

Täysistunto

Keskiviikko 8.2.2023 klo 13.59—19.33

3. Välikysymys julkisen talouden velkaantumisesta

Välikysymys VK 7/2022 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt annetaan vastaus edustaja Petteri Orpon ynnä muiden välikysymykseen VK 7/2022 vp julkisen talouden velkaantumisesta. Valtiovarainministeri Annika Saarikon kymmenen minuuttia pitkän vastauksen ja edustaja Petteri Orpon samanmittaisen puheenvuoron jälkeen välikysymyskeskustelu käydään etukäteen varattujen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään viisi minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niidenkin pituus on enintään se sama viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.03 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Kuluneen vaalikauden aikana valtio on palannut ydintehtäviinsä. Valtiolla ei ole tärkeämpiä asioita kuin ihmisten hengen ja terveyden suojeleminen sekä valtakunnan rajojen turvaaminen. Näiden ydintehtävien hoitaminen on ollut tällä vaalikaudella suuremmassa roolissa kuin kertaakaan sotien jälkeen.

Hallituksen puolesta kiitän koko eduskuntaa yksimielisyydestä kriisien hoidossa kuluneella vaalikaudella. Myös oppositio on tukenut koronapandemian ja Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamia miljardien lisämenoja ja sen aiheuttamaa väistämätöntä velkaantumista.

Keskustelu velasta on myös paikallaan. Suomalaiset ovat tutkitusti huolissaan julkisesta velasta, ja tämän huolen jaan. Kun tapaan Euroopan muita valtiovarainministereitä, niin kaikkialla tätä samaa käsitystä, samaa huolta ei tunnuta jakavan.

Arvoisa puhemies! Julkisen sektorin velkaantuminen ei kuitenkaan valitettavasti ole todellakaan uusi ilmiö. Finanssikriisistä alkanut velkaantuminen on jatkunut nyt tässä maassa 15 vuotta. Velkaantumisen suurin syy onkin ollut hidas talouskasvu. Kun monet verrokkit kimaat elpyivät finanssikriisistä muutamassa vuodessa, on Suomen reaalin, siis todellinen bruttokansantuote asukasta kohden edelleen 15 vuoden takaisella tasolla. Tänä aikana jokainen eduskuntapuolue, myös välikysymyksen esittäjä kokoomus, on ollut hallituksessa kerryttämässä julkista velkaa. Kokoomuksen lisäksi muu oppositio istuu velkaa lisäneiden pöydässä. [Jukka Gustafsson: Näin se vaan on! — Välihuutoja eduskunnasta] Vä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

likysymys velkaantumisesta olisi siis yhtä lailla voitu esittää kuudelle edellisellekin hallitukselle — toki sillä erotuksella, etteivät ne kohdanneet yhtäkään pandemiaa tai sotaan verrattavaa kriisiä.

Arvoisa puhemies! Kuluneen vaalikauden aikana talouteemme on tosiaan iskenyt kaksi maailmanlaajuista sokkia: ensin koronapandemia ja myöhemmin Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. [Sari Sarkomaan välihuuto] Nämä kriisit ovat voimistaneet julkisen talouden velkaantumista niin talouskasvun hidastumisen kuin hallituksen kriisinhoitoon liittyvien päätösten myötä. Näistä tarkemmin lyhyesti:

Ensinnäkin koronapandemiaan liittyviä määrärahoja on budjetoitu vuosille 2020, 2021, 2022 ja 2023 yhteensä noin 16 miljardia euroa. Koronamenot, eli esimerkiksi testaaminen, rokottaminen, muut sote-menot ja yritysten tuet, olivat määräaikaista kustannuksia. Niillä pelastettiin ihmishenkiä ja työpaikkoja. Niille oli myös opposition tuki. Itse asiassa monissa opposition puheenvuoroissa hallitusta kannustettiin tukemaan enemmän — siis toisin sanoen velkaantumaan enemmän. [Välihuuto vasemmalta] Koronan myötä valtio väistämättä velkaantui, mutta pysyviä menoja ei käytännössä onneksi jäänyt tästä. Kaikkiaan, voi sanoa, resurssit myös käytettiin hyvin, kiitos suomalaisten, erityisesti sote-alan ammattilaisten. Kansainvälisissä vertailuissa pandemian hoito on ollut Suomessa maailman huippua.

Arvoisa puhemies! Koronan pahimman vaiheen hellittäessä alkoi hallituskauden toinen globaali kriisi. Vuosi sitten helmikuussa Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Hallitus reagoi tilanteeseen epäröimättä. Teimme merkittävät panostukset maanpuolustukseen, ukrainalaisten pakolaisten auttamiseen sekä omavaraisuutemme ja huoltovarmuutemme parantamiseen. Kaikkiaan Venäjän hyökkäykseen liittyvät uudet menot ovat noin 8 miljardia euroa vuoteen 2026 mennessä. Näistä vain noin 200 miljoonaa euroa tällä tiedolla jää pysyväksi menoksi muiden ollessa koronatoimien tapaan määräaikaista.

Arvoisa puhemies! Suomi on selvinnyt minusta tähän mennessä hyvin myös Venäjän hyökkäyksen monista vaikutuksista. Venäläisestä energiasta irtauduttiin, ja huoltovarmuuttamme parannettiin muun muassa hankkimalla pikavauhtia LNG-terminaalilaiva Inkooseen. Myös kotitalouksia autettiin selviämään kohonneista kustannuksista muun muassa sähkötuella, etuuskorotuksilla ja ylimääräisellä lapsilisällä. Näilläkin päätöksillä oli hintansa mutta myös opposition vahva tuki. [Vasemmalta: Näin on! — Oikealta: Kyllä!]

Arvoisa puhemies! Vaalikauden aikana on päätetty myös muita velkaantumiseen vaikuttavia toimia, joista suurin osa linjattiin jo hallitusohjelmassa. Kaikkiaan hallituskauden aikana muita kuin kriisimenoja on toteutettu noin 12 miljardilla eurolla. Mitä tällä rahalla on sitten saatu? Merkittävimpiä kriisien ulkopuolisia menokohteita ovat olleet lisärahoitus sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin, hoitotakuuseen ja hoitajien koulutukseen. Koronan myötä nämä panostukset ovat olleet entistä tärkeämpiä. Oppositio on tukenut näistä menoista jokaista. [Arto Satosen välihuuto] Merkittävät panostukset on tehty myös poliisien määrän lisäämiseen. Sitäkin oppositio on suorastaan vaatinut.

Lisämenojen vaatimisen ohella oppositio on ollut mukana linjaamassa niistä parlamentarisesti. Tutkimuksen ja kehityksen merkittävä ja pysyvä lisärahoitus tehtiin opposition tuella. Kiitos tuestanne uusien innovaatioiden synnyttämiseksi tässä maassa. Vastaava parlamentaarinen linjaus tehtiin veikkausvoittovarojen pienentymisen kompensoinnista eli hyvityksestä, jotta esimerkiksi tieteen, taiteen ja lasten liikkumisen rahoitus turvataan. Kiitos tuesta tässäkin. [Jukka Gustafsson: Sekin erinomainen päätös!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Lähes kaikille hallituksen esittämille kriisien ulkopuolisillekin menokohteille on löytynyt opposition vahva tuki. [Keskeltä: Aivan!] Kuitenkin vain oppositiossa voi samaan aikaan sekä kannattaa menoja että vastustaa niitä. [Välihuutoja oikealta]

Todettakoon, että 12 miljardin euron kriiseihin liittymättömästä rahankäytöstä noin 2 miljardia on ollut tulevaisuusinvestointeja, jotka on rahoitettu valtion omaisuustuloilla. Niistä ei siten muodostu alijäämää tai pysyviä menoja. Kriisien ulkopuoliset toimet ovat siis yhteensä kasvattaneet velkaa noin 10 miljardilla eurolla, ja äsken kuvailemallani tavalla tästä valtaosaa oppositio on tukenut. [Jani Mäkelän välihuuto]

Arvoisa puhemies! Suomen julkinen velka on tällä hetkellä vajaat 200 miljardia euroa, josta valtion velkaa on noin 140 miljardia euroa. Hallituksen kriisien ulkopuoliset toimet muodostavat tästä 10 miljardia eli noin 7 prosenttia Suomen velasta. Onko tuo 10 miljardia sitten paljon vai vähän? Totta kai se on paljon rahaa, mutta vertailun vuoksi todettakoon, että välikysymyksen esittäneen kokoomuksen johtamina budjettivuosina 2012–2015 valtio velkaantui lähes 30 miljardia euroa, [Välihuutoja vasemmalta] eikä silloin ollut edes tätä hallituskautta vaivanneita kriisejä.

Kun kriisit ovat edellyttäneet uusia määrärahoja, on nytkin muualta jouduttu säästämään. Kriisien keskellä menoja on priorisoitu 300 miljoonalla, ja konkreettisesti leikkaukset ovat kohdistuneet väyläverkkoihin, kehitysyhteistyöhön ja kuntien valtionosuuksiin. [Sari Sarkomaa: 300 miljoonaa kontra 6 miljoonaa! — Petteri Orpo: 300 miljoonaa!]

Myös hallituksen verolinja on ollut vastuullinen. Verotuksen kilpailukyvyistä ja ennustettavuudesta on pidetty huolta. Uskon, että suomalaiset yritykset ja yrittäjät ovat tyytyväisiä siihen. Yksittäisinä toimina hallitus on linjannut muuan muassa sähköyhtiöiden ylimääräisestä voittoverosta, jolla kansalaisille kohdennettuja sähkötukia on voitu rahoittaa. Määräaikaisten toimien jälkeen hallituksen veropäätökset vahvistavat julkista taloutta 400 miljoonalla eurolla.

Todettakoon vielä erikseen, arvoisa puhemies, etteivät velkaantumista kiihdyttävät miljardiluokan veronkevennykset ole olleet hallituksen työlliställä. [Ben Zyskowicz: Eivätkä säästöt!]

Arvoisa puhemies! Hallitus on ylittänyt työllisyystavoitteensa, kiitos suomalaisten työntantajien. Työllisyys on itse asiassa nyt ennätyslukemissa. Hallituksen toimet vahvistavat työllisyyttä edelleen noin 45 000 henkilön verran vuosikymmenen loppuun mennessä. Oppivelvollisuuden pidentämisen myötä työllisyystoimien kokonaisvaikutus on pitkällä aikavälillä vielä suurempi. Valtiovarainministeriön arvion mukaan hallituksen työllisyystoimet vahvistavat julkista taloutta noin 500 miljoonalla eurolla vuodessa. [Arto Satosen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Kriisit ovat aiheuttaneet velkaantumista myös kaikissa verrokki- maissa. Velkaantumisen kannalta on hyvä, että kriisimenot ovat valtaosin väliaikaisia.

Arvoisa puhemies! Velkaantumisesta puhuttaessa on aiheellista tuoda esiin opposition vaihtoehto. Opposition resepti löytyy vaihtoehtobudjeteista, ja sillä menolla Suomi velkaantuisi käytännössä yhtä paljon. [Petteri Orpo: Ei pidä paikkaansa!] Vaihtoehtobudjeteissa on hyvääkin, mutta esimerkiksi kokoomuksen vaihtoehdossa on asioita, jotka on rakennettu savimaalle. Muu oppositio ei pärjää vaihtoehtoisissaan sen paremmin. Perussuomalaiset leikkaisivat kehitysyhteistyöstä mutta eivät esitä oikeastaan mitään muita muutoksia kuluvan vuoden budjettiin. Myös KD:n vaihtoehto tukee pitkälti hallitusta, tosin esittää merkittäviä lisämenoja, joita on unohtanut merkitä budjetin menoriveille. [Timo Heinosen välihuuto]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä: Velkaa ovat siis ottaneet kaikki, ja tällä hallituskaudella sille on ollut jopa opposition siunaus. Voimme käydä täällä läpi yksittäisiä lisämenoja tai leikkauksia, joita tämä tai edelliset hallitukset ovat tehneet, mutta totuus on kuitenkin se, että Suomi tarvitsee ennen kaikkea vauhdikkaampaa talouden kasvua. Siispä on katsottava eteenpäin. Tarvitsemme määrätietoista kasvu- ja työllisyyspolitiikkaa, jolla talous lähtee vahvempaan nousuun. Samalla tarvitaan sopeutustoimia velkaantumisen taittamiseksi, ja näistä kukin eduskuntavaaleissa esittelee omat vaihtoehkonsa.

Arvoisa puhemies! Terve julkinen talous on ihmisten ja ympäristön hyvinvoinnin ja talouskasvun kivijalka. [Petteri Orpo: Terve vaan!] Pitäkäämme siitä siis yhdessä huolta. [Ben Zyskowiec: Hallitus on pitänyt siitä hyvin huolta! — Jukka Gustafsson: Ei ole helppo paikka opposition johtajalla nyt!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt välikysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Orpo.

14.14 Petteri Orpo kok: Arvoisa puhemies! Terve — kuten valtiovarainministeri sanoi — julkinen talous, tervemenoa! Nyt on oikea aika herätä. Nyt on aika käydä keskustelu tulevaisuuden valinnoista. Nyt on aika alkaa tehdä oikeudenmukaista, tulevat sukupolvet huomioivaa politiikkaa. Me voimme valita tämän nykylinjan, hitaan näivettymisen tien, tai me voimme valita toivon polun.

Kokoomuksen viesti on oikeudenmukaisuuden viesti. Me sanomme ”ei” köyhtymiselle ja näivettymiselle. Kun me kaikki toimimme yhdessä, Suomi kyllä nousee ja suomalaiset menestyvät jatkossakin. Jos jokainen osallistuu, heikoimmista pidetään huolta, lapsillemme jätetään tasa-arvoinen ja vauras yhteiskunta. Liian usein valtiovalta näkee ihmiset pelkinä veronmaksajina tai hallinnollisten toimenpiteiden kohteina. Kokoomuksella on suomalaisille viesti, toivon viesti. Meillä on kaikki mahdollisuudet rakentaa yhteiskuntaa, jossa ihmiset voivat hyvin ja ovat vapaita määrittämään omaa elämäänsä. Kokoomus haluaa pelastaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan. Se on meidän ainut ja tärkein tehtävämme. Tämän pitää olla myös seuraavan hallituksen tärkein tehtävä. [Sari Sarkomaa: Juuri näin!] Ja tämä toivo tarvitsee tuekseen tarmoa. Ilman tarmokkuutta nimittäin hyvätkään tavoitteet eivät muutu toiminnaksi ja päätöksiksi. Siksi me sanomme, että nyt on oikea aika kääriä hihat ja ryhtyä töihin.

Puhemies! Korkomenot nousevat. Hallitsematon velkaantuminen ei enää ole vain hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuuden uhka, se on akuutti ongelma. Kaikkien on aika myöntää se nyt ääneen. Velkaantumisen vähättely on syytä tässä salissa lopettaa. Presidentti Niinistö totesi suoraan: ”Olemme tottuneet pitämään yllä elintasoa, jota ei ole ansaittu. Se on maksettu velkarahalla.”

Erityisesti SDP:n vaalipuheissa suomalaisia jaetaan hyviin ja pahoihin. Pahaksi leimataan se, että sanoo rehellisesti, että hyvinvointi ei säily nykymenolla. Pääministeri Marin, älkää aliarvioiko suomalaisia, älkää sortuko populismiin. [Naurua — Välihuutoja — Timo Heinonen: Ministereitä vaan naurattaa!] Kodeissa kyllä ymmärretään nimittäin, että kun on otettu liikaa lainaa, ei lisää lainaaminen pelasta vaan ajaa ojasta allikkoon. Kodeissa ymmärretään, että jos menot ovat pysyvästi korkeammat kuin tulot, ollaan liemessä [Välihuutoja vasemmalta] — kodeissa tämä tiedetään.

Suomi on tällä vaalikaudella ottamassa 40 000 miljoonaa euroa uutta velkaa. Velkaantuminen aloitettiin jo ennen pandemiaa ja sota, vuonna 2019. Se oli tietoinen poliittinen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

valinta. Rahaa on, meille kerrottiin. [Ben Zyskowicz: Kysykää Antti Rinteeltä!] Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan tärkeät palvelut eivät silti ole parantuneet, 40 miljardista huolimatta, päinvastoin. Me tiedämme, että tänään yhä useampi vanhus ei saa riittävän hyvää hoitoa, päiväkoteihin ei riitä henkilökuntaa [Pia Viitanen: Ja kokoomus leikkaa sotesta!] ja kotien arjen kustannukset nousevat.

Herätys, eduskunta ja erityisesti vasen laita! Valtiovarainministeriön arvion mukaan korkomenoja maksetaan tänä vuonna 2,6 miljardia euroa, kolminkertaisesti viime vuoteen verrattuna. Tiedätkö muuten, kuinka monta lähihoitajaa tuolla rahalla palkattaisiin? Yli 50 000. Joudumme ottamaan uutta velkaa, jotta selviämme korkojen maksusta. Hyvinvointiyhteiskunnan palveluita ei voida turvata, jos emme katkaise tätä velkaantumiskehitystä. Kyse on päiväkodeista, kyse on kouluista, terveyskeskuksista, palokunnista, ambulansseista ja vanhushuonepalveluista. Kokoomus haluaa mieluummin panostaa palveluihin kuin maksaa korkoja pankkiireille. Hallitus nähtävästi ajattelee toisin. [Jussi Saramo: Teidän ottamia velkoja!]

Hyvät edustajat! Puhemies! Talous on myös itsenäisyyttä ja turvallisuutta. Ilman tervettä taloutta emme voi huolehtia puolustuskyvystämme tai torjua katurikollisuutta. Tuleva vaalikausi on aidosti viimeinen hetki laittaa talous kuntoon. Tilanne ei ole suinkaan toivoton, meillä suomalaisilla on kyky selättää haasteet. Mutta ensin pitää katsoa totuutta silmiin. Kyllä, valtiovarainministeri, velkaa on pitänyt ottaa, ja te luettelitte kaikki ne kohteet, joihin velkaa on laitettu, mutta te unohditte kertoa priorisoinneista ja todellisista säästöistä. Ne teidän luettelostanne puuttuvat. [Mika Kari: Onko tulossa teiltä?]

Usein kuulee sanottavan, että kaikki tietävät, mitä pitäisi tehdä, mutta ei ole uskallusta. Eli siis ratkaisuja on. [Jussi Saramo: Kertokaa ihmeessä!] Tekemällä näitä rohkeita ratkaisuja, uudistuksia, jotka te olette kaikki haukkuneet, ja laittamalla menot ja tulot tasapainoon Suomella on hyvä tulevaisuus. [Pia Viitanen: Laskemalla rikkaiden veroja!]

Totta kai valtiontalous on iso asia, mutta keittiönpöytien ääressä mietitään ennen kaikkea sen oman kodin taloutta. Elinkustannukset nousevat. Se veroja maksava ja tätä yhteiskuntaa ylläpitävä joukko joutuu nyt tiukille. Pärjääkö, pärjätäänkö me, päästäänkö tämän yli, päästäänkö eteenpäin, sitä moni kysyy nyt itseltään. Ja ratkaisu valtion ongelmiin ei voi olla se, mitä sosiaalidemokraatit esittävät, että verotetaan vähän vielä lisää, [Eva Biaudet: No mitä te teette?] otetaan suomalaisilta vielä vähän enemmän, että kyllä suomalaisten arki ja yrittäjä sen vielä kestävät. [Pia Viitanen: Ei kun otetaan porsaanrei'istä!] Me voimme nimittäin valita myös toisin. Kodit pitää, totta kai, auttaa pahimman yli, mutta pidemmän päälle tarvitaan toivoa tulevasta. Tämä tarkoittaa sitä, että on työpaikkoja. Siihen tarvitaan menestyviä yrityksiä, että on palkkatuloja ja mahdollisuuksia. [Vasemmalla: Yritystukia!] Siitä se muu yhteinen hyvä sitten seuraa. Niin yksinkertaista se on.

Suomalainen maksaa mielellään veronsa, kunhan saa vastineeksi turvallisen yhteiskunnan hyvine palveluineen. Sellainen on reilu Suomi. Siksi nyt on oikea aika puhua siitä, mitä teemme yhdessä ja miten me ratkaisemme yhdessä ongelmat. Siihen tarvitaan yhteistyötä, ei kansan jakamista. Nyt on aika ottaa Suomen ohjaksista uusi ote. Suomesta pitää tehdä luja ja vahva: maa, joka pärjää maailman myrskyissä ja huolehtii kansalaisten perustarpeista — turvallisuudesta, koulutuksesta ja palveluista — ja maa, joka huolehtii heikommistaan.

Arvoisa puhemies! Edesmennyt presidentti Koivisto sanoi: ”Ellemme varmuudella tiedä, kuinka tulee käymään, olettakaaamme, että kaikki käy hyvin.” Suomella on kaikki mahdollisuudet suunnata valoisampaan tulevaisuuteen. Pari esimerkkiä: Energiamurros on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

yksi suurista mahdollisuuksistamme. Uusi aika on jo käynnissä, ja meillä on siihen voittavat kortit: osaamista, maailman parhaita yrityksiä, tilaa ja luonnonvaroja. [Juha Mäenpää: Turvetta!] Suomen teollisuus on nyt iskukykyinen globaalin investointiaallon juurella. Puhtaita sinivalkoisia ratkaisuja viemällä voimme luoda Suomeen hyvinvointia ja työpaikkoja ja ratkoa sekä ilmastonmuutosta että luontokatoa. [Jukka Gustafsson: Hallitus on tehnyt hyvää työtä, kiitoksia!] Toinen suuri mahdollisuus on se, että Suomessa on työtä tarjolla. Yritykset haluavat nyt palkata väkeä, ja julkisella sektorilla on kasvava työntekijäpuola. Autetaan työttömät ja työpaikat löytämään toisensa. [Jussi Halla-aho: Missä palkanmaksajat?] Meidän on säästettävä kuitenkin — se on selvä — jotta voimme investoida tulevaisuuteen. Meidän on siis samaan aikaan jarrutettava ja iskettävä kaasua kasvulle ja investoinneille. Niin Suomi pärjää.

Arvoisa puhemies! Sen sijaan, että etsimme jatkuvasti ongelmia, [Hälinää — Puhemies koputtaa] on meidän myöskin etsittävä ratkaisuja. Jotkut haaveilevat EU-erosta, että pärjäisimme yksin paremmin tässä idän karhun kainalossa. Ei, kansainvälisellä yhteistyöllä me turvaamme Suomea ja luomme tänne työtä ja hyvinvointia. Toiset taas julistavat, että yritykset ovat ahneita eivätkä sovi julkiseen palvelutuotantoon. Meille taas yrittäjät ovat ratkaisun avain esimerkiksi hoitojonojen purkuun ja parempiin, laadukkaampiin sote-palveluihin.

Politiikka on siis valintoja, niitä arvovalintoja. [Vasemmalta: Nimenomaan!] Kokoomukselle tärkeä arvo on yksilön vastuunkanto, siis että jokaisen työikäisen ja työkykyisen pitäisi Suomessa tehdä töitä. Meillä ei ole varaa siihen, että työt jäävät täällä tekemättä. [Arto Satonen: Aivan!] Yrittäjän menestyksen edellytysten pitää myös olla kunnossa, sillä vain työllä ja yrittämisellä yhteiskuntamme palvelut voidaan järjestää ja rahoittaa kestävästi. Turvallisuuteen ja koulutukseen on löydyttävä rahat. Ja julkisen talouden on oltava kunnossa, koska vain silloin voimme pitää huolta vanhuksistamme ja lastemme tulevaisuudesta ja siitä hienosta suomalaisesta hyvinvointiyhteiskunnasta, joka on nyt uhattuna.

Jotkut täällä eivät erota vuorineuvoksia tavallisesta palkansaajasta. Kokoomuksen vuorineuvoksia ovat yli kaksi miljoonaa palkansaajaa. Haluamme jättää työntekijälle ja työn jo tehneelle eläkkeensaajalle enemmän käteen omista rahoistaan: opettajalle, poliisille, varhaiskasvatuksen ammattilaiselle. Pidetään heistä huolta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikassa on unohdettu suomalaisten tulevaisuus ja syöty tulevien sukupolvien menestyksen edellytykset. [Puhemies koputtaa] Hallitus on pettänyt keskeisen lupauksensa sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Nyt on oikea aika herätä. Koska hallitus on antanut Suomen luisua hallitsemattoman velkaantumisen tielle, esitän, että eduskunta toteaa, että hallitus ei enää nauti eduskunnan luottamusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Ja nyt siirrymme ryhmäpuheen-
vuorokierrokselle. — Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Filatov. — [Hälinää] Ja nyt hiljentykäämme kuuntelemaan edustaja Filatovin puhetta.

14.25 Tarja Filatov sd (ryhmäpuheenvuoro): arvoisa puhemies! Hallituksen vastauksessa kuvattiin hyvin sitä, miten hallitus on pitänyt huolta Suomesta ja suomalaisista vaikeina kriisiaikoina. [Ben Zyskowiec: Hienosti on hoidettu!] Niukkoina aikoina erityisesti talouspolitiikan arvot nousevat suureen arvoon. Meidän on käännettävä velkasuhde lasku-uralle, mutta järkevä aikataulu riippuu itsemme lisäksi kansainvälisistä suhdanteista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Eurooppalaisittain verraten Suomen velka on kohtuullinen. Se on noin 20 prosenttiyksikköä euromaiden keskiarvoa alhaisempi. Lähimmät verrokkimme Ruotsi ja Tanska ovat meitä hiukan parempia, mutta toisaalta heillä yksityiset kotitaloudet ovat huomattavasti velkaantuneempia. Meidän työllisyytemme kokoaikatyöllä mitattuna on korkeampi kuin Ruotsissa ja Tanskassa ja veroasteemme puolestaan alhaisempi. Ei siis ollenkaan niin huono tulos, eikä siis ollenkaan niitä heinäsiirkoja ja rankkasateita, joita välikysymyksessä povataan.

Pitkäaikainen 75 prosentin työllisyystavoittemme on toteutunut, mutta se ei enää riitä. On kuljettava kohti 80 prosentin työllisyystavoitetta ja parannettava sekä työn laatua että tuottavuutta. Myös työhyvinvointia on vahvistettava, koska väsynyt ihminen ei kestä muutosta eikä opi uutta.

Arvoisa puhemies! Kun puhumme velasta, on syytä muistaa, että rahavelka on yksi haasteemme. Lisäksi meillä on osaamisvelkaa, hyvinvointivelkaa ja ilmastovelkaa. Myös näistä on huolehdittava, tai lasku on kestävä. On pidettävä huolta kokonaisuudesta. Sosiaalidemokraatit pitävät kiinni kasvun kannalta välttämättömistä panostuksista TKI-rahoitukseen, terveyteen ja koulutukseen. Näissä panostuksissa on kyse paljon muustakin kuin talouskasvusta: on kyse arvovalinnoista. Koulutuksen kautta rakentuu tie tulevaisuuteen — tie tulevaisuuteen Suomelle ja tie tulevaisuuteen elämänpolkuun pohtivalle nuorelle. Koulutuksen, tutkimuksen ja tuotekehityksen kautta me saamme vauhtia vihreään siirtymään ja uusia markkinoita. Vahvistamme työllisyyttä. Nämä ovat parhaat lääkkeet kasvun vauhdittamiseen ja samalla paras toivo välttää ilmastomuutoksen pahimmat seuraukset. Yhteinen tavoittemme on kestävä ja hyvinvoiva elämä tällä ainutkertaisella planeetalla. Vastuullinen taloudenpito tarkoittaa budjettikurin lisäksi kasvun edellytysten kärsivällistä rakentamista ja inhimillisen pääoman, osaamisen ja osallistumisen kasvattamista. Tätä Suomen Pankkikin itse asiassa uusimmassa tutkimuksessaan suosittaa Suomelle. Vain siten luonto ja sen rajalliset resurssit huomioiden voi taloutemme olla pitkällä aikavälillä kestävällä pohjalla. [Ben Zyskowitz: Mitäköhän muuta se suosittaa?]

Suomi on kohdannut kriisejä vuosikymmenien varrella. Joka kerta parhaat lääkkeet julkisen talouden tasapainottamiseen ovat olleet kasvu, kasvu ja kasvu — inhimillinen ja kestävä kasvu — ja parhaat lääkkeet pitkän aikavälin kasvuun ovat olleet koulutus, koulutus ja koulutus — koulutus tutista tohtorinhattuun. Osaamiseen perustuva Suomi uusiutuu ja kestää maailman myrskyissä. Talouden tasapainottamisesta emme ole välikysymyksen esittäjien kanssa eri mieltä, [Ben Zyskowitz: Ihanko totta!] keinoista kyllä. Sosiaalidemokraatit eivät ole valmiita leikkaamaan terveys- ja vanhuspalveluista, jotta hyvätuloisille voidaan tehdä veronkevennyksiä. Tehokkuus, tuottavuus ja vaikuttavuushyödyt on kohdennettava palveluiden parantamiseen. Sosiaalidemokraateista ei ole oikein, että työssäkäyvän pienituloisen lapsiperheen asumistukea leikataan, jotta hyvätuloiset voivat välttyä taloustalkoilta. Sosiaalidemokraateista on oikein keventää keski- ja pienituloisten tuloverotusta, kunhan samalla verotuottoja lisätään tiivistämällä pääomien veropohjia, puuttumalla verovältelyyn ja karsimalla verotukia. [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] Tänä aikana veroasteen alentaminen on uhkapeliä. [Jani Mäkelän välihuuto] Sopeuttamiseen tarvitaan tuloja ja menoja, molempia. Velka ei poistu Suomesta ihmisten elämää kurjistamalla, velka vähenee kasvua ja työllisyyttä ruokkimalla.

Arvoisa puhemies! Viisaudella on muisti, jolla se ottaa oppia menneestä, jolla se tunnistaa nykypäivän kipupisteet [Puhemies koputtaa] ja jolla se pitää huolta tulevasta. Päämi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

nisteri Sanna Marinin hallituksella on tätä viisautta, ja siksi sosiaalidemokraatit antavat täyden tukensa Marinin hallitukselle. [Perussuomalaisten ryhmästä: Yllättävää!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt perussuomalaisten eduskuntaryhmä ja edustaja Ranne.

14.30 **Lulu Ranne ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomea on johdettava niin, että yhteiset rahat riittävät maamme ydintehtävistä huolehtimiseen, niin että suomalaiset voivat elää rauhassa turvallista, sujuvaa ja kohtuuhintaista arkea niin, että he voivat hyvin ja saavat apua silloin, kun sitä tarvitsevat, ja niin, että palkallaan tulee toimeen, yritykset menestyvät ja vienti vetää. Hallitus on laiminlyönyt Suomen vastuullista johtamista ja tehtäviään. Suomalaiset maksavat siitä kovan hinnan.

On totta, että kriisit ovat tehneet vaalikaudesta poikkeuksellisen, mutta saman ovat kokeneet kaikki verrokkimaamme. Poikkeuksellisten menotarpeiden keskellä hallitus on jatkanut punavihreän ohjelmansa toteuttamista kuin mitään ei olisi tapahtunut. Se ei ole lupunut mistään, vaikka uusia, välttämättömiäkin menoja on tullut, vaan paisuttanut budjettia ja velkaa kuin viimeistä päivää. Kun muut Pohjoismaat ovat saaneet velkasuhteensa laskuun, IMF:n arvion mukaan Suomen velkasuhde jatkaa kasvuaan nopeimmin kehittyneiden talouksien joukossa. Yhä paisuvat velka ja julkiset menot ovat Suomen menestymisen ja kasvun este. Suomi sutii, pysyy paikoillaan ja uppoaa yhtä syvemmälle, ellei suunta muutu.

Arvoisa puhemies! Vanhimmat pääpuolueet ovat luvanneet vaalikausi toisensa jälkeen talouskasvua ja kasvavaa työllisyyttä, ja taas toistetaan sitä samaa mantraa. Vieläkään ei ole opittu, että toivottua kasvua ei voi ulosmitata etukäteen velaksi ja kuvitella, että kasvu sitten pelastaa. Kasvun harha on paisuttanut velkaa neljän viimeisen hallituksen aikana liki 90 miljardia. Velkasuhde on saatava laskuun ennen kuin voi puhua terveestä kasvusta. [Arto Satosen välihuuto] Säästöjä on tehtävä, mutta se ei tarkoita suomalaisten hyvinvoinnista tai turvallisuudesta leikkaamista, saati niitä uusia veroja. Julkinen palvelukoneisto pystyy huolehtimaan suomalaisten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta, kun tehdään vain niitä oikeita asioita ja tehdään ne hyvin: ei juustohöylää vaan ydintehtäviin keskittymistä.

Arvoisa puhemies! Velkaantumisesta huolestuneet toistavat nyt laajasti sanaa ”tärkeysjärjestys”. Sanaa käyttää myös kokoomus tässä välikysymyksessään. Valitettavasti se ei tarkoita samaa kaikille. Perussuomalaisille tärkeysjärjestys on suomalaisten ja heidän hyvinvointinsa asettamista etusijalle — aina — [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] ja sitä, että kansallinen etu on päätösten perusta. Me haluamme pelastaa Suomen.

Kokoomuksen tärkeysjärjestys on valitettavasti keskeisissä kysymyksissä sama kuin hallituksen. [Arto Satonen: Ehei, ehei!] Siksi emme ole mukana tässä välikysymyksessä. Ei nimittäin voi uskottavasti tervehtyä taloutta luovuttamalla yhä enemmän päätösvaltaa ja rahaa EU:lle, kuten hallitus ja kokoomus ovat tehneet. [Pia Viitasen välihuuto] Metsäpolitiikkamme on lipumassa kansallisista käsistä, ja keskeinen vientiteollisuutemme tukijalka on uhattuna.

Ei voi ylläpitää suomalaisten palveluita rahoittamalla velkarahalla kehitysmaiden korruptiota. Nekin rahat menevät Kankkulan kaivoon ja murentavat suomalaisten tulevaisuutta.

Ei voi luoda vihreää kasvua romuttamalla suomalaisten ostovoimaa. Ylikireä ilmastopolitiikka heikentää pieni- ja keskituloisten ostovoimaa ja luo energia- ja liikenneköyhyyttä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Ei voi luvata kasvua ulkomaisilla huippuosajilla tuomalla Suomeen kehitysmaiden matalapalkkatyövoimaa elämään tulonsiirtojen varassa, maanmiestensä ja harmaan talouden riistettävänä.

Hyvä hallitus, te olette jättäneet suomalaisia heitteille heidän omassa kotimaassaan ja syytäneet rahoja toissijaisiin kohteisiin ja ympäri maailmaa.

Hallituksen talouspolitiikka on edellä mainituin perustein kasvattanut vastuuttomasti valtion velkaa ja vastuita kestäättömällä tavalla. Toimet, joilla talous kohenisi pitkällä aikavälillä, ovat tekemättä. Valtion velan todellinen maksaja on lopulta keskituloinen työntekijä tai yrittäjä, joka kantaa kohtuuttoman taakan hyvinvointiyhteiskuntamme ylläpitämiseksi maksaen samalla ennätyksellisen paljon lämmityksestä, liikkumisesta, ruuasta, arjesta. Koska hallitus on epäonnistunut kansalaisten ja kansallisten etujen puolustamisessa sekä taloudenhoidossa, esitän, ettei se nauti eduskunnan luottamusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja Kansallisen Kokoomuksen eduskuntaryhmä, edustaja Valtonen.

14.36 Elina Valtonen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kestävä hyvinvointi rakennetaan työn ja yrittäjyyden varaan. Nyt on aika pelastaa suomalainen hyvinvointiyhteiskunta. 90-luvun puolivälistä alkanut nousukausi peitti alleen paineen uudistuksiin. Se päättyi finanssikriisiin, ja takana on nyt 15 vuoden korpivaellus. Suomessa on edelleen yhdet maailman jäykimmistä työmarkkinoista, huonosti kannustava verotus sekä lannistava tulonsiirtojärjestelmä.

Sipilän hallituksen aikana saatiin talous kasvuun, köyhyys laskuun, työllisyys nousuun, aivovuoto vähenemään ja julkinen talous lähes tasapainoon. Demarihallituksella olisi ollut avaimet kädessään jatkaa vastuullisella tiellä. Mutta ei. Suomalainen perinteinen taloudenpito jätettiin Rinteen ja Marinin toimesta Kesärannan narikkaan. Menoja on lisätty miljarditolkulla ja kehykset on rikottu toistuvasti. Mikäli on vaaliohjelmiä uskominen, meno jatkuisi SDP:n johdolla tulevallakin kaudella täysin ilman filtteriä. Suomalainen hyvinvointivaltio on kuin sammakko kattilassa, jossa vesi alkaa hiljalleen kiehua. SDP on kattilassa kantena.

Arvoisa puhemies! Velkahallitukselle vaikuttaa olevan edelleen täysin epäselvää, mitä asioiden tärkeysjärjestykseen laittaminen tarkoittaa. Kyse ei ole siitä, että kun havaitaan tärkeä meno, se lisätään muiden menojen päälle. Kyse on siitä, että tingitään jostain muualta. Viime vaalikaudella pakolaiskriisin aiheuttamiin menoihin etsittiin rahat budjetin sisäلتä. Sitä se priorisointi on. Tuskin tämä on Suomen viimeinen hallitus, joka kohtaa odottamattomia kriisejä. Rinteen—Marinin hallitus oli valinnut velkaantumisen tien jo kautensa alussa. Vaalikauden loppuun oltiin rakentamassa viiden miljardin alijäämää jo ennen kuin koronasta ja sodasta oli tietoaakaan. [Timo Heinonen: Kepu lähti pönkkäämään!] Tämän hallituksen tarina on ollut: vasemmisto jakaa, keskusta takaa.

Arvoisa puhemies! Uusi lisätalousarvio on kuva kauden talouspolitiikasta. Tärkeitä menoja lisätään miljardilla, mutta mistään ei tingitä, ei, vaikka pääministeripuolue on löytänyt matka- ja tilakuluista 400 miljoonaa euroa säästettävää. Miksi säästöä ei ole tehty? [Ben Zyskowicz: Edes tätä!] Kuka vastustaa? Ei ainakaan kokoomus. [Ben Zyskowicz: Ehkä RKP!] Ja kun te tulette selittelemään, että kokoomus on hyväksynyt kaikki lisämenot, niin sanon, että kyllä, suoraan koronakriisiin ja Ukrainan sotaan liittyvät menot. Sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

malla kokoomus on esittänyt säästöjä muualta sekä lukuisia työllisyys- ja kasvureformeja. [Arto Satonen: Satatuhatta työpaikkaa!]

Arvoisa puhemies! Matalien korkojen kausi on päättynyt pamauksella. Muutamassa vuodessa korkomenot ovat kasvamassa yli viiteen miljardiin euroon — suurempaan pottiin kuin käytämme koko perusopetukseen. Tämäkään ei ole hallitusta herättänyt. Olen häkeltyneenä seurannut puolueiden vaaliavauksia. Ongelmamme vaikuttavat häviävän kuin taikaiskusta, kun keksitään yhä isompi tavoite.

Hyvät ystävät! Tavoite ei ole keino. Ilmastotavoite ei etene julistuksilla. Julkinen talous ei tasapainotu, jos ei nimetä säästökohteita. Tehdyt työtunnit eivät lisäänty, jos työmarkkinoita ei uudisteta ja kannustinloukkuja pureta. Talous ei kasva, jos veroja korotetaan kahdella miljardilla. [Jussi Saramo: Koska te nimeätte ne säästöt?]

Arvoisa puhemies! Vasemmistohallituksen lupaus on ollut käyttää nykyisten ja tulevien polvien rahat heidän puolestaan. Siitä se on pitänyt kiinni. Tuloksena on 40 miljardia velkaa ja pysyvä 10 miljardin alijäämä. Näin ei voida jatkaa. [Sari Sarkomaa: Ei voida!]

Me teemme kokoomuksessa eron suuren ja toimivan valtion välillä. Valtion tulee antaa ihmisille mahdollisuus tehdä valintoja. Lasten on päästävä varhaiskasvatukseen, äideillä ja isillä on oltava töitä, ja työnsä jo tehneet ansaitsevat turvalliset eläkepäivät ilman huolta hoivasta. Kokoomus on sitoutunut konkreettisiin keinoihin kasvun ja työllisyyden vauhdittamiseksi. Haluamme rehellisesti myös kertoa, että tasapainotus vaatii säästöjä. Kokoomuksen keinot eivät kuitenkaan kohdistu eläkkeisiin, koulutukseen tai turvallisuuteen. Suomalaiset ansaitsevat hallituksen, [Puhemies koputtaa] joka tuo ihmisille toivoa. Nyt on aika pelastaa suomalainen hyvinvointiyhteiskunta. Siksi kokoomuksen eduskuntaryhmä tukee välikysymystä. [Välihuutoja vasemmalta]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Kiviranta.

14.41 Esko Kiviranta kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Suomella oli vuoden 2022 lopussa velkaa yhteensä 142 miljardia euroa. Se on noin 25 000 euroa suomalaista kohden. Tilanne on huolestuttava. Valtiontalouden tila koskettaa meitä kaikkia. Lisäksi se koskettaa tulevia sukupolvia, jotka joutuvat vuosien varrella tehtyjen päätösten seuraukset maksamaan. [Ben Zyskowicz: Tähän saakka erittäin hyvä puhe!] Siksi on hyvä, että kokoomus, kristillisdemokraatit ja Liike Nyt ovat tehneet välikysymyksen Suomen julkisen talouden velkaantumisesta. Huoli julkisesta taloudesta on nimittäin yhteinen.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksen päällimmäinen väite on, että nimenomaan tämä hallitus on velkaannuttanut Suomen ja hoitanut taloutta huonosti. Oikeasti Suomen taloudessa on sekä hyvää että huonoa. Selviydyimme viime vuosista sittenkin hyvin. Yritysten konkurssiaalto ja suurtyöttömyys vältettiin. Ihmisiä on töissä itse asiassa historiallisen paljon. Monella alalla on pulaa työntekijöistä. Työmarkkinoilla on sopimisen kykyä, jos on jännitteitäkin.

Huonoa ovat velka ja alijäämä, näkymien epävarmuus ja taantuman uhka. Ihmisten arjessa tuntuu hintojen ja korkojen nousu. Lisäksi talouden rakenteelliset ongelmat ovat pitkälti ratkaisematta. Liian moni on edelleen poissa töistä. [Arto Satonen: Nimenomaan!]

Arvoisa puhemies! Olen toiminut kansanedustajana kohta 20 vuotta. Yli varojen on eletty kutakuinkin puolet tästä ajasta. Poikkeus jatkumossa on pääministeri Juha Sipilän joh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

dolla tehty talouden korjausliike, [Petteri Orpo: Nimenomaan!] joka sai vasemmiston nousemaan barrikadeille.

Velkaantumisen lisääntyessä vallassa ovat vuorollaan olleet lähes kaikki puolueet, myös kokoomus. Siksi vastuu velasta on yhteinen.

Nyt otetun velan pääsyyt tiedetään: ne ovat korona ja Venäjän hyökkäys Ukrainaan seurauksineen. Kokoomus ja muu oppositio ovat tukeneet tällä vaalikaudella tehtyjä ratkaisuja. Kokoomus olisi antanut koronatukia jopa hallitusta enemmän. [Ben Zyskiewicz: Muun muassa kulttuurille!] Välikysymyksen tekijät ovat kuitenkin oikeassa siinä, että velkaongelma on todellinen.

Arvoisa puhemies! Kuinka Suomen talouden ongelmat ratkaistaan? Tässä puolueet eroavat toisistaan.

Keskustan vaihtoehdossa pääosa ratkaisua ovat talouden uudistaminen, kasvu ja työpai-
kat sekä tuottavuuden parantaminen. Myös säästöjä joudutaan tekemään. Ne pitää tehdä oikeudenmukaisesti koko maan ja jokaisen suomalaisen kannalta. Heikoimmista täytyy huolehtia. Yrittäjyyden ja työn verotusta ei saa kiristää, se leikkaisi Suomelta siivet.

Keskustan linja on, että talouden kasvu tulee koko Suomesta. Siksi tarvitaan vahvaa aluepolitiikkaa. Tässä on iso ero kokoomuksen linjaan, vaikka yhtäläisiä näkemyksiä etenkin Suomen uudistamisesta ja kasvun merkityksestä on. Kokoomuksen politiikka on puolen Suomen politiikkaa — politiikkaa parhaiten pärjääville. [Kokoomuksen ryhmästä: Ei! — Ei pidä paikkaansa!] Veroja alennetaan vaikka velaksi.

Vasemmalla velan määrällä ei ole väliä ja työllisyys nousee itsestään. On väliä, ja ei nouse. Lipposen ajatkin kultaantuvat, kun nykyisiä vasemmistopoliitikkoja kuuntelee.

Perussuomalaisilla suunta on taaksepäin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mites keskustata?] Perussuomalaisten politiikalla yritykset jäävät ilman ulkomaisia työntekijöitä eikä Suomeen synny työpaikkoja, joita fossiilisten polttoaineiden korvaaminen kotimaisella uusiutuvalla energialla koko Suomeen tuo. [Juha Mäenpää: Entä turve?] Nostalgiaa kyllä on, mutta sillä ei valitettavasti elä.

Arvoisa puhemies! Me keskustassa uskomme, että kyllä tavalliset, järkevät suomalaiset ymmärtävät tilanteen. Koviakin päätöksiä tarvitaan, jotta nykyiset lapset ja nuoret eivät joudu maksamaan kohtuutonta laskua. Olennaista on oikeudenmukaisuus ja se, että heikompiosaisista pidetään aina huolta. Suomen suunnan pitää olla eteenpäin, ei oikealle, ei vasemmalle eikä etenkään taaksepäin. [Naurua]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Suomela. [Hälinää — Puhemies koputtaa] — Ja nyt edustaja Suomela.

14.47 Iris Suomela vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harvoin maailma järkkyy yhtä rajusti kuin viime vuosina fossiilitalouden kuoleman myötä. Venäjän raaka hyökkäys Ukrainaan näytti, miten vaarallista on jäädä riippuvaiseksi ulkomaisesta fossiilienergiasta. Siitä on nyt päästävä eroon. [Ben Zyskiewiczin välihuuto] Mitä useamman talo lämpiää ja auto kulkee kotimaisen energian voimin, sitä paremmin me pärjäämme myös tulevaisuudessa. Sitä paremmin pärjäävät myös suomalaiset, koska nämä ratkaisut säästävät selvää rahaa. Tätä siirtymää meidän on jatkettava, jotta selviämme tulevasta talvesta.

Ylipäättään tulevaisuuden turvaaminen vaatii rohkeutta uudistua ja toisaalta tahtoa pitää kaikki mukana. Vihreiden tavoitteena on hiilineutraali Suomi, jonka talous on tasapainos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

sa. Köyhyyttä on vähennettävä samaan tahtiin talouden alijäämän ja päästöjen kanssa. Juustohöylä ei riitä, tarvitaan rakenteellisia uudistuksia. Saastuttamiselle on laitettava selkeä hintalappu. Ympäristölle haitalliset ja tehottomat yritystuet tulee ajaa alas. Näin päästään yhteensä miljardien eurojen säästöihin, joista osa voidaan käyttää paljon tehokkaammin Suomen kasvun hyväksi koulutukseen ja tki-toimintaan panostamalla.

Hupenevien hiilinielujen Suomi tarvitsee selkeän hinnoittelun metsien ja muun arvokkaan luonnon tuhoamiselle. Vastaavasti hiilinielujen vaalimisesta on maksettava reilu korvaus. Yhteensä noin miljardin euron vihreä verouudistus kohdentaa verotusta työn ja yrittäjyyden sijaan esimerkiksi turhien lentomatkojen, jätteen, terveyshaittojen ja päästöjen vähentämiseen. Samalla tarvitsemme perustulon ja sitä myötä laajan sosiaaliturvauudistuksen. [Jani Mäkelän välihuuto] Näin vähennetään köyhyyttä ja tehdään työstä ja yrittäjyydestä aina kannattavaa.

Työllisyystoimista tärkein on osaamistason nosto. Samalla työperäistä maahanmuuttoa on vauhditettava. Muuten työvoimapula syvenee entisestään.

Hyvä lähtökohta sopeuttamiselle on, että noin puolet tehdään veronkorotusten ja puolet menosäästöjen kautta. Tärkeintä on kuitenkin valita oikea suunta. Väärät säästöt tulevat kalliiksi, kuten taannoiset koulutusleikkaukset meille näyttivät. Niiden jälkeen näytti siltä, että minun vanhempieni sukupolvi on jäämässä Suomen historian koulutetuimmaksi. Onneksi olemme hallituksessa onnistuneet kääntämään suunnan jälleen ylöspäin. Tavoitteena on, että jokainen suorittaa vähintään toisen asteen tutkinnon ja mieluiten myös korkeakoulututkinnon. Ministeriöiden kansliapäälliköiden mukaan tämä ei riitä. Vasta 70 prosenttia on sellainen luku, jolla päästään OECD-maiden kärkeen.

Samalla opintoraha on kuitenkin pienempi kuin yksikään toinen sosiaaliturvan muoto. Tässä maassa kannattaa siis tehdä mieluiten mitä tahansa muuta kuin opiskella. [Ben Zyskowiec: Ehkä siitä on muutakin hyötyä kuin se opintoraha!] Viime hallitus leikkasi opintorahasta yli neljänneksen, miltei tuhat euroa vuodessa. Tilannetta onneksi vähän paikkasi opiskelijoiden siirto yleisen asumistuen piiriin. No, nyt kokoomus haluaisi perua tämänkin parannuksen ja tuoda takaisin vanhan opintotuen asumislisän. Se oli 210 euroa kuussa — summa, jolla ei saa edes siivouskomeroa valtaosasta Suomen kaupungeista. Samalla rahapula on yksi suurimmista syistä opiskelijoiden mielenterveysongelmien taustalla, ja ne ovat puolestaan suurin syy työkyvyttömyyteen. Opiskelijoilla on ihan ymmärrettävästi tästä kova huoli, joka nousi viimeksi esiin, kun Tampereen ylioppilaskunta kävi eduskunnassa.

Uusien leikkausten sijaan meidän on peruttava nämä aiemmat leikkaukset. Tämä vaatii noin sadan euron korotusta opintorahaan. Näin päästäisiin edes vähän lähemmäksi työttömyysturvan tasoa. Jälleen yksi kannustinloukku poistuisi Suomesta. [Ben Zyskowiecin välihuuto]

Arvoisa puhemies! Osaaminen on paitsi talouden myös turvallisuuden keskiössä. Koronakriisi osoitti, miten riskialtista on jäädä riippuvaiseksi muiden maiden huippuosaamisesta. Kun Kiinassa tehtaat ja kontit seisoivat, koko maailmantalous seiso. Korvaavia komponentteja tai tuotteita ei ollut.

Yhteistyö ja kauppa Kiinan kanssa ei välttämättä jatku ikuisesti. Kauppasodan uhka leijuu Yhdysvaltain ja Kiinan suhteiden yllä. Eurooppa ei voi jäädä suurvaltojen jalkoihin, ja siksi nyt, jos koskaan, tarvitaan panostuksia koulutukseen ja tutkimukseen. Ne ovat ainoa tapa selvitä tässä kilpailussa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Osaajapula on vakavimmillaan sosiaali- ja terveystaloudessa ja varhaiskasvatuksessa. Tuoreet palkkaratkaisut ovat välttämätön osa tämän kriisin ratkaisua. Ilman rahaa me emme tästä selviä. Nämä ammattilaiset kasvattavat meidän lapsemme, kun me olemme töissä. He rokottavat meidät, jotta me selviämme hengenvaarallisista kulkutaudeista. He turvaavat niin uuden elämän syntymän kuin turvallisen vanhuuden. Jos heitä ei ole tarpeeksi, tämä yhteiskunta lakkaa pyörimästä. Tämä kävi kivuliaan selväksi, kun koronakriisin aikaan jouduimme pitämään Suomea kiinni, jotta terveydenhuolto ei kuormittuisi liikaa. Näiden rajoitusten hintalappu oli miljardeja euroja, paljon enemmän kuin minkään palkkaratkaisun hintalappu.

Tästä meidän on otettava opiksi. Suomen talous on laitettava kuntoon, mutta sitä ei voi tehdä ihmisten hengen tai terveyden tai talouden toimintaedellytysten kustannuksella. Lapsilta leikkaamalla ei voi rakentaa parempaa tulevaisuutta lapsille. Koulutuksesta leikkaamalla ei rakenneta parempaa tulevaisuutta yhtään kenellekään. [Puhemies koputtaa] Myöskään tulevan kasvun eväitä ei siis kannata leikata. Tarvitsemme edelleen panostuksia osamiseen. Siksi päästöjä ja köyhyyttä on vähennettävä samaan tahtiin alijäämän kanssa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, edustaja Saramo.

14.52 Jussi Saramo vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On arvokasta, että kaikki puolueet ovat sitoutuneet tasapainottamaan valtiontaloutta. Vasemmistoliitto on esittänyt tähän konkreettiset keinot, ja nyt toivomme samaa muilta — on helppo heitellä ilmoille miljardeja ja prosentteja kertomatta, mistä ne tulevat.

Kriisiaikojen velkaantuminen ei saa jatkua hyvänä aikana. Velka-aste laski jo kahtena vuotena peräkkäin, ja se jatkuisi tänäkin vuonna ilman suuria asehankintoja. Emme elä tyhjiössä. Verrokkimaat ovat pääosin velkaantuneet meitä enemmän, ja oikeisto-opposition vaihtoehtoissa velkaa olisi käytännössä otettu yhtä paljon. [Ben Zyskiewicz: Missä ne teidän verrokkit ovat?] — Koronasulkujen aikana itse asiassa, edustaja Zyskiewicz, teidän puolueenne vaati selvästi enemmän velkaa yritystukiin kuin mitä otettiin.

Onnistuneen korona-elvytyksen lisäksi saamme olla tyytyväisiä, että määrätietoisien ympäristöpolitiikan ansiosta olemme EU:n toiseksi vähiten riippuvaisia fossiilisista polttoaineista. Riippuvuus Venäjästä ja Lähi-idän öljymaista olisi tullut kalliiksi. Virossa hintojen nousu on ollut yli kaksinkertaista Suomeen nähden.

Keskuspankit taistelevat hintojen nousua vastaan koronnostoilla, ja ainakaan inflaation jatkuessa ei ole paluuta aikaan, jolloin Suomi sai nollakorolla lainaa kymmeniksi vuosiksi. Toisaalta reaalikorko on aiempaakin enemmän negatiivinen ja inflaatio syö myös lainapääomaa. [Arto Satosen välihuuto] Varmaa on, että jatkossakin turvallisella ohjenuoralla on pysyä euroalueen vähemmän velkaantuneella puolella, jolloin meidän ei tarvitse pelätä keskuspankkimme ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksen suurin heikkous on silmien sulkeminen tosiasioilta paitsi velan syiden myös tulevaisuuden suhteen. Keskittyminen ainoastaan menoihin tulojen sijaan johtaa meitä samalle tielle, jolla kokoomuksen kreikkalainen sisarpuolue kaasuteli ennen eurokriisiä.

Yksikään puolue ei ole esittänyt verojen korottamista Tanskan tasolle, mutta jos olisimme verottaneet yhtä paljon, meillä ei olisi lainkaan velkaa. Kyse on siis arvovalinnoista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Väestön ikääntyessä kustannukset lisääntyvät vääjäämättä. Veroasteet ovat olleet noussussa lähes kaikissa OECD-maissa jo yli 10 vuotta finanssikriisin jälkeen. Suomessa valtiovarainministeriö kuitenkin olettaa veroasteen laskevan. Pitämällä veroasteen nykyisellään poistuu vaje lähes kokonaan verotulojen kasvaessa. [Arto Satonen: Velat muuttuvat saataviksi!]

Yritykset tekevät ennätyksellisiä voittoja samaan aikaan kun hintojen nousu kurittaa työntekijöitä. Veronalennusten sijaan pitäisi perua oikeistohallituksen pakottama kiky, jolloin palkasta jäisi selvästi enemmän käteen mutta yritysten sivukulut olisivat silti Suomessa yhä huomattavasti naapurimaita Ruotsia ja Viroa pienempiä.

Arvoisa puhemies! Vähälle huomiolle jäi joulun alla julkaistu tieto, että ennätysyhyvän työllisyyden ansiosta Kela maksoi 2021 perustoimeentulotukia vähemmän kuin kertaakaan sinä aikana, kun Kela on maksatusta hoitanut. [Katja Hänninen: Tämä on hyvä uutinen!] Verotulot kasvoivat viime vuonna lähes kuusi miljardia euroa.

Vero- ja velka-asteet heittelevät suhdanteiden mukaan, mutta pohjoismaiselle hyvinvointivaltiolle välttämätön verotaso voidaan saavuttaa tukkimalla verotuksen porsaanreiät. [Oikealta: Ei!]

Suurin epäkohta verotuksessamme on rikkaiden listaamattomien yhtiöiden omistajia suosiva lähes miljardin euron verotuki. Asiantuntijat ovat vuodesta toiseen vaatineet tämän suomalaisen kummajaisen poistoa, jollaista ei ole missään muualla maailmassa, mutta eduskunnan oikeistoenemmistö on tehnyt arvovalinnan varallisuuserojen ja velan kasvattamiseksi — myös te, edustaja Zyskowicz.

Myös verotuksesta vapautettujen yhteisöjen osingoista voitaisiin periä pientä lähdevero. Vastaavaa veroa peritään muun muassa Saksassa ja Ruotsissa.

Samoin länsimaissa yleisesti käytössä oleva arvonnousuvero, jolla varmistetaan, ettei esimerkiksi vakuutuskuorilla siirrettyjä veroja voi jättää kokonaan maksamatta siirtämällä kirjat veroparatiisiin, on yhä tärkeämpi verotukselta piilotettujen sijoitusten rajusti kasvassa.

Arvoisa puhemies! Yksikään puolue, joka ei kannata verojärjestelmän korjaamista, [Puhemies koputtaa] ei ole uskottava kauhistellessaan velkaantumista. Ei voi samaan aikaan leikata suurituloisten veroja, vähentää velkaa ja ylläpitää hyvinvointivaltiota. Meille arvovalinta näiden välillä on helppo, [Puhemies koputtaa] ja olemme esittäneet — toisin kuin kokoomus — avoimesti keinot velan kääntämiseksi takaisin lasku-uralle, ilman hyvinvointivaltion romuttamista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja nyt aika on täyttynyt. — Svenska riksdagsgruppen, ledamot Bergqvist.

14.58 **Sandra Bergqvist r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! Under denna regeringsperiod har Finland genomgått sällsynt svåra tider då både coronapandemin och Rysslands anfallskrig har skakat vår omvärld. Såsom många andra länder i världen har vi här i riksdagen tillsammans fattat stora och nödvändiga beslut för att skydda vår hälsa, stöda finländarnas vardag och stärka vårt försvar. Inte regeringen ensam, utan regeringen och oppositionen tillsammans, för vi har sett att dessa beslut har varit nödvändiga — dyra, men nödvändiga. Samma gäller satsningarna på grön omställning, krisen inom jordbruket, stärkandet av rättsskyddet och mycket mer.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Diskussionen i dag känns därför lite krystad. Orsaken till skuldsättningen torde vara klar för alla. Det har till och med hörts krav på ännu mer understöd och ännu mer skattelättnader. Men ja, visst är vi inom SFP bekymrade över skuldsättningsgraden och anser naturligtvis att en sund ekonomi är en grundläggande utgångspunkt. Men ansvarsfull politik handlar också om att stå för det man varit med och fattat beslut om, även innan ett val.

Arvoisa puhemies! Taloudellisen kepin vaikutukset näkyvät nopeasti, kun taas taloudellisten porkkanoiden vaikutukset näkyvät vasta viiveellä. Siksi meidän on pidettävä pää kylmänä. Lyhytnäköisillä säästöillä voi olla kauaskantoisia seurauksia, kuten esimerkiksi koulutuksen kohdalla on nähty. RKP:n mielestä Suomen on keskityttävä kasvuun ja päätökset talouden tasapainottamisesta on tehtävä kasvu silmällä pitäen.

Julkisen sektorin tulee tehdä yhä enemmän yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa, jossa vihreä siirtymä on yksi tulevaisuuden suurimmista mahdollisuuksista. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostukset sekä korkeakoulujen ja elinkeinoelämän välisen yhteistyön tiivistäminen ovat välttämättömiä Suomen talouskasvulle. Meidän ei tule kiristää yritysten verotusta, vaan meidän on panostettava ennakoitavaan ja pitkäjänteiseen veropolitiikkaan. Valtiontalouden resurssit ovat jatkossa niukat, mutta meidän on annettava äärimmäisen selkeä viesti, että työnteko on kannattavaa ja että Suomeen kannattaa investoida.

Arvoisa puhemies! Meidän on keskityttävä ja panostettava siihen, että saisimme entistä useammat ihmiset töihin ja löytäisimme lisää työntekijöitä. On itsestään selvää, että tarvitsemme ulkomailta tulevaa työvoimaa. Työn verotusta on alennettava pitkällä aikavälillä, eikä veroprogressiota saa kiristää. Meidän on alennettava yrittäjien kynnystä työntekijöiden palkkaamiseen ja edistettävä paikallisen sopimisen yleistymistä. Meidän tulee edistää yritysten kansainvälistymistä ja huolehtia siitä, että työluvut käsitellään 30 päivässä. Meidän on tehtävä osa-aikatyön ja projektitöiden vastaanottamisesta nykyistä houkuttelevampaa ikääntyneille ja annettava heidän olla aktiivisia ilman, että verotuksella viemme pois heidän lisätulonsa. [Peter Östman: Neljä vuotta mennyttä!]

Meidän on jatkettava työtä sosiaaliturvan uudistamiseksi siten, että se tukee ja auttaa työttömiä ja ohjaa heitä takaisin työelämään. Meidän tavoitteenamme on se, että ne 136 000 suomalaista, joille työn vastaanottaminen ei ole kannattavaa, saisivat sopivaa täydennyskoulutusta ja siten myös löytäisivät työelämään palaamiseen tarvittavan motivaation, edellytykset ja taloudelliset kannustimet. Suomen sosiaalisen turvaverkon pitää olla kannustava, koska sillä hetkellä, kun turvaverkosta tulee riippumatto, olemme epäonnistuneet.

Ärade talman! Politikens karaktär har under de senaste åren ändrats och uppviglande utspel och svartvita påståenden belönas med okritisk synlighet. SFP anser att det som Finland nu behöver är ansvarstagande, helhetstänkande och förmåga att använda resurser på bästa möjliga sätt. Samförstånd måste vara ledordet då vi tillsammans ska föra Finland framåt igen, men här och nu åtnjuter regeringen svenska riksdagsgruppens fulla förtroende.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Östman.

15.03 Peter Östman kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Elämme maailmassa, joka ei ole kovin kaunis, ja meillä ei ole varaa sinisilmäisyyteen.” Näin totesi viime viikol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

la pääministeri Sanna Marin sosialidemokraattisen puolueen vaaliavauksessa. Tästä varmasti olemme kaikki samaa mieltä. Mutta tänään emme keskustele ulko- ja turvallisuuspolitiikasta tai ilmastonmuutoksesta vaan taloudesta. Valitettavasti sinisilmäisyys on se sana, jolla hallituksen talouspolitiikkaa voi kuvata.

Värderade talman! Finland har de senaste åren styrts av tanken på att svåra beslut kan man lämna till ett senare skede och skulder kan tas i det oändliga. Flera ideologiska projekt har drivits på bekostnad av grundläggande frågor. Det kan inte kallas för förnuftig politik.

Arvoisa puhemies! ”Vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä”, totesi vasemmistoliiton kansanedustaja Outi Ojala. Jos ajamme julkisen talouden karille, eniten häviävät ne, jotka julkisia palveluita ja tulonsiirtoja eniten tarvitsevat. [Jussi Halla-aho: Juuri näin!]

Miten Suomi päästettiin tällaiseen jamaan? Rinteen—Marinin hallitus jättää maan seuraajalleen heikommassa kunnossa kuin missä sen itse sai. Hyvinvointiyhteiskunta sellaisena kuin olemme sen tunteneet on vaarassa.

Hallitus laittoi menovaihteen päälle heti vaalikauden alussa. Velkaantumisen voisi vielä jotenkin ymmärtää, jos Suomi olisi saatu rahalla huippukuntoon, mutta tosiasia on, että hallitus ei ole saanut käännettyä perusopetuksen oppimistulosten heikkenemistä tai sote-palveluiden alirahoitusta. Liikenneinfran kunto heikkenee, ja työvoimapula vaikeuttaa terveydenhuoltoa, vanhuspalveluita ja montaa muuta alaa. Hoitojonoja ei ole saatu purettua. Niillä, joilla on varaa yksityiseen terveydenhuoltoon, menee ihan hyvin.

Neljänkymmenen miljardin lisävelka on siis ollut pitkälti syömävelkaa. Vakavinta on kestävyysvajeen kroonistuminen.

Eilen käsitelimme tässä salissa hallituksen viimeistä lisätalousarviota, joka jatkaa johdonmukaisella linjalla: kaikki hyvä tänään, huomista ei niin huolta. Maanantaina julkaisutussa kansliapäälliköiden puheenvuorossa viesti on selkeä: julkista taloutta on tasapainotettava merkittävästi — tietenkin oikeudenmukaisesti ja yhdenvertaisuutta edistäen.

Arvoisa puhemies! Vaalit ovat edessä, ja puolueet ovat tehneet omia talouspoliittisia avauksiaan. Yksikään hallituspuolue ei ole toistaiseksi esittänyt uskottavaa tiekarttaa pois velkaantumiskierteestä.

Kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi tarvitaan työllisyyden ja talouskasvun kiihdyttämistä rakenteellisin uudistuksin, menoleikkauksia sekä myös veropohjan tilkitsemistä. Kasvua ei synny, jos yritykset verotetaan hengiltä. Investointiympäristö on pidettävä vakaana. Maltillisia leikkauksia on myös tehtävä — eikä Suomi niihin romahda.

Kasvun perusta on työ ja toimeliaisuus. Siksi on järjetöntä, jos työtä tekemällä ei tule toimeen. Työn kannustinloukut on purettava, ja työmarkkinoille on tuotava mahdollisuuksia sopia työehdoista joustavammin. KD on esittänyt ansiosidonnaisen porrastusta ja universaalisuutta. Työ kestävyysvajeen taittamiseksi on aloitettava heti seuraavan hallituksen alkutyönä. Marinin hallitukselta emme valitettavasti tähän saa vetoapua.

Lopuksi, värderade talman: Med regeringens nuvarande recept går det inte att trygga välfärden och inte heller att värna om samhällets allra svagaste. Välfärd kan inte uppnås genom ökad skuldsättning och byråkrati.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Orpon esittämää epäluottamuslausetta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Liike Nyt -eduskuntaryhmä, edustaja Harkimo.

15.08 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämä hallitus tekee äärimmäisen vaarallista politiikkaa. Mielikuva on heille tärkeämpää kuin aito vastuu taloudesta, ja vauhti sen kun vain kiihtyy, kun mennään kohti kevättä. Puheet ja lupaukset ovat täydellistä höttöä. Mutta numerot eivät valehtelee. Numerot kertovat karua kieltä tämän hallituksen toiminnasta. Hyvinvointimme pohja on rapautettu. Siitä ei tarvitse enää keskustella. Nyt pitää keskustella siitä, mitä kaikkea pitää ruveta tekemään.

Tuntuu siltä, että hallitus ei aidosti ymmärrä, kuinka paljon 10 miljardia euroa on rahaa. Suomi on totutettu velkarahalla hyvinvointiin, johon meillä ei oikeasti ole varaa. Vaikka kaikki maksaisimme 100 prosenttia valtion tuloveroa, emme saisi velkaantumista kuriin.

Suomen julkinen talous on ajettu umpikujaan. Nyt on viimeinen hetki pysäyttää tämä velkaralli. Kasvava velkapääoma ja nousevat korot vievät meidät syöksykierteeseen, joka vie meiltä kokonaan liikkumavaran. Ja vihervasemmisto kehtaa yhä tuputtaa omaa talousajatteluaan. Velkaa pitää ottaa, kun korot olivat nollassa, ja siitä jopa maksettiin, kun otettiin lisää velkaa. Ne juhlat ovat nyt ohi. Ja mitä tekee hallitus? Todistelee kuorossa, että velkasuhde on parempaan päin. Mutta kun se johtuu siitä, että bkt kasvaa, kun kaikki hinnat nousevat. Valtio velkaantuu, ja ihmiset köyhtyvät. Hallitus vertaa Suomen velkaa Italiaan ja muihin Etelä-Euroopan maihin, vaikka mallia pitäisi ottaa Ruotsista ja Tanskasta. Julkisen talouden osuus bkt:sta kasvaa koko ajan, ja se tie kuljetaan kohta loppuun. Suomen hyvinvointi on kiinni viennin tuloista ja niiden kasvusta.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Työmarkkinoiden uudistukset ovat tekemättä. Ruotsissa ja Saksassa juuri demarit ajoivat uudistukset läpi. Meillä vasemmisto on ay-liikkeen talutusnuorassa. Sen paljasti viimeksi pääministeri demareiden vaaliohjelmassa sanomalla, että he hyväksyvät työttömyysturvaan vain sellaiset muutokset, jotka kelpaavat ay-liikkeelle. Suomi ei kehity, koska se ei pääse kunnan kasvuun. Jos tällainen jatkuu, meidän pitäisi jotenkin saada nykyaikaisiksi työmarkkinat, mitkä ovat tällä hetkellä 1970-luvulta.

Suomi on pysähtynyt ja jäänyt kaikessa jälkeen Ruotsista ja muista Pohjoismaista. Esimerkiksi Ruotsin ict-investoinnit ovat kaksinkertaisia Suomeen verrattuna.

Tämän hallituksen tavaramerkki on se, että jos se ylipäättään toimii, se toimii myöhässä ja hosuu. Ja hosumalla ei tule kuin sutta ja sekunda. Sähkötuki oli hyvä esimerkki tästä. Vuosi olisi ollut aikaa valmistella sitä, mutta mitä tapahtui? Parissa viikossa kyhättiin kaasaan paketti, joka kohdistuu erittäin huonosti ja joka tulee maksuun, kun akuutti kriisi on ohi.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomi ei ole kasvanut 15 vuoteen, ja siinä ovat kaikki vanhat puolueet olleet mukana. Sotkut on siivottava.

Terveystenhoito on ajettu ennennäkemättömään kriisiin. Sote-uudistus on tämän hallituksen muistomerkki, josta kärsivät kaikki suomalaiset. [Sari Sarkomaa: Ja pitkään!] Mitoituksia ja takuita on säädetty lakiin, mutta palvelu ei toimi. Uudistuksesta puuttuvat niin rahat kuin hoitajat. Hyvinvointiyhteiskunnan tunnistaa siitä, kuinka hyvin se huolehtii lapsista, vanhuksista ja sairaista. Heistä pitää huolehtia.

Sen sijaan kaikki työikäiset ja -kykyiset pitää saada töihin. Opiskelijoilta tulorajat pitää poistaa ja eläkkeelle jääneille hoitajille pitää antaa veroporkkana. Työllisyystavoitteen pitää olla yli 80 prosenttia. Pienet ja keskisuuret yritykset pitää saada kasvuun, investoimaan ja palkkaamaan ihmisiä. Suomen vientituotteiden jalostusarvoa pitää nostaa ihan uudelle tasolle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Esimerkiksi pelkästään talouskasvusta puhuminen on vastuutonta, koska olemme pian taantumassa tai jopa lamassa. Talouskasvu ei seuraavalla vaalikaudella tule auttamaan meitä pois velkakierteestä. Tarvitaan leikkauksia, mutta niistä ei kukaan halua puhua niiden oikeilla nimillä ennen vaaleja. [Leena Meri: Kyllä me ollaan haluttu!]

Puheet julkisten hankintojen tehostamisesta tai julkisten tilojen paremmasta käytöstä ovat täyttä höttöä. Niistä puuttuu nolla perästä. Yritetään rakentaa imagoa ja puhutaan sopeutuksesta. [Puhemies koputtaa] Mutta ei sopeutus tarkoita muuta kuin leikkauksia tai lisää veroja tai molempia. Nyt ei ole myös veronkevennysten aika, vaan niihin voidaan palata, kun talouspohja on kunnossa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Budjetin kehykset pitäisi säätää lakiin niin kuin Ruotsissa, vai pystyykö joku [Puhemies koputtaa] sanomaan tämän hallituksen jäljiltä, mitkä miljardit ovat kehyksissä ja mitkä eivät?

Koska hallitus on antanut Suomen luisua hallitsemattoman velkaantumisen tielle, [Puhemies: Harkimo, aikakehys!] esitän, että hallitus ei enää nauti eduskunnan luottamusta. [Puhemies: Näin!] — Anteeksi, että meni yli.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt valtiovarainministeri Saarikko, kolme minuuttia.

15.14 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Kiitos eduskuntaryhmille näkemyksistä Suomen talouteen ja velkaantumiseen liittyen.

Aloitan siitä asiasta, että ymmärsin puheenvuorojenne perusteella, että oppositiolla ei ollut tässä yhtenäistä linjaa. Ja jos oikein olen ymmärtänyt, niin yksi ratkaiseva syy siihen on näkemyseronne työperäisen maahanmuuton merkityksestä Suomessa. Tämä on kyllä sinänsä mielenkiintoista, koska satuin tänään lukemaan myös oppositiojohtaja Purran haastattelun, jossa piditte Japania ikään kuin onnelana, johon Suomen pitäisi pyrkiä. Tämä on mielenkiintoinen vertaus. Ensinnäkin meitä yhdistää todellakin ikääntyvä kansakunta ja varmasti halu hoitaa nämä asiat hyvin. Ja olen kanssanne samaa mieltä siitä, että esimerkiksi ikääntymiseen liittyvää teknologiaa ja muuta voisimme varmasti hyödyntää paremmin. Olen itsekin vieraillut Japanissa. Mutta, edustaja Purra, on hyvä muistaa, että tämä ihailunne kohde, Japani, on maa, jonka velkasuhde on muistaakseni pitkälti reilut 200 prosenttia. Se on kovin toisenlainen kuin Suomen todellisuus. Te ette voi väittää, että se olisi tie, [Riikka Purra välihuuto] jota Suomen kannattaa tavoitella, ettekä niin, että me emme tarvitsisi tänne väkeä muualta. Tämä maa tulee tarvitsemaan [Välihuutoja perussuomalaisien ryhmästä — Puhemies koputtaa] työperäistä maahanmuuttoa, on tarvinnut sitä myös tähän asti.

Arvoisa puhemies... [Hälinää]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt on vuoro ministeri Saarikolla.

Minusta tämä keskustelu osoitti sen, että tässä velkasyntisten pöydässä on ihan jokainen puolue tästä eduskunnasta [Vasemmalta: Näin on!] viimeisen 15 vuoden ajalta, ja niin kuin edustaja Kiviranta viisaasti totesi, vastuu velasta on yhteinen ja myös sen seurauksista, joista aivan oikein täällä on esiin nostettu esimerkiksi huoli kasvaneista korkomenoista, jotka tulevat määrittelemään seuraavaa vaalikautta. Näin on, julkisen talouden tasapainotus on kunnianhimoinen mutta välttämätön tavoite.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Arvoisa puhemies! Siksi — ja sanon tämän nyt hyvin suoraan — kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenvuoro, sallikaa minun sanoa, oli aikamoinen pannukakku. [Hälinää] Minä odotin tätä keskustelua tosimitä. Minä olin aivan vakuuttunut siitä, että te kykenette kertomaan täällä avoimesti suomalaisille, mikä se teidän vaihtoehtonne ja linjanne on, olisi ollut näinä vuosina, mikä on se vaihtoehto tulevaisuudessa. [Leena Meri: Sitä ei ole, olette siinä aivan oikeassa!] Me saimme [Hälinää — Puhemies koputtaa] kymmenen minuuttia korulauseita. Puheenjohtaja Orpo, olen aiemmin todennut teidän pystyvän parempaan, ja joudun taas toistamaan tämän. Te totesitte puheenvuorossanne lukuisan määrän lauseita, joista kuka tahansa puolue voisi olla samaa mieltä. Jos te todella haluatte olla vaihtoehto, olkaa sitä sitten aidosti ja läpinäkyvästi ja kertokaa, mitä linjanne tarkoittaa, ja avatkaa suomalaisille, miksi te oikeasti ette olekaan pystyneet esittämään kuluvalle menolle minkäänlaista vaihtoehtoa vaan esimerkiksi korona-aikana olisitte velkaantuneet enemmän kuin mitä hallitus esitti. Ja miksi itse asiassa esimerkiksi eilen eduskuntaryhmänne edustajat tässä salissa tukivat kahden miljardin euron lisätalousarviota? Koska se on välttämätöntä näinä kriisiaikoina. Odotin enemmän, vähemmän sain. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt jos oikein tulkitsemme, on eduskunnalla halua käydä debattia, joten painakaa V-painiketta ja nouskaa — tai tähän olette jo nousseet — seisomaan. — Edustaja Orpo, olkaa hyvä.

15.18 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa valtiovarainministeri, hyökkäys tuntuu olevan paras puolustus. Kyllä te opettaa osaatte, kyllä te osaatte kertoa, miten asioita hienosti hoidetaan ja miten kaikki on hyvin, mutta kun ne sanat ja teot — valtiovarainministeri Saarikko, se on valtava se ero, kun katsoo, mikä teidän saldonne on ja mikä on tämän hallituksen saldo.

Surullista on se, että pääministeri lähti pois. Te olette vastaamassa vasemmistohallituksen velkapolitiikasta. Olen ymmärtänyt, että te olette sentään yrittänyt välillä, ja nyt te saatte yksin täällä vastata. [Leena Meri: No se on totta!] Missä on pääministeri? Tässä aliarvioidaan suomalaisia, aliarvioidaan eduskuntaa, että tähän keskusteluun ei osallistuta. [Leena Meri: Ei kiinnosta!]

Ja mitä näihin lukuihin tulee, minä olen tutustunut, valtiovarainministeri, teidän suunnitelmaanne ensi vaalikaudelle: 38 miljardia kumulatiivisesti velkaa. Siis on julkisen talouden suunnitelma, eikä siinä ole edes otettu huomioon nousseita korkoja. [Puhemies koputtaa] Se on teidän suunnitelmanne, se on tämän politiikan tulos, ja se ei ole edellisten hallitusten vika.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja minuutti on täyttynyt. — Edustaja Purra.

15.19 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olin valmistautunut käyttämään puheenvuoron täällä tähän välikysymykseen ja nimenomaan hallituksen velkaantumispolitiikkaan liittyen, mutta vastataan toki valtiovarainministerille.

Kyllä, perussuomalaiset eivät näe asiaa samalla tavalla kuin kokoomus. Me toivotamme tervetulleeksi maahanmuuton, jossa nämä työntekijät omalla palkallaan tulevat toimeen, he integroituvat yhteiskuntaan. Sen sijaan me emme kannata sosiaaliturvaan nojaavaa maahanmuuttoa EU:n ulkopuolelta. Valitettavasti tilastojen perusteella se on se maahan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

muutto, jota Suomi erityisesti vastaanottaa ja koko ajan yhä kiihtyvällä tahdilla. Me olemme eronneet linjasta jo muidenkin Pohjoismaiden kohdalla.

Meidän maahanmuuttopoliittisessa ohjelmassa nostetaan esille eri maita, joista kaikista voimme oppia jotakin. Siellä nostetaan esille Japani, josta voimme oppia esimerkiksi teknologista kehittymistä, sitä, minkälaisia vaihtoehtoja on maalla, joka haluaa myös suojella omaa maataan ja omaa kansaansa. Sen lisäksi siellä nostetaan esimerkkeinä [Puhemies koputtaa] Itävalta, Sveitsi ja Tanska ja Ruotsi. Mikäli Japani ei mitenkään käy teille, [Puhemies: Ja nyt on minuutti täyttynyt!] voisitteko harkita tanskalaista tai ruotsalaista työperäisen maahanmuuton nykymallia?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Valtonen.

15.20 Elina Valtonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Saarikko käytti tuossa pitkän puheenvuoron kehuun hallituksen velkalinjaa, mutta miksi on sitten niin, että tätä teidän ylimääräistä ja suorastaan ylitsepursuavaa elvyttämistä ovat kritisoineet sekä valtiovarainministeriö, Suomen Pankki, IMF, talouspolitiikan arviointineuvosto, Valtiontalouden tarkastusvirasto, OECD — jopa demareiden kannattajista yli puolet on sitä mieltä, että menosäästöjä tulisi tehdä. Ja kun te, ministeri Saarikko, sanotte täällä, että edustaja Orpo pystyisi parempaan, niin minä sanon teille: kyllä, kokoomus pystyisi parempaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Filatov. — Edustaja Filatov, mikrofonipäälle, niin kuullaan paremmin.

15.21 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on vähän varjonyrkkeilyä. Kokoomus väittää, että hallitus ei halua menosopeuttaa. Hallituksen kaikissa ryhmäpuheenvuoroissa korostettiin sitä, että myös menosopeutusta tarvitaan, [Välihuutoja oikealta] mutta ehkä me korostamme enemmän sitä, että niitä kasvun eväitä ei kannata leikata. Jos me mietimme työllisyyden vahvistamista, niin terveyspolitiikka on kovaa työllisyyspolitiikkaa, koska iso osa työttömistämme kärsii terveysongelmista. Jos me mietimme nuoria, niin koulutuspolitiikka on kovaa työllisyyspolitiikkaa, [Eduskunnasta: Juuri näin!] koska ilman osaamisen lisäämistä me emme pysty synnyttämään tuottavia työpaikkoja. Jos me mietimme esimerkiksi työn ja työntekijän kohtaamista, niin silloin vaikkapa pohjoismainen työvoimamalli, jossa pyritään parantamaan työnvälitystä ja viemään se lähemmäksi ihmisiä, on sitä kovaa työllisyyspolitiikkaa. Työllisyys ei vahvistu pelkästään leikkaamalla. Se vahvistuu erilaisten [Puhemies koputtaa] osien hyvällä yhteensovittamisella.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja seuraavaksi edustaja Ranne.

15.22 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin muutama kommentti: Tämä Pohjoismaiden työvoimamalli, se ei paranna prosesseja, se ei helpota työllistymistä, se ei synnytä uusia työpaikkoja yksityiselle puolelle. Se tulee olemaan uusi sote-organisaatio. [Antti Lindtmanin välihuuto]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Perussuomalaiset puolustavat tarkkaa taloudenpitoa. Me haluamme, että täällä keskitytään nyt Suomen ydintehtäviin. Me haluamme, että täällä lopetetaan se haaveilu ja hörhöily ja kaikenlainen harhailu, joita tässä hallituksessa, ja aikaisemmissakin, on harrastettu.

Arvovalinnoista: Kyllä meidän on aivan pakko pistää se suomalainen ensin, aivan pakko. Ei kukaan muu pistä meitä ykköseksi, suomalaisten hyvinvointia.

Ja kasvusta: Kasvun este on nimenomaan tämä paisuva velka, nämä korkeat verot, tämä jatkuvasti IMF:nkin mukaan paisuva velka. Ja kun te vertaatte meitä Italiaan tai Kreikkaan, niin teidän annatte väärää tietoa julkisuuteen. Meidän verrokkimaamme ovat Pohjoismaat. [Puhemies koputtaa] Meidän täytyy tehdä paremmin, meidän täytyy pelastaa Suomi. [Tarja Filatovin välihuuto]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mykkänen.

15.24 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä hallituspuolueet, lähinnä aitiosta, antavat ymmärtää, että velkaantuminen oli joskus ennen ja se oli jostain, jonka kokoomuskin kuittasi, ja että sitten tulevaisuudessa tämän hallituksen tuloksesta meillä on jonkunlainen aurinkoinen tulevaisuus, jossa velkaantuminen vähenee. Ilmeisesti luetaan kovin eri dataa. Valtiovarainministeriön tuoreimman katsauksen perusteella viime vuosi oli tasapainoisempi kuin teidän suunnitelmien pohjalta toteutuva tulevaisuus. Julkisen talouden alijäämä on paisumassa yli kymmenen miljardin vuosittaiselle tasolle. Kuten puheenjohtaja Orpo kuvasi, puhutaan siis yli 30 miljardin velkaantumisesta, jos teidän hallitus jatkaisi ja se linja toteutuisi ensi vaalikauden, neljän vuoden, aikana. Mistä, koronastako, tähän syytä haetaan? Ei nyt enää ole koronakriisistä kyse, eikä Ukrainan sota perustele 30 miljardin seuraavien vaalikausien velkaantumista.

Arvoisa ministeri Saarikko, lukekaa meidän vaihtoehtobudjettia. Jos se 3,7 miljardin velanoton väheneminen meillä ei teille kelpaa... [Puhemies koputtaa] Se on 15 miljardia kumulatiivisesti, se jo auttaisi teidän perintöä runsaasti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Östman.

15.25 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun kuuntelee tätä keskustelua, ja kun osittain kuuntelin myöskin, mitä hallituspuolueitten ryhmäpuheissa pidettiin esillä, niin puhuttiin kauniisti näistä kannustinloukuista ja että pitäisi saada enemmän ihmisiä töihin. Minä sanon, että haloo, missä hallitus on ollut viisi vuotta. [Petteri Orpo: Missä nyt?] Vuonna 2008 KD löi pöytään sellaisen kannustavan perusturvamallin. Viisi vuotta on kulunut eikä ole tapahtunut mitään, ja meillä on pulaa työntekijöistä, osaavasta työvoimasta. Miksi me emme saa ihmisiä töihin? No siksi, että meillä on edelleen sellaisia kannustinloukkuja, joita pitäisi purkaa. Miksi hallitus ei ole tehnyt yhtään mitään? [Ben Zyskowicz: On ne pahentaneet kannustinloukkuja nostamalla näitä tukia!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harkimo.

15.26 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Välikysymys tehtiin valtiontalouden velkaantumisesta, ja nyt kun kuuntelee ministeri Saarikkoa, niin hän käyttää suurimman osan vastauspuheenvuorostaan haukkumalla kokoomusta ja perussuomalaisia. Minä haluaisin kysyä tämmöisen ihan lyhyen kysymyksen, minis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

teri Saarikko: Oletteko tällä hallituskaudella mielestänne hoitanut taloutta sillä lailla kuin te itse hoitaisitte sitä, vai onko tässä jaettu kaikille koko ajan vähän jotakin? Kertokaa rehellisesti, oletteko te tyytyväinen. Oletteko tyytyväinen tähän hoitoon? [Jukka Gustafsson: Moniin saavutuksiin voi todella olla tyytyväinen!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindtman.

15.26 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindtmanilla on puheenvuoro.

Arvoisa puhemies! Minä kyllä yhdyin valtiovarainministerin arvioon siitä, että oppositiojohtaja Orpon puheessa oli paljon kauniita lauseita ja fraaseja mutta vähän konkretiaa.

Arvoisa puhemies! Ehkä on syytä katsoa kuitenkin niitä aikaisempia tekoja, kun tässä nyt kuitenkin katsotaan taaksepäin tätä velkaantumista. [Sari Sarkomaan välihuuto] Tällä vaalikaudella huolimatta koronasta, huolimatta Venäjän julmasta hyökkäyksestä, huolimatta energiakriisistä, Suomen talous ja sen alijäämä on ollut joka vuosi euroalueen keskiarvoa parempi. Arvoisa oppositiojohtaja Orpo, miten se oli, kun ministerinä oli Orpo? Viime vaalikaudella kovan nousukauden keskellä — kovan nousukauden keskellä — vain yhtenä vuotena saitte julkisen talouden edes euroalueen keskiarvoa paremmalle puolelle. [Jani Mäkelä: Ja te vastustitte sitäkin!]

Arvoisa puhemies! Sanat ja teot. [Puhemies koputtaa] Teillä on sanoja, meillä on tekoja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Orpo.

15.28 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Demareilla on sellainen jännä juttu, että silloin, kun faktat ovat heidän puolellaan, niitä käytetään, ja silloin, kun ne luvut eivät ole, sitten ne kiistetään ja haetaan omat luvut.

Jos viime vaalikautta katsoo, niin silloin velkaantuminen painettiin alas. [Antti Lindtmanin välihuuto — Antti Lindtman pyytää vastauspuheenvuoroa] 15 miljardia kumulatiivisesti, viimeisenä vuotena alle miljardi velkaa, Emu-kriteereihin työtä, pelastettiin suomalainen hyvinvointiyhteiskunta. Se, mitä te nyt esitätte — siis tämä demareiden politiikan linja on aivan käsittämätön — on se, että te kerrotte, että kaikki on hyvin. Sitten te kerrotte, että velkaa vähennetään lisäämällä menoja, sitten te kerrotte, että kasvua lisätään kiristämällä veroja, ja kolmanneksi vielä työllisyyttä nostetaan vähentämällä verokiilaa. Teidän politiikassanne ei ole järjen häivää. Ja se 38 miljardia, mikä on siinä teidän suunnitelmassanne tuleville neljälle vuodelle, kertoo karua kieltään suomalaisille siitä, mitä tulee, jos tätä politiikkaa jatketaan — ja sitähan tulee.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiviranta. [Antti Lindtman: Puhemies!] — Otetaan nyt välillä muitakin puolueita mukaan.

15.29 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus sanoo olevansa tarkan taloudenpidon puolue. Lähihistoriaan katsottaessa tämä väite ei osoittautu todeksi. Kokoomuksen pääministerikaudella vuosina 2011—2015 valtio velkaantui

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

dramaattisesti, vaikka koronan tai Ukrainan sodan kaltaista talouden kriisiytymistekijää ei silloin ollut. Onkin syytä kysyä, miksei kokoomus silloin onnistunut karsimaan menoja tai parantamaan talouden kasvua? [Petteri Orpon välihuuto] Onko kuitenkin niin, että kokoomuksen resepti talouden kuntoon laittamisesta onkin lähinnä suupuheissa? Kokoomus vannoo suurten kaupunkien ja keskittämisen nimiin. Se unohtaa, että suuri osa Suomen kasvun potentiaalista on kasvukeskusten ulkopuolella. [Sari Sarkomaa: Väärä puhe!] Jos koko Suomen potentiaalista hyödynnetään vain osa, myöskään kasvua ei saada täysimääräisesti aikaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Meri.

15.30 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Olin lukevinani tuosta ministerin vastauksesta, että ainoa, mistä ette moittinut ainakaan perussuomalaisia, on, että meiltä ei puutu se, mikä on tärkeysjärjestys. Mehän olemme avoimesti kertoneet, että EU-rahastot, rahan lappaaminen, me emme hyväksy niitä, kuten hallitus ja kokoomus ovat tehneet. Kehitysavusta tulisi leikata, toisin kuin esimerkiksi kokoomus esittää, että kehitysapuihin pitäisi saada lisää rahaa. Ja me emme halua sosiaaliturvalla elävää halpamaahanmuuttoa EU:n ulkopuolelta. Ja tietyllä tavalla kiitän teitä, koska te olette varmaan sen huomioineet, olette hyvin tarkka siitä.

Mutta kysymykseni koskee sitä, että meillä on Suomessa työttömiä, osa-aikatyöntekijöitä ja erilaisissa työvoimakoulutuksissa pelkästään 360 000 ihmistä. Ja ainoa, mitä täällä yleisesti puhutaan, on maahanmuutto, maahanmuutto, maahanmuutto EU:n ulkopuolelta. Onko tämä myös hallituksen linja, kun te olette vähentäneet näitä rajoitteita koskien maahantuloa, [Puhemies koputtaa] esimerkkinä tämä tuore ulkomaalaislaki?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Suomela.

15.31 **Iiris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus puhui pidempään kuin kukaan meistä, mutta onnistui silti mainitsemaan vain yhden konkreettisen säästökohteen: julkishallinto ja varsinkin sen tilasäästöt. Joutuu katsomaan vaihtoehtobudjetteihin, joita kokoomus tuntuu häpeävän. Sitä en ihmettele, koska siellähän esitetään yhteensä miljardin leikkauksia pienituloisten sosiaaliturvasta ja työttömyysturvasta. Yksi isoimmista kohteista on asumistuki, jota ilman tuhannet suomalaiset opiskelijat, kaupankassat ja lähihoitajat eivät pystyisi maksamaan vuokriaan. Jos nämä asumistukileikkaukset tehdään, kaupunkien työvoimapula syvenee entisestään, köyhyys syvenee entisestään, etenkin, kun me emme ole vielä pystyneet kunnolla korjaamaan niitä jälkiä, joita edellisen kauden leikkaukset tekivät.

Tuossa Orpo kävi läpi pitkää listaa, miten hallitus korjaisi ongelmia. No, kokoomus aiemmin ilmeisesti korjasi osaamistason heikkenemistä koulutuksesta leikkaamalla. To-della toivon, että ne tämän kevään lupaukset ovat arvokkaampia kuin kevään 2015 lupaukset, [Puhemies koputtaa] koska nyt ei ole varaa leikata opiskelijoilta, pienituloisilta tai koulutuksesta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt edustaja Saramo.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

15.32 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Orpo puhuu eduskunnan aliarvioinnista, mutta kokoomus aliarvioi koko Suomen kansaa. Te olette lupaaamassa 6 000 miljoonan säästöjä, jotka eivät ole keneltäkään pois. Jokainen ymmärtää, että tämä ei ole mahdollista. Tulkaa pois piilosta ja kertokaa, mitä ne ovat. Tämä on kaikkien aikojen huijaus.

Oppositiossa molemmat suuret puolueet kritisoitte hallituksen ylimääräisiä menoja, jotka eivät liity näihin kriiseihin. Katsotaanpa, mitä siellä on. Te esimerkiksi olette aivan oikein puhuneet täällä nuorisorikollisuuden kasvusta, pitkään jatkuneesta oppimistulosten heikentymisestä. No, juuri sinnehan niitä rahoja on laitettu, jos ajatellaan vaikka sitä, että varhaiskasvatukseen me palautettiin oikeus jokaiselle lapselle varhaiskasvatukseen, täyteen varhaiskasvatukseen, ja te olitte vieneet sen juuri niiltä lapsilta, jotka eniten sitä tarvitsisivat tutkimusten mukaan eivätkä sitten pääse koulussa heti opetuksen mukaan. Oppivelvollisuus uudistus: Nyt on tutkimusnäyttöä, että se vähentää jopa nuorisorikollisuutta. [Puhemies koputtaa] Aiemman 2 500:n kotisohvalla makaavan alaikäisen sijaan heitä on enää 500. Nämä ovat kannattavia sijoituksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt otetaan vielä edustaja Multala ja sen jälkeen ministerin vastaus.

15.33 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että hallitus on tehnyt myös sellaisia menolisäyksiä, joita me olemme kannattaneet — ja hyvä niin — esimerkiksi koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Näistä on sovittu yhdessä. Kannattaa kuitenkin muistaa se, että tälle vuodelle itse asiassa eivät vielä nämä tutkimuksen ja tuotekehityksen panostukset näy, vaan vasta tulevasta vuodesta. Tälle vuodelle ne itse asiassa laskevat viime vuodesta.

On ihan totta varmasti niin, että kun tulevaa vaalikautta lähestytään, joudutaan tekemään myös sellaisia päätöksiä, jotka johonkin menetettyyn etuun koskevat. Kokoomus on esittänyt vaihtoehtomme muun muassa talousohjelmassa, kaikissa vaihtoehtobudjeteissamme. Hallitukselta sen sijaan ei ole kuultu vielä konkreettisia esityksiä siitä, mistä se menosopeutus tehdään. Keskusta täällä peräänkuulutti sen perään, että ensi kaudella tarvitaan myös suoria menosopeutuksia. Kertokaa te, mistä te niitä tekisitte. Jokainen puolue on selvästikin samaa mieltä siitä, että kasvua tarvitaan, ja sieltä löytyy niitä yhdistäviä tekijöitä. [Puhemies koputtaa] Tarvitaan myös yhteisiä vinkkejä menosäästöistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Saarikko.

15.34 **Valtiovaraministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Edustaja Harkimo tiedusteli, mitä ajattelen tästä hallituksen talouspolitiikasta ja olisin ko itse yksin tehnyt kaikki asiat samoin. Tälle yhden miehen puolueelle — joka nyt näyttää olevan nollan miehen puolue, kun poistui paikalta — totean näin, että yksin on helpompi olla oikeassa. Eivät tietenkään viiden puolueen hallituksessa kaikki ratkaisut ole sellaisia, mitä olisi itse halunnut toteuttaa.

Pidänpö tätä talouspolitiikkaa huonona? Jos katson työllisyyden kehitystä tai Suomen selviämistä näistä kriiseistä, niin minusta me olemme selvinneet näistä ajoista sittenkin hyvin. Pidänpö huolestuttavana velan määrää? Pidän. Tätä 15 vuoden velkakertymää pidän erittäin huolestuttavana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Ja kun edustaja Orpo nosti esiin, että mikä on ikään kuin jäämässä jäljelle tulevalle vaalikaudelle, niin on hyvä hahmottaa, mikä tuon summan ytimessä on. Siellä on kaksi keskeistä asiaa: korot tähänastisesta velasta 15 vuodelta — se tulee olemaan miljardien summa vuositasolla — ja toinen on indeksit, siis se meidän yhteinen sitoumuksemme siihen, että kun hinnat ikään kuin nousevat, meidän etuutemme vastaavalla tasolla nousevat vaikkapa hyvinvointialueille, yliopistoille tai kansalaisten sosiaaliturvaan. Nämä ovat seikkoja, jotka korkean, ennätysmäisen inflaation vuoksi ja erittäin ennätyksellisen nopean korkojen noston vuoksi tulevat olemaan Suomen talouden tulevaisuuden pohja. Se ei ole kenenkään meidän aktiivinen valinta. Se on pohja, jonka mikä tahansa hallituspohja tulee kohtaamaan eduskuntavaalien jälkeen. Tämän joudun toteamaan ikään kuin tosiasiallisena faktana, [Ben Zyskowiczin välihuuto] ja tästä kukin puolue vetää sitten omat johtopäätöksensä. Oma näkemykseni on, että tilanne on siinä määrin vakava johtuen näistä inflaation ja korkopolitiikan muutoksista ympärillämme, että ei kannataisi sulkea pois juuri mitään vaihtoehtoa, mikä liittyy taloutemme tasapainottamisen tarpeeseen.

Onko ollut sitten ikään kuin väärä valinta kriisin keskellä tukea kansalaisia, kuntia, yrityksiä, vahvistaa Suomen huoltovarmuutta, maanpuolustusta? Ei, se on valinta, jonka äärellä seison selkä suorana. Näin on pitänyt tehdä, ja kiitän siitä, että sillä on ollut laaja eduskunnan tuki.

Arvoisa puhemies! Joudun toteamaan kokoomukselle, että minä tavallaan onnittelen teitä, ja melkein voin sanoa, että ihan koko sydämestäni. Te olette onnistuneet sellaisessa mielikuvapolitiikassa, missä Suomessa on harvoin onnistuttu. Te olette onnistuneet rakentamaan sellaisen kuvan, että teidän johdollanne kaikki olisi ollut aivan toisin. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Siksi tämä välikysymys oli erinomainen tilaisuus päästä kertomaan, että näin ei ole ollut, näin ei olisi ollut. Teidän linjanne on ollut monin kohdin jopa enemmän velkaantuva kuin hallituksen linja. Teidän johtoinen Suomi aikanaan, menneinä vuosina, velkaantui ilman yhtään kriisiä. Tämä velkapöytä on yhteinen pöytä, ja vastuu siitä on yhteinen. [Puhemies koputtaa] Mielikuvat voivat olla toista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Orpo.

15.38 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä mielikuviin tulee, niin Suomesta tuskin löytyy taitavampaa politiikkaa kuin te selittämään mustan valkoiseksi ja valkoisen mustaksi. [Jukka Gustafsson: Viisas politiikko!] Siitä ei nyt päästä mihinkään, että Suomen tilanne on tosi vakava. Sen te kuvasitte hyvin, mutta kun ne keinot puuttuvat. Me ollaan esitetty neljässä vaihtoehtobudjetissa, [Veronika Honkasalo: Ette ole esittäneet missään!] meidän talousohjelmassa meidän selkeät keinomme työllisyyden vahvistamiseksi. Ja nyt kun te kuvasitte hyvin sen, mitkä ne haasteet ovat, niin silloin pitää ryhtyä toimiin. Niitä me olemme teiltä peräänkuuluttaneet vuosia. Me olemme peräänkuuluttaneet uusia toimia nopeamman talouskasvun aikaansaamiseksi. Te olette itse asiassa tukenut niistä aika montaa, mutta ette ole saanut niitä eteenpäin, vaikka olette ollut samaa mieltä. Sen lisäksi me olemme peräänkuuluttaneet priorisointeja, valintoja, säästöjä muualta. Te puhutte hallituksesta niin kuin se olisi joku vene jossakin ulapalla, jota kukaan ei pysty ohjaamaan. Ei tämä maailma sellainen ole. [Puhemies koputtaa] Pitää tehdä valintoja. Sitä on politiikka.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Purra.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

15.39 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustellaan hallituksen velkaantumisesta ja meidän julkisen taloutemme tilasta, mutta samaan aikaan on pakko katsoa vähän eteenpäin. Minä kuvittelin pitkään, että kaikki suuret puolueet ainakin tunnistavat nämä julkisen talouden ongelmat ja niitä ovat myös ensi kaudella valmiita korjaamaan, mutta pääministeripuolue, joka ei siis vaivaudu edes sinne aitioon tukemaan valtiovarainministeriä, julkaisi juuri vaaliohjelmansa, ja sinne jäivät sitten taloushuolet. Täysin mitättömiä menoleikkauksia, lisää veroja, lisää progressiota — tässä tilanteessa, kun bruttoveroaste on tapissa, reaaliansiot laskevat, IMF varoittaa ja meillä eivät siltikään toimi tässä hyvinvointijärjestelmässä sen paremmin sote, koulut kuin sisäisessä turvallisuudessakaan esimerkiksi poliisien mahdollisuudet puuttua rikollisuuteen. Seuraavalle hallituskaudelle — tässäkö ovat sosiaalidemokraattien eväät?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindtman.

15.40 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että edustaja Purra on kiinnostunut vaihtoehdosta. Totean vain sen, että kun tässä teidän vaihtoehtobudjetissa te luettelitte, että näihin kaikkiin kohteisiin tarvitaan lisää rahaa, niin siitä huolimatta, että te säästätte ilmastonmuutoksen torjunnasta ja maahanmuutosta ja muusta sen selaisesta, ette ole onnistuneet löytämään niihin euroakaan. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Teidän panostukset poliiseille ovat nolla euroa, hoitajille nolla euroa, omaishoitajille nolla euroa — ei kenellekään yhtään mitään, vaikka te lopettaisitte tämän ilmastonmuutoksen torjunnan.

Edustaja Orpo, tiedän, että te ette pidä, kun otamme näitä faktoja esiin, mutta otetaanpa vielä yksi fakta, kun te sanoitte, että kansalaisten verotaakkaa lisätään. Tänä vuonna veroasteen ennustetaan olevan pienempi kuin kertaakaan, kun te olitte valtiovarainministeri. Ja tiedättekö vielä mitä tästä meidän ohjelmasta? Vaikka se toteutettaisiin, niin senkin jälkeen veroaste jatkaisi laskuaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan edustaja Satonen.

15.41 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käydään nyt läpi se, missä me oltaisiin toimittu eri tavalla. Suomessa on yli 130 000 avointa työpaikkaa. Jos niistä edes puolet olisi saatu täytettyä, niin tämä talouskasvu olisi jatkunut. Mutta tämä hallitus ei ole tehnyt mitään merkittävää sosiaaliturvauudistusta tässä tilanteessa, vaikka työmarkkinat olisivat vetäneet. Eikä teillä ole tarkoitusta tehdä jatkossakaan, kun olen lkenut, mitä SDP on linjannut. Ja valitettavasti perussuomalaisten linjaukset teidän talouspoliittisessa ohjelmassanne koskien esimerkiksi paikallista sopimista ja ansiosidonnaista työttömyysturvaa ovat itse asiassa hyvin lähellä demareiden linjauksia, koska molemmissa uudistukset ovat kolmikantaisen lukon takana.

Ja missä ovat ne työllisyystyöryhmät, joiden piti heti alussa tehdä ne kymmenettuhannet uudet työpaikat ja sitä kautta maksaa ne lisämenot? Missä ne ovat? Tietääkö joku, missä ne ovat? Haluatteko te sitten tehdä tälle asialle jotain vai myönnättekö, [Puhemies koputtaa] että työllisyyttä on hoidettu huonosti?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vähämäki.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

15.42 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Emme me voi nostaa itseämme hiuksista ylös. Kyllä ne ovat tavan kansalaiset, jotka tämän maan nostavat ja pelastavat ja palauttavat myöskin valtion sille oikealle tielle, jossa se ei enää velkaannu. Mutta meidän täytyy myös auttaa näitä kansalaisia, jotka ovat siellä kuopassa, jotka ovat oikeasti pulassa kasvaneitten kauppakassihintojen kanssa, kasvaneitten sähkölaskujen — sitä on toki autettu — ja kasvaneitten liikennekustannusten kanssa.

Meidän täytyy tehdä kaikki tämä fiksusti, pitkän aikavälin kautta, ja sopeuttaa talous, valtion talous niin, ettemme me velkaannu enää, kuten tänä vuonna tulemmme velkaantumaan, 1 900 euroa jokaista suomalaista kohti. Eihän se ole kestävä. Meidän täytyy tehdä se pitkän linjan tuottavuusohjelma, mikä lisää taloutta, talouskasvua ja myöskin sitten työllisyyttä, ja sitä kautta saadaan tuottavuutta. Mutta autetaan niitä kansalaisia, muistetaan heidän tilanteensa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Räsänen.

15.43 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Te, valtiovarainministeri, totesitte puheessanne, että KD on ehdottanut vaihtoehtobudjetissaan merkittäviä lisämenoja mutta unohtanut merkitä ne budjettinsa menoriveille. No, tämä ei pidä paikkaansa. Minulla on itse asiassa kädessäni tuo vaihtoehtobudjetti, jossa on kyllä ihan riveille kerrottu sekä menoehdotuksemme että se, millä tavalla sitten tasapainottaisimme valtion taloutta. Merkittävin lisäysehdoituksemme koskee nimenomaan tätä kipeää, kipeää hoitajavajeen korjausta ja hoitojonojen purkua, noin 500 miljoonaa euroa, ja kyllä se löytyy sieltä riveiltä. Lisäksi ehdotamme menoleikkauksia: esimerkiksi ansiosidonnaisen porrastusta, julkisen hallinnon tehostamisohjelmaa, yleisen asumistuen uudistusta, ja niihinkin on merkitty eurot. Toivoisin, että te täsmentäisitte, mikä on se meno, joka nyt on jäänyt [Puhemies koputtaa] teidän mielestänne riveiltä puuttumaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pirttilahti.

15.44 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitää tietenkin olla huolissaan velanhoidosta, ja lähes kaikki puolueet täällä nyt ovat ottaneet kantaa siihen, että noin miljardi pitäisi vuodessa hoitaa velkaa ja tasapainottaa taloutta. Mutta täytyy tässä todeta kyllä, että Orpon puheesta siitä nyt ei löytynyt kovin paljon näitä konkreettisia tekoja. Taisi puhe olla toivoa, tarmoa, ilman korvia ja toimenpiteitä.

Keskustan vaihtoehdossa me siihen selkeästi esitettiin, pääomaan ratkaisuita tulee. Juurikin uudistamme taloutta, työtä ja työpaikkoja sekä tuottavuuden parantamista koko Suomessa. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Myös säästöjä pitää tehdä oikeudenmukaisesti tehden ja heikoimmista huolehtien. [Ben Zyskowiec: Lisää konkretiaa!] Yrittäjien ja työn verotusta ei saa jatkossakaan kiristää. Omistamiseen on oltava oikeus, ja vaurastumiseen tulee kannustaa koko Suomessa. [Ben Zyskowiec: Johan tuossa oli konkretiaa! — Puhemies koputtaa] — Tässä on kovin paljon konkretiaa, katse eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt pääministeri Marin.

15.45 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomukselle on aina oikea aika leikata köyhiltä ja antaa rikkaille. [Naurua perussuomalaisten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

ryhmästä] Kokoomuksella on aina oikea aika leikata köyhiltä ja antaa rikkaille. Teidän vaihtoehtonne tässä tilanteessa — jossa me kaikki olemme samaa mieltä siitä, että valtiontalouteen pitää suhtautua vakavasti, velkaantumiseen pitää suhtautua vakavasti, me tarvitsemme myös sopeutustoimia — tarjoaa kyllä hyvin kylmää kyytiä kaikkein heikoimmassa asemassa oleville. Te olette valmiita leikkaamaan asumistuesta, sosiaaliturvasta, ihmisille tärkeistä sote-palveluista yli miljardin. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä — Puhemies: Shh!] Yli miljardin ja jopa enemmän tärkeistä sote-palveluista, arjen palveluista. Ja samanaikaisesti teidän veronalennuksenne kohdistuisivat suhteessa kaikkein eniten kaikkein vauraimmille. Onko tämä oikeudenmukaista politiikkaa? Onko tämä oikeudenmukaista politiikkaa, jota Petteri Orpo omassa puheenvuorossaan nyt peräänkuulutti? [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Minun mielestäni se ei ole oikeudenmukaista politiikkaa.

Sopeutustoimia tullaan tarvitsemaan tulevina vuosina, mutta myös kaikkein vauraimpien yhteiskunnassa pitää osallistua näihin talkoihin. Ei voi olla niin, että heiltä, keillä on kaikkein eniten hartioita — heiltä, keillä on kaikkein eniten mahdollisuuksia — ei mitään oteta, mutta kaikkein köyhimmiltä otetaan. Se ei ole oikeudenmukaista.

Kaikkein tärkeintä kuitenkin tässäkin tilanteessa — jotta valtiontalous saadaan tasapainoon, jotta velkaantuminen voidaan taittaa, jotta velkaa voidaan vähentää — on se, että me saamme aikaiseksi yhteiskunnan, jossa on mahdollisuus talouskasvuun, parempaan työllisyyteen. Tämä on se kaikkein isoin asia, jotta velkaantumistakin voidaan taittaa. Sen vuoksi me tarvitsemme panostuksia koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen, myös ihmisten hyvinvointiin, koska jos me emme panosta ihmisiin ja heidän tilanteeseensa, niin eivät silloin ihmiset myöskään kykene osallistumaan yhteiskunnan rakentamiseen, yhteiskunnan kehittämiseen. Me emme saa työllisyysastettamme nostettua pohjoismaiselle tasolle, jos me emme pidä ihmisistä huolta. [Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Grahn-Laasonen.

15.47 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri saapui paikalle, ei ollut kuunnellut tätä keskustelua, tai ei ollut paikalla keskustelussa, ja piti täällä SDP:n vaalipuheita. Me olemme parlamentaarisen keskustelun ytimessä. Tämä on opposition välikysymys hallitukselle, ja haastamme teitä valtion velkaantumisesta — 50 miljardia tällä hallituskaudella — ja täällä pidetään SDP:n vaalipuheita, sama puhe, mikä viime lauantaina oli kampanja-avauksessa. Minä uskon, että suomalaiset odottaisivat arvokkuutta tähän keskusteluun ja sitä, että faktojen pohjalta tätä keskustelua käytäisiin.

Politiikka on vastuun kantamista, ja siihen kuuluu myös jälkien siivous. On aivan totta, että jokainen puolue täällä on tukenut koronahoitotoimia ja meidän puolustuksen ja turvallisuuden vahvistamista, mutta se, mitä me emme ymmärrä, on se, että ei ole kyetty tekemään valintoja, laitettu asioita tärkeysjärjestykseen ja huolehdittu siitä, että meillä on kykyä maksaa näitä velkoja jonain päivänä. Yksistään valtionvelan korkoja maksetaan tänä vuonna kaksi ja puoli miljardia euroa, ja tähän hallitus ei budjettiesityksessään ollut millään tavalla varautunut. Vasemmalta puhuttiin, että velkaa kannattaa ottaa, [Puhemies koputtaa] kun se on likimain ilmaista. Ei ole enää, ja me tästä varoitimme. [Eduskunnasta: Hyvä, Sanni!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkelä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

15.49 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus ei kyllä ole kaikkein uskottavin puolue puhumaan velkaantumisesta. Edellinen näyttö kokoomuksen omasta velkaantumisesta oli pääministeri Kataisen hallituskausi: valtava velkaantuminen ja leikkaaminen, jopa puolustusmäärärahoista. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti esittää yli miljardia suurempaa määrää kehitysapua kuin perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti. Ja kokoomuksen enemmistö äänesti vaa'ankielenä neljän miljardin antamisesta Euroopan joutomaille suomalaisten veronmaksajien rahoista.

Mutta, hallitus, te olette puhuneet täällä kymmeniä minuutteja mainitsematta yhtään konkreettista säästötoimenpidettä tai talouden tasapainotustoimenpidettä. Sellaisia teidän puheissanne ei ole esiintynyt ensimmäistäkään. Mitä ne ovat? Kertokaa se meille.

Perussuomalaisten linja on selvä. Velkaantuminen on pysäytettävä leikkaamalla ensin ulkomaille menevistä tulonsiirroista, ilmastointoilusta ja muista asioista, joista leikkaamiset eivät tavallista suomalaista rasita ja hänen hyvinvointiaan vaaranna.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkasalo.

15.50 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Media on uutisoinut nuorista, jotka yöpyvät patjoilla psykiatristen osastojen lattialla. Yli sata lasta jonottaa Vantaalla ilman lastensuojelun työntekijää. [Välihuutoja oikealta] Vanhusten kotihoito on kriisissä, ja ihmiset kuolevat jonottaessaan pääsyä palveluasumiseen.

Tätä on arki Suomessa, hyvä kokoomus. [Välihuutoja oikealta] Tämä on kehitys, joka on pitkän aikavälin tulos. Tämä on se todellisuus, jossa hallitus on parantanut arkea. Ja teidän vastauksenne on, että leikataan kuusi miljardia.

Te sanotte, kokoomus, että koulutus on teidän erityissuojeluksessanne — hyvä —, ilmeisesti kulttuurikin — hyvä. Puolustukseen ei kosketa. Mitä jää jäljelle? Sosiaali- ja terveydenhuolto. Te siis esitätte kuuden miljardin leikkauksia soteen, mutta ette suostu konkretisoimaan, mitä se tarkoittaa. Väitätte, ettei se kohdistu oikein mihinkään. Mitä muuta tuo on kuin ihmisten sumuttamista?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Heinonen.

15.51 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan onnitella teitä, ministeri Saarikko, teille tärkeä ja läheinen laina viettää tänään nimipäiväänsä. Tämä hallitus valitsi jo 2019 lainalla elämisen. Te lisäsitte menoja välittämättä siitä, onko niihin varoja. Nyt nekin maksetaan velaksi ja lastenlasten piikkiin.

Tämän vuosikymmenen lopussa lainan korkoihin menee arvioiden mukaan seitsemän miljardia. Se on miljardi enemmän kuin maamme uskottavaan puolustukseen tällä hetkellä. Taloudesta vastaavana ministerinä, keskustan ministeri Saarikko, uskotteko te, että tulevat sukupolvet selviävät tästä teidän jättämästänne velkavuoresta? Ja oletteko te hetkeäkään miettinyt tämän valtakautenne aikana, mitä te tekisitte, jotta tämä velkaantuminen saataisiin päättymään edes tulevina vuosina?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Holopainen.

15.52 **Mari Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus unohtaa talouden ison kuvan. Suomen talouden suurin ongelma jo vuosikymmeniä on ol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

lut tuottavuuden heikko kehitys. Ja mikä puolue on ollut tästä vastuussa? Mikä puolue on aiheuttanut sen, että Suomi on jäänyt jälkeen pohjoismaisesta kehityksestä? Kyllä kokoomuksella on suuri vastuu tässä. Totta kai pitää olla tarkka ja huolehtia siitä, että ei velkaannuta kestävästi, mutta vielä tärkeämpää on, että meidän talous kehittyy, että meidän elinkeinorakenne kehittyy, että me pystytään huolehtimaan myös sellaisista menoista, jotka hyvinvointivaltio edellyttää.

Kokoomus on mennyt välillä täysin populistiselle linjalle, heittelee jotain torpparitaloudesta ilman, että sillä on mitään yhteyttä siihen historialliseen kontekstiin, jota torpparit ovat edustaneet. Aivan populistista puhetta [Petteri Orpo: Tietääkö joku, mistä hän puhuu?] ilman ratkaisuja [Puhemies koputtaa] siihen suurimpaan ongelmaan, joka Suomen taloutta... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiuru.

15.53 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä kädessäni on Osallistava ja osaava Suomi, tämä on siis hallitusohjelma, ja täällä hallitusohjelman sivuilla useammassa eri kohdassa sanotaan, että Suomea johdetaan tutkimustiedolla. Suomea johdetaan tiedolla, ja hallitus käyttää tutkittua tietoa. No, mistä sitä tutkittua tietoa saa? Meillä on esimerkiksi valtiovarainministeriö, jossa on aivan huippuvirkamiehiä, jotka tekevät virkavastuulla arvokasta työtä. He tekivät muun muassa 170-sivuisen raportin, jossa varoitettiin maan velkaantumisesta, velkaantumiskierteestä. No, mikä viesti hallitukselta oli? Tässä on Kuntalehden tuorein numero, [Puhuja näyttää lehteä] jossa budjettipäällikkö kertoo, että virkamiehiä syyllistettiin siitä, että he sekaantuvat politiikkaan kertomalla faktoja, joita hallituksen pitäisi käyttää silloin, kun tätä maata johdetaan ja hallitus johtaa tätä maata. Johdetaanko tätä maata tiedolla vai johdetaanko tätä ideologialla? [Timo Heinonen: Vähän tunteellakin!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koskela.

15.54 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On ollut mielenkiintoista kuunnella tätä keskustelua. Täällä hallitus on kehunut kovasti itseänsä ja kuinka hyvin on asiat hoidettu, vaikka on ollut koronaa ja sotaa. Mutta sitten kun puhutaan verrokkimaista, niin kyllähän ne verrokkimaat ovat tuossa naapurissa, elikkä Ruotsi ja Tanska esimerkiksi. Tanska on lyhentänyt 30 miljardilla kahden viimeisen vuoden aikana velkaansa. Ja meillä taas on tässä neljän vuoden aikana tullut yli 40 miljardia lisää, että ainakin sillä puolella mennään aivan päinvastaiseen suuntaan. Ja nyt meillä paukkuu lainan enimmäismäärät, elikkä 150 miljardia on se, minkä valtioneuvosto on antanut ottaa lainaa, ja nyt seuraava raja on 170 miljardia. Tässä vaan herää se kysymys, että näinkö me tässä jatketaan. Jos tämä hallitus, mikä siellä nyt istuu, saa jatkaa — teitä on nyt kaksi siellä paikalla — niin jatkatko te samalla mallilla seuraavassakin hallituksessa? Elikkä valtiontalouden kehyksiä rikotaan ja lainanottovaltuuksien ylärajoja nostetaan tarpeen mukaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lohi.

15.55 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En halua osoittaa ketään sormella, sillä, kuten täällä on todettu, tämä velkakuorma ja sen syntyminen on hy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

vin pitkälle yhteinen ongelma. Se on meidän kaikkien edessä tulevalla vaalikaudella. Kaikkeen hyvään ja mukavaan meillä ei ole valitettavasti varaa. Joudumme tekemään vaikeita valintoja, joita täällä on kokoomuksestakin peräty hallitukselta. Ja siksi kysyn: edustaja Orpo ja kokoomus, kun te esitätte miljardiluokan tuloveron kevennyksiä ja katatte ne haittaveroilla, niin jos meillä oikeasti on varaa joitakin haittaveroja nostaa, niin eikö ne kannattaisi mieluummin käyttää valtiontalouden vahvistamiseen, julkisen talouden vahvistamiseen? Ja kun meillä on nyt tiedossa, että on suunnitteilla miljardiluokan, kymmenen miljardin, ratahankkeet, jotka ovat osoittautuneet kannattamattomiksi, niin onko teillä nyt rohkeutta sanoa tässä ääneen tälle salille, että meillä ei ole varaa kannattamattomiin ratahankkeisiin? Ei, vaikka se tulisi Turustakin tänne Helsinkiin ja maksaisi satoja miljoonia per minuutin säästö? Voitteko tehdä tämän vaikean valinnan ja sanoa nyt?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Saarikko.

15.56 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kommentoin lyhyesti vain yhtä asiaa. En ole nähnyt, edustaja Kiuru, tuota viittaamaan lehtiartikkelia, enkä tunnista kokonaisuutta, jossa budjettipäällikköön viittaatte. Haluan kuitenkin, ja katson oikeutukseksi kertoa, että joka ikinen kerta, kun budjettipäälliköllä on ollut asiaa, olen häntä mielelläni kuunnellut ja oma-aloitteisesti häntä varsin usein lähestynyt näinä vaikeina talousaikoina. Ja kyllä olemme joutuneet yhdessä pohtimaan erittäin moneen poikkeukselliseen tilanteeseen hyvin nopealla aikataululla ratkaisuja, jotta Suomi on selvinnyt erityisesti viime helmikuussa alkaneen hyökkäyssodan jälkeen. Viimeksi tänä aamuna itse, oma-aloitteisesti lähestyin budjettipäällikköä ongelmallisissa asioissa.

Sellaisen kuvan, että hallitus ei olisi ollut vuorovaikutuksessa valtiovarainministeriön virkakunnan kanssa, haluan yksiselitteisesti oikaista, ainakin omalta osaltani.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkinen.

15.57 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Velkaantuminen on ongelma, jolta ei pidä silmiä sulkea, enkä ihan rehellisesti sanottuna usko, että yksikään edustaja tässä salissa näin tekeekään. Mutta samalla jotenkin toivoisin jonkunlaista suhteellisuudentajua tähän keskusteluun. 90-luvun lamassa talouden velka kasvoi 42 pinnaa, finanssikriisissä 23 ja koronan, Venäjän hyökkäyssodan ja energiakriisin aikana 8,5.

Edustaja Orpo, te sanotte, että hallituksen sanat ja teot eivät ole tasapainossa, ja samaan aikaan kokoomuksen varjobudjetissa, vaihtoehtobudjetissa velkaa otetaan kuluvana vuonna 4 miljoonaa vähemmän kuin hallituksen esityksessä. Nyt on aivan pakko kysyä: onko tämä teidän mielestänne loogista?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Orpo, olkaa hyvä.

15.58 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on ilmeisesti sitä miljardisokeutta, koska kyllä siellä on lähes kahden miljardin säästöt suoraan osoitettu. Ja vaikka me panostamme tärkeisiin asioihin vaihtoehdossamme, kuten koulutukseen, turvallisuuteen, oikeudenhoitoon, vanhuspalveluihin, niin kuitenkin me otamme miljardiluokassa vähemmän velkaa kuin hallitus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Pääministeri Marin, se keskeinen viesti on se, että luvut eivät ole oikeistolaisia tai ne eivät ole vasemmistolaisia, ne ovat totta, ja ne luvut näyttävät nyt karmeilta. Olosuhteista johtuen tilanne näyttää vielä pahemmalta. Ja ei paljon lohduta se, että sanoo, että naapurilla menee vielä huonommin, siellä on vielä enemmän lainaa. Meillä on huono tilanne, ja se vaatii toimenpiteitä, ja niitä me olemme peräänkuuluttaneet, toimenpiteitä tässä ja nyt. Aikaisemmin vasemmistopuolueilla oli tapana sanoa, että vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä. Nykyinen uusvasemmistolainen linja ei näytä tätä periaatetta enää kunnioittavan. Ja se velkaantuminen ja korkokierre [Puhemies koputtaa] johtaa siihen, että ei voida tehdä niitä tärkeitä asioita, joista te puhuitte: pitää huolta [Puhemies: Kiitoksia!] heikoimmista ja koulutuksesta ja tulevaisuudesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pääministeri Marin, olkaa hyvä.

16.00 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, vahva valtiontalous on meidän kaikkien ystävä. Ja ilman muuta meidänkin tavoitteenamme on se, että talous on tasapainossa ja että tulevaisuudessa tekisimme ylijäämäisiä budjetteja, [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] mutta siihen päästään vain vahvalla talouskasvulla, vahvalla työllisyydellä — tämän pitää olla ykkösprioriteetti. Sitten tarvitaan myös sopeutustoimia, mutta niiden pitää olla oikeudenmukaisia.

Täällä viitattiin Tanskaan, täällä viitattiin Ruotsiin. Jos meillä olisi esimerkiksi Tanskan veroaste, niin valtiontalous olisi paljon, paljon paremmalla tolalla kuin se tällä hetkellä on. Ja sen takia ihmettelenkin oikeiston linjaa, joka on aina se, että rikkaille veronalennuksia. On tilanne mikä tahansa, aina on oikea aika, aina on oikea aika antaa rikkaille veronalennuksia ja leikata köyhimpien palveluita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

16.00 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Marin, te olette tällä hetkellä laittaneet lähes 700 miljoonaa euroa erilaisiin sähkötukiin. Luuletteko, että se menee pienituloisille? Se menee hyvätuloisille ja vuorineuvoksille. Ja puhe tästä rikkaiden veronalennuksesta on aivan täyttä soopaa.

Toisekseen: Valtiovarainministeri Saarikko, te tuossa ensimmäisessä puheessanne sanoitte, että olette noin 300 miljoonalla leikanneet nyt sitten valtiontaloutta. Se on noin kolme promillea vuoden budjetista ja noin promillen kymmennysosa neljässä vuodessa valtion budjeteista. Onko se teidän mielestänne hyvä suoritus?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

16.01 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En minä nyt itsekään ole tyytyväinen hallituksen taloudenpitoon ja olen huolissani velkaantumisesta, mutta haluan kuitenkin muistuttaa — en oikein tiennyt itkeä vai nauraako tämän kysymyksen osalta, koska kokoomus oli itse ajamassa eduskunnassa läpi miljardeja Suomelle maksaneen Euroopan unionin elvytyspaketin. Siis miljardeja maksaneen — sellainen talouspuolue. Kyse oli niin merkittävästä toimivallan siirrosta, että elvytyspaketin hyväksyminen vaati eduskunnassa kahden kolmasosan enemmistön. Arvoisa kokoomus, te veitte meidät tällai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

seen federalistiseen yhteisvelkaan, ja tässä tältä osin pitää todeta, että vasemmistohallitus jakaa ja kokoomus takaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

16.02 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sekä ministeri Saarikko että edustaja Kiviranta huomauttivat aivan oikein, että vastuu Suomen velkaantumisesta on puolueiden yhteinen. Tilanne on vakava. Velka ei vähene, alijäämä ei pienee eikä Suomeen tule uusia työpaikkoja ja yrityksiä sillä, että syyttemme toisiamme. Nyt pitää katsoa eteenpäin.

Miten ongelmat ratkaistaan? Meille keskustassa pääosa ratkaisua on talouden uudistaminen, kasvu ja työpaikat sekä tuottavuuden parantaminen. Säästääkin pitää, mutta se tulee tehdä oikeudenmukaisesti. Tässä ja siinä, mistä kasvu ja työpaikat tulevat, on suuria eroja puolueitten välillä. Keskusta ei realistina etukäteen rajaa mitään säästökohteita pois, vastoin kuin te monet muut puolueet olette tehneet. Jos te rajaatte etukäteen säästökohteita pois, on syytä kertoa, [Puhemies koputtaa] mistä leikkaatte.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

16.03 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, te olitte lähes koko keskustelun ajan poissa ja piditte täällä puheen, josta minä en löytänyt yhtään välikysymykseen liittyvää viittausta, millä te olisitte pyrkineet hoitamaan julkisen talouden tasapainoa.

Arvoisa puhemies! Talouden kehyspoikkeama on tälle vuodelle, kun otetaan tämä juuri eduskunnan käsittelyssä oleva lisäbudjetti huomioon, yli 2,7 miljardia. Mutta arvoisa pääministeri, arvoisa valtiovarainministeri, teidän yhteinen ongelma on se, että te ette ole suostuneet koko tämän neljän vuoden aikana tarkastelemaan menosopeutuksia. Teidän oikeasti olisi pitänyt keskittää kaikki keskustelu siihen ja tehdä päätöksiä, joilla me pystymme nostamaan työllisyyttä, kuten täällä edustaja Satonen omassa puheenvuorossaan hyvin totesi.

Voisitteko te kertoa meille ja katsojille, mikä on ollut se perimmäinen syy, että te ette kertakaikkiaan suostu hoitamaan taloutta niin kuin sitä pitää hoitaa, [Puhemies koputtaa] eli vähentämään menoja [Puhemies: Kiitoksia!] ja lisäämään tuloja.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pääministeri Marin.

16.05 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on aikaisemmissakin puheenvuoroissa tätä sivuttu, enkä ole sitä aiemmin halunnut kommentoida, mutta kahden tunnin keskustelusta olen ollut puolitoista tuntia tässä salissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

16.05 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on kovasti peräänkuulutettu sitä, että pistetään asioita tärkeysjärjestykseen. Minun pitää, puhemies, nyt sanoa, että minä olen valtavan huolissani tulevaisuudesta siinä suhteessa, että kokoomuksen tärkeysjärjestys — me olemme sen nyt nähneet. Se on se, että samaan aikaan miljardi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

luokan veronkevennyksiä ihan oikeasti kaikkein varakkaimmille, niille vuorineuvoksille, [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] ja samaan aikaan te teette miljardiluokan leikkaukset niin pienituloisten ihmisten sosiaaliturvaan kuin hyvinvointipalveluihin.

Kun minä ja edustaja Gustafsson olemme Tammelantorilla, ihmiset tulevat meille sanomaan, että me haluamme arjen turvallisuutta, me haluamme hyviä palveluita, me haluamme hoitojonoja pienemmiksi, me haluamme saada kunnon terveydenhuoltopalveluita. Tulevatko kokoomus ja edustaja Orpo sinne Tammelantorille kertomaan, että te haluatte leikata miljardiluokalla pienituloisten ihmisten toimeentulosta sekä heidän palveluistaan? [Ben Zyskiewiczin välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

16.06 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos puheenvuorosta. Tämä on ollut miellyttävä keskustelu kuunnella, koska on puhuttu niin paljon kokoomuksesta. Me emme kuulemma kykene esittämään mitään säästöjä. Edustaja Orpon puheenvuoro oli ministeri Saarikon mukaan siitä oiva osoitus. Samanaikaisesti täällä pääministeri Marin, edustaja Honkasalo ja viimeksi edustaja Viitanen kertovat, miten kauhistuttavalla ja epäoikeudenmukaisella tavalla kokoomus leikkaa. No, eiväthän nämä kaksi puheenvuoroa voi mitenkään olla keskenään linjassa. Miten voidaan väittää, että me emme uskalla emmekä pysty esittämään mitään säästökohteita, ja seuraavassa puheenvuorossa sanotaan, että ne meidän esittämämme säästökohteet ovat aivan hirvittäviä? [Veronika Honkasalo: No kertokaa!]

Täällä on sanottu, että kokoomus ja oppositio ovat tukeneet näitä hallituksen tärkeitä asioita, jotka liittyvät pandemiaan, jotka liittyvät sotaan — totta kai. Ongelmahan on ollut se, että kun tulee uusia tarpeita, te panette kaiken vanhan päälle. Te ette mistään oikeasti ole pystyneet [Puhemies koputtaa] mitään säästämään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Suomela, olkaa hyvä.

16.07 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella se ydinongelma on, että vaalipuheet ja vaihtoehtobudjetit puhuvat aivan eri kieltä. Vartin täällä kokoomus puhui eikä onnistunut mainitsemaan yhtäkään leikkauskohdetta. Sitten, kun katsoo sinne vaihtoehtobudjettiin, niin siellä leikataan miljardi pienituloisilta ja työttömiltä, annetaan miljardin veroale, joka kohdistuu euromääräisesti lähinnä keski- ja hyvätuloisille. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä]

Sillä ei ainoastaan ole väliä, paljonko sopeuttaa, vaan miten se sopeuttaminen tehdään. Sopeuttaminen voidaan tehdä päästöjä ja köyhyyttä vähentäen, osaamiseen panostaen, kunhan kohteet valitaan oikein. Siksi omassa puheessani pyrin kertomaan mahdollisimman tarkasti, mistä vihreät sopeuttaisivat. Kokoomus ei näin tänään toiminut. Tänään oli näemmä vaalipuhepäivä eikä vaihtoehtobudjettipäivä. Äänestäjälle jää vähän hämäräksi, mikä se linja nyt oikein on, paljonko siitä opiskelijoiden, kaupankassojen ja lähihoitajien asumistuesta lähtee ja milloin se lähtee. Todella nämä ihmiset pelkäävät nyt toimeentulonsa puolesta, ja sen takia olisi reilua, [Puhemies koputtaa] että myös vaalipuheissa kertoisitte, mistä se leikkaus tehdään. [Ben Zyskiewicz: Ollaan tehty kyllä kaikkemme, että vaihtoehtobudjettimme olisi saanut mahdollisimman paljon julkisuutta!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

16.08 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset haluavat leikata kehitysyhteistyörahoista, ja siihen on selkeät perusteet. Neljän vuoden aikana olen tehnyt neljä kirjallista kysymystä, ja kaikki ovat liittyneet väärinkäytöksiin. On erittäin tärkeää, että rahojen käyttöä seurataan ja niistä leikataan. Emme ole myöskään olleet hyväksymässä EU:n tukipaketteja, jotka lisäävät velkaantumista. Yle uutisoi: ”EU:n kuuluisat elvytysrahat saapuvat Italiaan, ja sen huomaa, kun törmää kadulla rakennustelineeseen.” Sinne menivät suomalaisten rahat.

Mutta, arvoisa puhemies, kysyisin teiltä, hyvät ministerit: Kyllähän Suomi on velkaantunut muutenkin. Meillä on hoitovelkaa sairaille, meillä on eettistä velkaa hoitajille, meillä on hoitokärsimystä omaisille. Valvira uutisoi poistaneensa 997 hoitajan ammattioikeutta rekisteristä, koska hoitajat ovat itse sen halunneet, ja nyt huudetaan työperäisen maahanmuuton perään. Mitenkä te houkuttelette takaisin nämä hoitajat? Olisiko syynä hoitoalan työtaistelut, olisiko potilasturvallisuuslaki, olisiko joitakin virheitä tullut tehtyä? [Puhemies koputtaa] Nyt kipin kapin houkuttelemaan heidät takaisin hyvällä palkkapolitiikalla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

16.09 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on ollut tänään taikaa ilmassa. Velkapelottelun ja hallituksen syyttelyn pohjalla vaikuttaa olevan vaihtoehtoinen todellisuus, jossa kuluneen kauden ennennäkemättömät kriisit olisi vältetty — puff — taikatempon tavoin. Koronaepidemia, Ukrainan sota, energiakriisi — tekin olette vaatineet velanottoa. Ollaan pelastettu yhdessä suomalaisten arkea ja yhteiskuntaa. Sitten täällä mainitaan, että työllisyyttäkin on hoidettu väärin, vaikka työllisyys on ennätyslukemissa, mutta väärä keinoja, ei ole annettu tarpeeksi keppiä. Teille ei kelpaa inhimillinen työllisyyspolitiikka. Kuitenkin hallituksen elvytys on toiminut ja ihmisten työllisyys on parantunut. Samoin verotulot ovat nousseet, mutta tämäkin lieenee väärää talouspolitiikkaa, että verotulot nousevat, koska teidän ette pidä veroista. Se on erikoista kuunneltavaa, että kaikki on väärin opposition mielestä. Kyllä me myönnämme, että sopeutustarvetta on, mutta emme me olisi valmiit sopeuttamaan teidän tavoin köyhimmiltä, [Puhemies koputtaa] leikkaamalla asumistuesta ja kepittämällä työttömiä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

16.11 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meidän on todettava, että julkisen sektorin menot ovat liian suuret verrattuna siihen, mikä meillä on avoimen sektorin kyky tuottaa tuloja julkiselle sektorille, ja tämä tosiasia uhkaa meitä, tulevaisuuteen kun katsomme. Perussuomalaiset katsovat tulevaisuuteen, siksi me esitämme rakenteellisia muutoksia, jotka todella tuovat säästöjä nopeasti julkiseen talouteen ja pitkällä aikavälillä vahvistavat julkista taloutta. Tämä on se perusasia.

Toinen asia on se, minkä edustaja Ranne meidän ryhmäpuheenvuorossamme erittäin vahvasti toi esille, että me tarvitsemme menosopeutusta nopeasti: emme voi velanoton kautta jatkaa. Sen lisäksi me tarvitsemme tuloja lisää, ja tulopuolella on verotus merkittä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

vin. Tarvitsemme optimaalisen, kannustavan ja [Puhemies koputtaa] oikeudenmukaisen verotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

16.12 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikamoista keskustelua. Täällä kutsuttiin kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenvuoroa ministeri Saarikon taholta pannukakuksi. Se on aika rohkea ilmaisu. Mutta eniten minä olen hämmästynyt puheenjohtaja, edustaja Orpon käytöksestä. Sanoisin ihan näin ystävällisesti, että tämä uho-Orpo ei ole se porvari-Orpo, jonka näkisin mieluummin ylioppilaslakki päässä täällä puhumassa [Petteri Orpo pyytää vastauspuheenvuoroa] asiallisesti, kunnioittavasti, rakentavasti. Että kannattaa ottaa tämä vaalinaamari poies nytten ja keskittyä tähän vakavaan [Välihuutoja eduskunnasta] asiaan, jonka vuoksi tässä olemme.

Sitten tähän niin kuin liittyy tällainen kaksinaamaisuus. Minulla on tässä muistiinpanot, joissa todetaan, että kokoomus esittää miljardin euron leikkausta [Puhemies koputtaa] sote-menoihin, [Puhemies: Kiitoksia!] vaikka realistinen tarve on miljardi lisää. Miksi tällaista politiikkaa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Orpo, olkaa hyvä.

16.13 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Suuresti arvostamani edustaja Gustafsson, se vaan on sillä tavalla, että kun minä katson tätä Suomen, isänmaan, tilannetta ja tulevaisuutta, niin minä olen aidosti todella huolissani. [Jukka Gustafsson: Niin mekin ollaan, me jaamme sen huolen!] — Me jaamme huolen, ja se on hyvä. Se on erittäin hyvä lähtökohta. Mutta ne keinot ja ne toimet, kun niitä tässä kaivataan. Niitä me peräänkuulutamme. — [Aino-Kaisa Pekonen: Leikkauksia soteen!] Ja jos minä olen jotenkin vihainen, niin se johtuu siitä, että te ette välitä siitä, millainen tulevaisuus meidän lapsilla on ylivelkaantuneessa maassa. Ymmärrätekö te, mihin tämä maa tämän korkojen nousun ja velanoton myötä on menossa? Me emme voi pitää huolta niistä teillekin, sosiaalidemokraateille, tärkeistä asioista: vanhusten palveluista, kouluista, ihmisten turvallisuudesta. Siihen tarvitaan se terve julkinen talous. Ja kyllä, se harmittaa minua, ja minusta nyt on tekemisen aika. Tämä politiikka ei voi jatkua, siihen on saatava muutos. Eikä kyse ole siitä, miltä minun naamani näyttää, vaan siitä, [Puhemies koputtaa] että tässä maassa pitää tehdä politiikkaa, jolla turvataan tulevaisuus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Filatov, olkaa hyvä. — Mikrofoni.

16.14 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Orpo, minusta on kohtuutonta, että te sanotte, että me emme ole huolissamme lastemme tulevaisuudesta. Minusta se on jotakin sellaista, jota en toivoisi tässä salissa kuulevani. [Aino-Kaisa Pekonen: Juuri näin!] Kun tulin eduskuntaan, sain lahjaksi kirjan, joka kertoi Pikku Myystä ja hänen sanomisistansa, ja siinä kysyttiin: ”Saako pannukakulla istua?” Nyt minä kysyn samalla tavalla. Jos me arvioimme hieman eri tavalla sen, mistä ne kasvu ja tasapaino syntyvät, niin se ei tarkoita sitä, että meillä olisi jotenkin erilaiset tavoitteet sen ison kuvan suh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

teen, jossa meidän lapsillamme huomenna olisi paremmin. Jotta tämä velkakeskustelu jotenkin suhteutuisi: te sanotte, että te olette kyllä hyväksyneet koronaviruksen ja puolustusviruksen ja kriisiviruksen, mutta sitten samaan ääneen te olette syyttämässä Marinia siitä, että korot ovat nousseet niin ja niin paljon, vaikka siellä pohjalla on sitä taustavelkaa, jonka te olette hyväksyneet tai jonka jo edelliset hallitukset ovat tehneet. Ja jotta tästä tulevaisuudesta [Puhemies koputtaa] ei ihan kokonaan menisi toivo, [Puhemies: Kiitoksia!] niin kannattaa katsoa sitä korkokuvaa. Kun minä tulin eduskuntaan, niin korot olivat kolme ja puoli kertaa korkeammat kuin nyt.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mykkänen, olkaa hyvä.

16.15 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdessä asiassa me oppositiossa olemme mitä ilmeisimmin epäonnistuneet. Nimittäin sen hyvin yksinkertaisen totuuden kuvaamisessa paremmin selittävästi, että me olemme joka vuosi ehdottaneet säästöjä, jotka kompensoisivat niitä lisäyksiä, joita me olemme täällä yhdessä kannattaneet. Siis kysymyksen ei ole siitä, että meidän olisi pitänyt vastustaa kaikkia teidän koronassa tai Ukraina-kriisissä tai muuten tekemiänne lisäyksiä, vaan siitä, että te ette ole hyväksyneet meidän esittämiä kompensoivia säästöjä.

No sitten, jos täällä näistä vaalinaamareista puhutaan, niin edustaja Filatov ja pääministeri Marin, te haukutte kerta toisensa jälkeen meidät siitä, että me kannamme huolta tavallisen suomalaisen palkansaajan veroasteesta. No, nyt samaan aikaan panin merkille, että te ehdotatte itse asiassa isompaa siirtoa ennakonpidätysprosentista alaspäin, mutta te haluatte tehdä sen tavalla, jota ilmeisesti teidän mielestänne kukaan ei maksa, [Puhemies koputtaa] eli siirtämällä sivukuluja palkansaajalta jollekin muulle. [Puhemies: Kiitoksia!] Miten on, oletteko te sitä mieltä, [Puhemies: Ministeri Saarikko!] että pitää alentaa ennakonpidätysprosenttia? Onko taikaseinä, josta se voidaan tehdä ilman, että työpaikat vähenevät?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.17 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Mykkäsen puheenvuoroon on pakko kommentoida. On vaihtoehtobudjetteihinne tutustuttu tarkoin, ja tämä väite, että ikään kuin te olisitte löytäneet kyllä vastaavat säästöt, mitä hallitus on ottanut velkaa, sehän ei kyllä nyt pidä laisinkaan paikkaansa. Kaikki nämä ison mittakaavan velkamiljarit johtuen koronasta, sota-ajasta, huoltovarmuudesta ja varautumisesta ja myös vaikkapa tutkimus- ja kehitysmenoista ja niin edelleen — ette te näille ole löytäneet mitään vastaavia säästökohteita. Te voitte täällä sanoa, että voi, kun vastaavalla tavalla olisi säästetty. Ette te ole pystyneet sellaiseen politiikkaan itsekään, ette sinne päinkään. Kyllä te olette joitain menokiristyksiä esittäneet ja niillä te olisitte toteuttaneet veronkevennyksiä, se on aivan totta, mutta ei sillä olisi vielä valtionvelkaa ryhdytty paikkaamaan.

Ja totean senkin aivan suoraan, kun haastoitte ajatuksena siitä, miksi samanaikaisesti ei ole leikattu jostakin. Minä esimerkiksi ajattelin niin, että erityisen voimakkaan, kiihtyvän inflaation aikana, josta on seurannut monille kansalaisille oman arjen lompakkoon suuria vaikeuksia, [Puhemies koputtaa] samaan yhteyteen esimerkiksi sosiaaliturvaleikkaukset olisivat sopineet aika huonosti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Myönnän vielä vastauspuheen-
vuoron edustaja Orpolle, ja sen jälkeen pääministeri Marin, minuutti, ja sen jälkeen siirry-
tään puhujalistaan. — Edustaja Orpo.

16.18 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä myös-
kin arvostamalleni edustaja Filatoville todeta, että minä nimenomaan sanoin, että teillekin
tärkeät asiat. Totta kai minä ymmärrän, että te pyritte niihin samoihin asioihin, suomalai-
sen hyvinvointiyhteiskunnan tai hyvinvointivaltion säilyttämiseen. [Jukka Gustafsson:
Hyvä!] Minä nimenomaan sanoin näin. Mutta minulla on huoli siitä, että tällä politiikalla,
jota hallitus tekee, ne vaarantuvat — ne vaarantuvat, koska rahat loppuvat, meidän väki
vanhenee. Me tarvitaan miljardeja lisää, ei me olla leikkaamassa. Me halutaan hillitä sitä
kasvua, niitten menojen kasvua, joka tulee paisuvista sote-menoista. Tämäkin on tärkeä
ymmärtää: siis menojen kasvun hillintä on eri asia kuin leikkaus.

Tiedän, että te haluatte hyvää, mutta kun ne teidän keinot eivät nyt toimi, ja meillä on
edessä todella vaarallinen tie, jos ei velkaantumista saada kuriin. Meillä on Kreikan tie, jos
korkomenoja ei pystytä muuta kuin uudella velalla hoitamaan. Se johtaa siihen, että tänne
marssivat komissio, valuuttarahasto ja keskuspankki kertomaan, [Puhemies koputtaa] mis-
tä leikataan, ja se on sitten kylmää kyytiä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Pääministeri Marin.

16.19 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaksi
asiaa:

Ensinnäkin tämä välikysymys koski velkaa. No, jos me katsomme opposition vaihtoehtoja,
kokoomuksen vaihtoehtoa, niin te olisitte ottaneet velkaa ihan yhtä lailla. [Kokoo-
muksen ryhmästä: No ei! — Perussuomalaisten ryhmästä: Ei!] Kaikkiin näihin isoihin
kohteisiin, mihin me olemme joutuneet velkaa ottamaan, tekin olisitte ottaneet. Ja teidän
vaihtoehtobudjeteissanne, kuten ministeri Saarikko hyvin tässä kuvasi, ne leikkaukset,
mitä te olisitte tehneet köyhimmille, esimerkiksi sosiaaliturvaan, te olisitte jakaneet veron-
kevennyksinä kaikkein vauraimmille, [Ben Zyskowitz: Ei tuo ole totta! — Välihuutoja ko-
koomuksen ryhmästä] suhteessa heille kaikkein eniten. Mielestäni se ei ole oikeudenmu-
kaista politiikkaa.

Toinen asia: Täällä on tullut esille se, mikä on tämä ristiriita näissä kokoomuksen aika
kevyissä puheissa ja sitten siinä, mitä se todellisuudessa tulisi olemaan. Kun te sanotte, että
te haluatte leikata, te olette vastuullinen valtiontalouden hoitajapuolue, te haluatte leikata,
niin te ette kuitenkaan konkretisoi, mitä se tarkoittaa. Kun te ette leikkaa koulutuksesta,
niin te leikkaatte sosiaalipuolelta, te leikkaatte sosiaali- ja terveydenhuollosta eli ihmisten
toimeentulosta, kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten toimeentulosta. [Puhe-
mies koputtaa] Ja kun te leikkaatte sote-palveluista, niin mitä muuta se on kuin vanhusten
hoivaa, sosiaalipalveluita, lastensuojelua ja terveydenhuoltoa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten siirrymme puhujalistaan.
— Edustaja Turtiainen, olkaa hyvä.

16.20 Ano Turtiainen vkk: Arvoisa puhemies! Tällä eduskuntakaudella on käsitelty ai-
kamoinen määrä mitä ihmeellisimpiä selontekoja, joiden sisältöjä on aika vaikea maalais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

järjellä allekirjoittaa, ja tästä koko eduskunnan touhusta tuli mieleen lähinnä Kummeli tai Pirkka-Pekka Petelius ja Aake Kalliala silloin parhaimmillaan. Ja jostainhan sekin kertoo, että näitä hallitusta kampittavia välikysymyksiäkin alkaa olemaan jo melkein yhtä paljon kuin noita kyseenalaisia selontekoja.

Nyt käsitellään siis kokoomuksen aloitteesta tehtyä välikysymystä julkisen talouden velkaantumisesta. En edes muista, kuinka monessa välikysymyksessä olen jo esittänyt epäluottamusta koko eduskunnalle, mutta eipä sillä niin väliä. Esitän silti jälleen kerran epäluottamusta koko eduskunnalle.

Tässä välikysymyksessä on väliotsikko "Suomalaiset ansaitsevat toimintakykyisen hallituksen". Se on juuri näin, mutta sitä ennen suomalaiset ansaitsevat toimintakykyisen eduskunnan, jota ei valitettavasti nyt ole. Käykää, hyvät kollegat, jututtamassa kansalaisia Teboilin, Nesteen, Shellin ja SEOn baareissa. Sieltä teille voi selvitä, että myös Suomen kansa on jo tehnyt välikysymyksen ja se koskee koko eduskunnan luottamusta ja äänestys siitä on sitten seuraavissa vaaleissa.

Tätä kokoomuksen välikysymystä, jonka tarkoitus on kaataa tämä istuva translakihallitus, pitää miettiä siitakin näkökannasta, että jos hallitus tähän kaatuu, niin onko kokoomuskaan, jonka mielestä ihminen voi muuttaa sukupuoltaan kerran vuodessa, täysipäinen uuteen hallitukseen. Se on ihan sama, onko tässä maassa tulevien vaalien jälkeen enemmistöhallitus vai vähemmistöhallitus, mutta sen tärkein tehtävä on asettaa tämä maa poikkeustilaan, jonka kautta tämä maa julistetaan sitten täysin itsenäiseksi, ja ennen kuin olemme täysin itsenäisiä, kaikki puheet velkaantumisesta ovat vain pelkkää politikointia ja kansalaisten harhaan johtamista. Velkaantumisen pysäyttämiseksi pitää katkaista kaikki ne narut, joiden kautta tätä kansaa on ryöstetty lännestä jo vuosikymmenet.

Arvoisa puhemies! Tässä välikysymyksessä kokoomus esittelee jälleen kerran silinterihatulla tehtävää taikatemppua. Siinä nimittäin uskotellaan, ettei keskellä taantumaa tehtävällä yhtäkkisellä yönkiristyksellä olisi muka sama lamaannuttava vaikutus kuin veronkorotuksillakin. Pari vuotta sitten vasemmistoliiton Paavo Arhinmäkeä lyötiin kuin vierasta sikaa, kun hän sanoi, ettei valtion tarvitse maksaa velkojaan takaisin. Kokoomus tietää varsin hyvin, että valtionvelka on nyt bruttokansantuotteesta samoissa osuuksissa kuin mitä se oli viime sotien aikaan, minkä hyväksyminen sopii hyvin tähän lännen luomaan Ukrainan sotaan, johon olemme tyhmyttämme lähteneet mukaan. Se, mitä kokoomus ei kuitenkaan ilmeisesti hyväksy, on se, että lainarahaa käytettäisiin kotimaan heikko-osaisien auttamiseen. Kokoomus voisi nyt viimeinkin jo itsekin kertoa tämän hattutempun salaisuuden yleisölle, nimittäin kun se raha on kerran nostettu sieltä pankkiirien taikahatusta, se häviää samalla tavoin kuin valkoinen kaniini, kun se laitetaan sinne taikahattuun takaisin. Pankkiirit nauttivat korkotuloista. Siksi joidenkin mielestä velkaa ei tarvitse maksaa takaisin, ja siksi Suomi on elänyt velaksi jo vuosikymmeniä, oli hallituksessa sitten mitä puolueita tahansa.

Mutta kaikesta huolimatta sodassa me olemme jo niin syvällä, että nähtäväksi jää, pystytäänkö tässä maassa järjestämään enää edes vaaleja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Purra, olkaa hyvä.

16.26 Riikka Purra ps: Arvoisa herra puhemies! Suomi elää jatkuvasti yli varojensa. Vaa-loa ei ole näkyvissä, sillä talouden kasvunäkymät pysyvät pitkään heikkoina ja monet menot sosiaaliturvasta energiainvestointeihin ja energiatukiin tulevat kasvamaan. Julkinen ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

lous on kuitenkin korjattava. Mikäli haluamme tulevaisuudessakin säilyttää hyvinvointijärjestelmämme, menot on sopeutettava vastaamaan tuloja. Korot ovat nousseet, velkamäärä ei ole yhdentekevä asia, eikä velaksi eläminen voi jatkua.

Luulin, että kaikki isot puolueet ovat tunnistanee ongelman — sitten sosiaalidemokraatit julkaisivat vaaliohjelmansa. Sinne meni nykyisen pääministeripuolueen huoli talouden tilasta: vain hyvin pieniä ja täysin ilmassa olevia menoleikkauksia, sen sijaan kyllä uusia veroja ja tiukempaa progressiota, siis tilanteessa, jossa IMF esittää jo varoituksensa julkisen talouden tilasta. Julkinen sektori on paisunut entisestään, bruttoveroaste on tapissa, ja silti oleelliset valtion tehtävät, kuten sote, koulut ja sisäinen turvallisuus, ovat ongelmissa. Samaan aikaan palkansaajan ostovoima on huippuheikko ja reaaliensiot laskevat. Ja siinäkin tilanteessa sosiaalidemokraatit haluavat samaa lisää: menoja, velkaa, veroja, progressiota ja tietenkin mitä suurinta kunnianhimoa asioissa, jotka entisestään heikentävät niin kotitalouksien ostovoimaa kuin kilpailukykyäkin. Talouden madonlukuihin viittaavat ovat jälleen kerran pahaa oikeistoa, maahanmuuton madonlukuihin viittaavat jälleen kerran rasisteja.

Arvoisa puhemies! Julkinen talous on tasapainotettava kahden seuraavan hallituskauden aikana. Verorahoitteiset menot on saatava laskuun, verorahoitteisten tehtävien määrä laskuun ja lainsäädäntömuutoksin Suomi kuntoon. Kun toissijaisten menojen leikkaamisen tiekartta on valmiina, on mahdollista käydä verojen kimppuun. Niitä on alennettava, sillä tässä maassa ei työssäkäynti kannata ja pelkkä arjen pyörittäminen maksaa niin paljon, että aivan liian monelta ovat rahat loppu ja motivaatio loppu. Suomi näivetty.

Sen sijaan, että poliittinen energia käytetään vain kaikkein pienituloimpiin tai kaikkein suurituloimpiin, olisi syytä kääntää katse siihen valtavaan enemmistöön siinä keskelä. Aivan tavallinen työssä käyvä suomalainen ei naura palkkapäivänä, kun katsoo ahneen verokarhun raatelujälkiä. Loput ilot poistuvat bensapumpulla, ruokakaupassa ja sähkölaskua maksaessa. Työn verotuksen progressio eli veroprosentin kasvun jyrkkyys on Suomessa maailman kovimpia. Jo 2 960 euron kuukausituloilla marginaaliveroaste on noin 50 prosenttia. [Arto Satonen: Kyllä, juuri näin!] Eli jokaisesta lisäeurosta lähtee veroja ja maksuja puolet. Työ ei kannata matalilla mutta ei myöskään keskituloilla. Erotuksena on se, että pienituloiset saavat sosiaaliturvaa mutta omalla työllään sinnittelevät keskituloiset eivät.

Arvoisa puhemies! Suomi ei nouse millään muulla kuin työllä, tuottavalla työllä, joka syntyy erityisesti yksityiselle sektorille, yrityksiin. Suomi ei nouse sillä, että siirrämme rahaa täällä taskusta toiseen ja joka välissä teidän kouranne käy ottamassa omansa, jolla se kustantaa sekä välttämättömät tehtävät että sen kaiken muun, mitä te haluatte tukea. Suomi nousee sillä, että saamme uutta työtä, saamme työtunteja, uusia yrityksiä, investointeja, sillä, että työnteko kannattaa, yrityksen perustaminen ja työpaikan avaaminen kannattaa. Suomi nousee koulutuksella ja osaamisella, perusduuneilla, omiemme etua ajamalla. Tätä voidaan täydentää hyödyllisellä maahanmuutolla, joka ei ole veronmaksajalle rasite. Huono-osaisuutta meidän ei pidä maahan aktiivisin päätösin lisätä. Tässä meille työtä ensi kaudelle.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Ranteen tekemää epäluottamuslausetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

16.31 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Tämä tänään käyty välikysymyskeskustelu on ollut yhtä aikaa sekä turhauttavaa että myös paljastavaa kuultavaa. Hallitukses-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

sa ei vieläkään tunnusteta meidän taloutemme vakavaa tilaa, ei sitä, että meidän jatkuvasti alijäämäinen julkinen talous olisi millään lailla ongelma.

Pelissä on meidän arvokkaat hyvinvointipalvelumme ja niiden tulevaisuus: koulutus, terveydenhuolto, vanhustenhoiva, puolustus, turvallisuus — jos niiden rahoitusta ei saada kahden seuraavan vaalikauden aikana kestäväälle pohjalle, näitä palveluita ei ainakaan nyky muodossaan ole tarjolla meidän lapsille ja heidän lapsillensa. Tätä mieltä ovat kokoomuksen ohella käytännössä kaikki uskottavat talouden asiantuntijat. Kello käy hallitukselle, ja erityisesti kello käy meidän kaikkien arvostamalle hyvinvointiyhteiskunnalle.

Arvoisa puhemies! Hallitukselle tämä ei kuitenkaan tunnu olevan ongelma, ainakin jos lukee heidän tämän päivän puheita tai hiljattain julkaisemiaan vaaliohjelmia. Niissä luvataan ne kuuluisat yhdeksän hyvää ja kymmenen kaunista kertomatta sitä, että nykyinenkin hyvinvointimme näin nousukaudella perustuu jatkuvaan ja kiihtyvään velkaantumiseen. Sen sijaan velkaantumisen muodostamaa uhkaa vähätellään, ja mustaa selitetään valkoiseksi ja tekemättömät työt tehdyksi. Ja kaiken tämän päälle, arvoisa puhemies — juuri niin kuin puheenjohtaja Orpo omassa puheessaan totesi — pahaksi leimataan totuuden puhujat eli ne päättäjät ja asiantuntijat, jotka ovat suoraan sanoneet, että tämän hallituksen talouspolitiikka vie meidät umpikujaan. Yhdenlaisen pohjan tässä retoriikassa veti viime viikonloppuna pääministeri Marin itse, kun pääministeripuolue julkaisi vaaliohjelmansa kykenemättä myöntämään sitä, että hänen johtamansa hallitus on johtanut, valtiovarainministeriön sanoin, Suomen julkisen talouden kohti haaksirikkoo — pelotteli hän äänestäjiä vastuullisemman talouspolitiikan vaikutuksista. Edessä kuulemma on siinä kurjuutta, kurjistamista ja leikkauksia, samoja virheitä.

Kysyisinkin arvoisalta pääministeriltä — jos hän olisi paikalla — sitä, uskotteko itsekkään puheitanne ja kumman tien päässä on varmemmin kuvaamaan kurjuus ja näköalaton tulevaisuus: Suomessa, jossa paisuvan velkaantumisen takia maksetaan miljardien korkomenoja, vai Suomessa, jossa tosiasiat tunnustetaan ja olemassa olevat menot käydään läpi ja ne asetetaan tärkeysjärjestykseen?

Arvoisa puhemies! Käydyn keskustelun perusteella puheenjohtaja Orpon analyysi tilanteesta on aivan oikea. Olen samaa mieltä siitä, että tämän vaalikauden ja hallituksen talouspolitiikassa on unohdettu suomalaisten tulevaisuus ja syöty samalla tulevien sukupolvien menestymisen edellytyksiä. Lisäksi hallitus on pettänyt keskeisen lupauksensa sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Ei suomalaisten yhteistä julkista taloutta voi näin hoitaa. Siksi kannatan edustaja Orpon epäluottamuslausetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.34 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Keskustalaiseen taloudenpitoon kuuluu jättää talous seuraavalle sukupolvelle paremmassa kunnossa kuin mitä se oli saatessa. Tämänkaltaiseen valtiontalouden hoitamiseen on kyetty vain kerran kuluneen 15 vuoden aikana. Kaikki puolueet ovat tässä ajanjaksossa olleet vuorollaan ottamassa velkaa.

Keskustalle tärkeä hallitusohjelmakysymys oli valtiontalouden tasapainottaminen tämän hallituskauden aikana. Hyvät aiheet jouduttiin laittamaan hattuhyllylle, kun Suomeen ja muuhun maailmaan iski maailmanlaajuinen pandemia, jonka johdosta yhteiskuntamme laitettiin kiinni. Yritysten toimintaedellytyksiä jouduttiin rajoittamaan niin rajusti, että oli kohtuullista ja oikein tukea niitä rahallisesti, joka oli velaksi otettua rahaa. Jouduttiin tuke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

maan myös kuntia ja sairaanhoitopiirejä, jotta ne selviytyisivät koronatilanteen tuomista lisäkustannuksista. Myös tämä tehtiin velkarahalla.

Koronakriisi jäi taka-alalle, kun Suomea ja muuta Eurooppaa järkytti uusi kriisi. Kohta tulee vuosi kuluneeksi Venäjän aloittamasta hyökkäyssodasta Ukraina. Vaikka sotaa käydään Ukrainan maaperällä, ovat sodan vaikutukset ulottuneet Suomeen ja muihin maihin. Sota on aiheuttanut lisäkustannuksia oman puolustuskyvyn nostamisessa, Ukrainan sotaponnistelujen tukemisessa, Ukrainasta tulneiden pakolaisten Suomeen sijoittamisessa ja kansalaisten tukemisessa rajusti kohonneiden elinkustannusten johdosta.

Viimeisin kriisi on ollut sähköön rajusta hinnannoususta johtuva kriisi. Hallitus on halunnut tukea moninkertaiseksi paisuneista sähkölaskuista kärsiviä kansalaisia ja yrityksiä. Kalliit sähkölaskut aiheuttivat kansalaispalautevyöryn joulun alla, sillä ne tuntuivat olevan viimeinen niitti monelle omakotitaloasujalle, jonka kuukausittaiset menot tuntuivat karkeavan selviytymisen ulkopuolelle reippaasti nousseiden asuntolainan korkojen ja elinkustannusten myötä. Hallitus on työstänyt sähkölaskuista selviämiseksi useita keinoja, mutta myös nämä tukimuodot ovat vaatineet lisää velkaa.

Arvoisa puhemies! Pidän tätä välikysymystä hyvänä, koska nyt voidaan kerrata syitä, miksi olemme tässä tilanteessa. On asiaan kuuluvaa, että oppositio tuo esille oman vaihtoehtonsa hoitaa taloutta, mutta tässä tilanteessa on aiheellista kysyä, mitä olisitte tehneet toisin. Olisitteko jättäneet korona-aikana tukematta kuntia ja sairaanhoitopiirejä, kun ne joutuivat järjestämään palveluja poikkeuksellisessa tilanteessa? Olisitteko jättäneet tukematta yrityksiä lockdownissa ja myös sen jälkeisessä ajassa? Nyt kun tiedämme, mikä kokemus koronasta on kertynyt, osaamme toimia seuraavassa pandemiassa viisaammin. Emme ehkä sulje yhteiskuntaa yhtä rajusti, emmekä käytä resursseja toimintojen ylläpitämiseksi samassa mittakaavassa kuten silloin tehtiin. Oppositio oli tukemassa hallituksen toimia. Koko eduskunta yhdisti voimat yhteistä tuntematonta vihollista vastaan.

Jo ennen kuin Ukrainan sota alkoi, eduskunta teki suurella enemmistöllä päätöksen hankkia uusia hävittäjiä Puolustusvoimien käyttöön. Olemme myötäeläneet Ukrainan kansan taistelua Venäjän brutaalissa hyökkäyssodassa, ja olemme lähettäneet toistakymmentä avustuspakettia auttamaan sotaponnisteluissa. Tämä on maksanut miljardeja, ja myös näissä hallituksen toimissa on ollut mukana koko eduskunnan tuki. Ukrainan sodan vaikutus on näkynyt suomalaisten elämässä kohonneina elinkustannuksina. Kansalaisten, ennen kaikkea pienituloisimpien, kykyä selviytyä kallistuneen arjen haasteissa on koko eduskunta halunnut tukea.

Arvoisa puhemies! Puolueet ovat esitelleet vaaliohjelmiaan, ja jossakin vaiheessa vaikuttava suorastaan kilpailu siitä, kuka uskaltaa rajuimmin tasapainottaa valtiontaloutta seuraavien kahden vaalikauden aikana. Meidän kaikkien sopii toivoa, että tämän hallituskauden aikana koetut kriisit pystytään jättämään taaksemme ja maailman kulku olisi niin tasaista kuin tasapainosuunnitelmat edellyttävät. Eihän näitäkään koettuja kriisejä tilattu, vaan ne tulivat elämäämme yllättäen ja pyytämättä. Toivoisin, että nykyistä vahvemmin otettaisiin käyttöön keinoja, joilla voisimme vahvistaa julkista taloutta myönteisillä tavoilla.

Maamme ikääntyvän väestön osuus kasvaa, ja ikääntyessään ihminen tarvitsee hoitoa ja hoivaa. Miten löytyisi yhteinen tahtotila ottaa käyttöön kansallinen seniorineuvolatoiminta ikääntyvän väestön toimintakyvyn vahvistamiseksi? Jo pelkästään diabeteksen aiheuttamat hoitokulut ovat mittavat, mutta maanlaajuisella ja kansalliset standardit käsittävällä seniorineuvolatoiminnalla pystyttäisiin havaitsemaan diabetes ennen sen puhkeamista ja vä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

hentämään siten julkisen sektorin [Puhemies koputtaa] kalliita hoitokuluja. Tästä on jo näyttöä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella, mutta miten toiminta saataisiin maanlaajuiseksi? [Puhemies: Kiitoksia!] Toivottavasti lähitulevaisuudessa, sillä olisi hienoa, jos kaikki Suomen ikääntyneet pääsisivät osallisiksi tästä elämänlaatua parantavasta toiminnasta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

16.40 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Marinin hallituskauden perintönä jäävän kroonisen alijäämän korjaamiseen tarvitaan ainakin kahden vaalikauden mittainen ohjelma, velkaantumista ei pystytä taittamaan kerralla. KD on mukana tässä välikysymyksessä, sillä mielestämme askeleita talouden tasapainottamiseksi olisi pitänyt ottaa jo tällä vaalikaudella huolimatta siitä, että tiettyyn rajaan asti velan ottaminen on ollut välttämätöntä niin koronapandemian kuin Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamien vahinkojen korjaamiseksi.

Elpymisvälineen hyväksyminen oli sarjassa Marinin hallituksen onnettomia talouspäätöksiä. Yksin siitä koitui Suomelle vähintään 4,6 miljardin euron nettotappio, ja lisäksi se avasi EU-oikeudellista tietä uusille tulonsiirtomekanismeille. Marinin hallitus on myös sitonut seuraavien hallitusten käsiä toteuttamalla sellaisia uudistuksia, jotka tulevat voimaan vasta seuraavalla hallituskaudella, esimerkiksi tuon joulukuussa tulevan vanhustenhoidon henkilöstömitoituksen.

Julkisen talouden tasapainottamiseen tarvitaan kaikkia kolmea keinoa: tarvitaan menojen pienentämistä, tulojen kasvattamista sekä työllisyyden ja talouskasvun kiihdyttämistä rakenteellisin uudistuksin. Tarvittavat uudistukset työmarkkinoille edelleen odottavat. Hallitus on joitakin pieniä askeleita tämän vaalikauden aikana ottanut, mutta ne merkittävät uudistukset ovat jääneet tekemättä. Olemme esittäneet vaihtoehtobudjeteissamme, viimeksi tässä viimeisimmässä, useita rakenteellisia uudistuksia, työllisyystoimia, joista otan esimerkiksi tämän kannustavan perusturvamallin sosiaaliturvan uudistamiseksi.

Suomen julkisen talouden ongelmat ovat kehittyneet vaivihkaa. Perhe- ja väestöpolitiikka on laiminlyöty vuosikymmenien ajan, ja nyt niitämme satoa väestön ikärakenteen vääristymänä. Ja tulevinakin vuosina palvelujen ja tukien tarve kasvaa, mutta työvoimapula pahenee ja väestön veronmaksukyky ohenee. Sosiaalisten tulonsiirtojen osuus Suomen bkt:stä on noussut yli kolminkertaiseksi 60-luvulta 2020-luvulle tultaessa. Julkisten menojen osuus koko bkt:stä on kasvanut suureksi, mutta silti voimme huonommin, esimerkiksi lapset ja nuoret, mistä vaikkapa tämä väkivaltarikollisuus ja jengiytyminen on esimerkinä. Eli pohjimmiltaan ongelmat [Puhemies koputtaa] ovat muualla kuin näissä tulonsiirtojen vähäisyydessä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

16.43 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Lainaan aluksi valtiovarainministeri Annikka Saarikon iltapäivällä käyttämästä vastauspuheenvuorosta seuraavaa: ”Välikysymys velkaantumisesta olisi siis yhtä lailla voitu esittää kuudelle edellisellekin hallitukselle, toki sillä erotuksella, etteivät ne kohdanneet yhtäkään pandemiaa tai sotaan verrattavaa kriisiä.” [Arto Satosen välihuuto]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Otetaan alkuun vielä faktoja. Hallituskauden aikana lisävelka on koostunut seuraavista asioista: 16 miljardia koronaa, 8 miljardia Ukrainan sota, 12 miljardia muita kuin kriisimenoja. Tästä Ukrainan sodasta haluan tässä yhteydessä koulutusalan ihmisenä todeta erikseen sen, että Opetushallitukselta saamani tuoreen tilaston mukaan meillä on lähes 10 000 ukrainalaista lasta ja aikuista nyt koulutuksen piirissä. Varhaiskasvatuksessa on noin 1 200, esiopetuksessa noin 400, perusopetukseen valmistavassa opetuksessa 5 300, perusopetuksessa noin 350, aikuisten perusopetuksessa 130, lukiokoulutuksessa 96, tutkintokoulutukseen valmentavassa niin sanotussa TUV A-koulutuksessa noin 400, ammatillisessa koulutuksessa 460, yhteensä 8 300. Sen lisäksi on vapaan sivistystyön oppilaitoksissa, kansanopistot ja niin edelleen, noin 1 300.

Siis ajatelkaa, lähes 10 000 on meidän koulutuksen kohteena. Hintalappu on useita satoja miljoonia euroja, mutta se on tärkeää, välttämätöntä työtä. Halusin, että tämä asia tulee merkityksi eduskunnan pöytäkirjoihin.

Näistä 10 miljardin menolisäyksistä, joista pientä osaa oppositio on vastustanut, totean muutamia tässä yhteydessä. Pienten eläkkeitten korottaminen noin 230 miljoonaa euroa. Kokoomus ei tätä esitystä vastustanut. Oppivelvollisuuden laajentaminen ja maksuton toinen aste noin 102 miljoonaa euroa. Sitä molemmat oikeistopuolueet vastustivat siitäkin huolimatta, että talouspolitiikan arviointineuvoston puheenjohtaja, professori Roope Uusitalo, on uudistusta ennen ja jälkeen kehumus. Mutta oikeisto varmaan matkan varrella oppii, ja olen kuullut jo nyt positiivisia puheenvuoroja. Ideologinen vastustaminen oli turhaa.

Sitten ovat meille sosiaalidemokraateille tärkeitä — tärkeitä ovat olleet nämä kaikki — tämä hoivahenkilöstön vähimmäishenkilömitoitus, peruspalveluiden saatavuus hoitotakuun myötä ja sitten tämä lisärahoitus hoivahenkilöstön vähimmäishenkilömitoitukseen. Kokoomus muuten ei esittänyt tämän hylkäämistä.

Työllisyystoimenpiteisiin kohdistuvia menoja on noin 100 miljoonaa euroa, josta muun muassa tämä pohjoismainen työvoimapalvelumalli 70 miljoonaa euroa.

Ammatillisen koulutuksen rahoitus pohjaa vahvistettiin 50 miljoonalla eurolla, vaikka sitä hallitusohjelman mukaisesti vahvistettiin jo useammalla sadalla miljoonalla eurolla, jotka kokoomus ministeriaikanaan poisti ja teki arvaamatonta vahinkoa.

Sitten meillä oli myöskin tämä rahapelituotoilla rahoitettavien yleishyödyllisten toimintojen parlamentaarinen linjaus, jonka rahoitustasoon menolisäys on noin 40 miljoonaa euroa, ja siitä asiasta oli parlamentaarinen sopu, se tehtiin yksimielisesti. Sama koskee tätä tukmenojen 30 miljoonan euron lisäystä. Siinäkin tämä parlamentaarinen sopu oli mukana.

Minulla oli tässä toisella sivulla vielä ainakin, niin, no, ne olivat tietysti nämä, mitkä eilen täällä olivat käsittelyssä — tämä hoitovelka, [Puhemies koputtaa] sähkötuiki, maatalous 2 miljardia, ja sitäkin oppositio oli tukemassa. Että toivon semmoista älyllistä, moraalista rehellisyyttä [Puhemies: Kiitoksia!] enemmän kokoomukselta tässä keskustelussa. Sen takia vähän itsekkin puheenjohtaja Orpon esiintymistä kritisoin, kun tämä on yhteinen juttu kuitenkin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Junnila, poissa. — Edustaja Virolainen, olkaa hyvä.

16.49 Anne-Mari Virolainen kok: Arvoisa herra puhemies! Nykyinen hallitus muodostettiin kestävämmän politiikan varaan. Luvattiin kaunista, ja syömävelka muuttui niin sanotuksi tulevaisuusinvestoinniksi. Viime vuosien kriisit eivät ole vaikuttaneet hallituksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

talousrealismiin ja kykyyn säästää mitenkään. Velanotto on vain kiihtynyt, ja asioiden tärkeysjärjestykseen laittaminen on ollut täysin ylivoimaista. Tuloksen tiedämme. Tämän vuoden velka nousee yli 10 miljardiin, ja pelkkiin syömävelan korkoihin hallitus ottaa tälle vuodelle yli miljardin uutta velkaa, eli tarkoittaa sitä, että veronmaksajien rahaa lainojen korkoihin palaa tänä vuonna jo yli 2,6 miljardia — selvennykseksi: se on saman verran kuin koko valtion maksama työttömyysturva — ja muutamassa vuodessa valtionvelan korot nousevat ennusteen mukaan 4 miljardiin per vuosi. Se on saman verran kuin käytämme koko perusopetukseen vuodessa. Vaikka SDP:n johtama hallitus ei tunnista tosiasioita, ministeriöiden kansliapäälliköt onneksi tunnistavat. Viesti on yksiselitteinen: velkaantuminen on saatava ensi kaudella loppumaan.

Arvoisa herra puhemies! SDP:n vaaliohjelman avauksessa kaikui tavoitteiden rytmi. Kun oli aika kertoa keinoista tavoitteisiin pääsemiseksi, rummun kumina kuitenkin lakka- si. Kyse on siitä, että joko SDP:llä ei ole tai se ei se halua esittää niitä keinoja. Todennäköisesti Suomen julkistalous jatkaisi nykyisellä radallaan vastuuttomasti tulevien sukupolvien kustannuksella. Suomen talous voidaan saada kestäväksi vain yhteistyöllä, ja se lähtee tosiasioiden myöntämisestä. Tämän jälkeen kyse on keinoista. Kyse on siitä, toimiiko valtiomme. Se toimii, kun ihmisillä ja yrityksillä on mahdollisuuksia tehdä valintoja. Se toimii, kun riskinotosta, onnistumisesta ja epäonnistumisesta, yrityksen kasvattamisesta ja ihmisten palkkaamisesta saadaan kannattavampaa. Tämä edellyttää luonnollisesti panostusta osaamiseen, ahkeruuteen ja työn sekä yrittämisen kannattavuuteen. Myös ilmastonmuutokseen vastaaminen edellyttää kilpailukykyistä taloutta. Kasvu kiihdyttää halua investoida Suomeen.

Arvoisa puhemies! Velkaantumista on mahdollista taittaa yli miljardilla vuodessa hyvinvointipalveluista ja kasvun edellytyksistä leikkaamatta, siirtämällä verotuksen painopisteen työstä kulutukseen, tekemällä ne rakenteelliset uudistukset työmarkkinoille, joihin tämä hallitus ei ole kyennyt, tekemällä välttämättömät lisäpanostukset peruskoulutukseen, varhaiskasvatukseen ja vanhustenhoitoon, priorisoimalla tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan uuden työn ja kasvun luomiseksi sekä uusien investointien ja uusien osaajien houkuttelemiseksi Suomeen. Väestömme vanheneminen on fakta. Siis tarvitsemme Suomeen lisää osaajia, lisää työtä tekeviä ihmisiä. Laadukas koulutus ja vakaa sekä turvallinen yhteiskunta vetävät ulkomaisia ihmisiä Suomeen. Tuleville työntekijöille ja opiskelijoille on siksi taattava oleskelu- ja työluvut, jotta kukaan, joka haluaa jäädä Suomeen töihin, ei ole pakotettu lähtemään.

Arvoisa puhemies! Tämän päivän velaksi eläminen maksetaan tulevien sukupolvien hyvinvoinnista ja palveluista. Lapsillemme kuuluu mahdollisuus hyvinvoivaan, toimivaan ja entistä vauraampaan kotimaahan. Talouden tasapainottamiseen pätee vanha sanonta: ”Se, joka haluaa, keksii keinot, se, joka ei, keksii selitykset.” Kokoomus on esittänyt ne keinot, joilla kasvamme kroonisen alijäämän maasta osaavaksi ja turvalliseksi puhtaan energian suurvallaksi, johon investoidaan. Taloudellinen ja ekologinen kestävyys tukevat toisiaan. Ne voidaan saavuttaa vain, jos vastaamme jatkuvalle velkaantumiselle ”ei” ja suomalaiselle hyvinvointiyhteiskunnan säilyttämiselle ”kyllä”.

Ja aivan lopuksi, arvoisa puhemies, haluan muistuttaa meidän vanhustemme tilanteesta. Kävin sunnuntaina tapaamassa läheistä, vakavasti muistisairasta ihmistä hoitokodissa. Olen hyvin kiitollinen siitä paikasta: se on turvallinen, ja siellä saa ympärivuorokautista hyvää hoitoa. Valitettavasti liian monet Suomen vanhukset, jotka ovat erittäin huonokuntoisia, joutuvat olemaan kotona. Tilanne on huonontunut, huononee entisestään, koska hal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

litus ei ole kyennyt korjaaviin toimiin, ja siksi haluan nyt vielä kerran ottaa nämä valtion velan korot, 2,6 miljardia. Sillä rahalla saisi 50 000 lähihoitajaa, jotka voisivat olla auttamassa meidän vanhuspalveluiden järjestämisessä. SDP puhui vaaliavauksessaan arvoista, ja olisin pääministeriltä halunnut kysyä: miten tällä velkauralla pystytään varmistamaan arvokas vanhuus? Toivon, ettei siitä tulisi irvokasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

16.54 **Jari Koskela ps:** Arvoisa herra puhemies! On totta, että Marinin hallituskautta on leimannut koronan ja Venäjän hyökkäyssodan mukanaan tuoma poikkeuksellisen haastava toimintaympäristö. Velkaa on ollut pakko ottaa. Oppositio ei ole tätä kritisoinut. Tosin koronakriisin hoitoon osoitettuja tukia olisi kyllä voinut kohdentaa paremmin, ja myös sähkötukea menee liikaa niille, jotka eivät sitä välttämättä erityisemmin tarvitse. Sähkötuken suhteen hallitus on ollut aivan liian hidas toimimaan, vaikka varoituksia etenkin sähkökriisistä on hyvissä ajoin annettu. Kriisien vuoksi on ehkä unohtunut, että Rinteen—Marinin hallituksen ohjelma oli taloudenpidon kannalta alun perinkin heikolla pohjalla, aivan kuin piikki olisi ollut auki jo heti alusta alkaen. Ohjelman ylevät tavoitteet lepäsivät 75 prosentin työllisyysasteen varassa. Työllisyysluvut näyttävätkin hyvältä, mutta ne ovat yksinään huono mittari julkisen talouden tilaa arvioitaessa. Lukuun mahtuu paljon osa-aikatoimia, ja lisäksi uudet työpaikat ovat syntyneet pitkälti julkiselle sektorille. Kaikki työ on tietysti parempaa kuin ei mitään, mutta talouden kannalta oleellista on saada työpaikkoja nimenomaan yksityiselle sektorille. Yksityisen puolen toimintaedellytyksiä hallitus on kuitenkin monin tavoin vaikeuttanut esimerkiksi yritysten kustannuskilpailukykyä murentamalla ja ilmastopolitiikalla, joka on myös ajanut toimivia aloja Suomessa alas ja siirtänyt tuotantoa halvempiin maihin.

Arvoisa puhemies! Vaikka välikysymyksen huoleen ja tilannekuvaan on helppo yhtyä, me perussuomalaiset emme näe, että työperäinen maahanmuutto toisi sellaisen helpotuksen kuin kokoomuksessa ja jopa elinkeinoelämän huipulla kuvitellaan. Työperäinen maahanmuutto suuntautuu pitkälti matalapalkka-aloille, jolloin palkkaa joudutaan täydentämään sosiaaliavustuksilla. Tämä ei vahvista julkista taloutta. Tämä on huomioitu myös valtiovainministeriön virkamiespuheenvuoron taustamuistiossa: ”Suuremman työperäisen maahanmuuttomäärän kääntöpuolena voi olla matalampi odotettu julkisen talouden hyöty.”

Työperäisen maahanmuuton suhteen olisi lisäksi otettava oppia Ruotsista, jossa työperäisen maahanmuuton saatavuusharkinta on poistettu. Saatavuusharkinnallahan varmistetaan, löytyykö avoimeen työpaikkaan työntekijää Suomesta tai Eta-alueelta ennen kuin lähdetään rekrytoimaan EU:n ulkopuolelta. Saatavuusharkinta ei koske korkean tulotason aloja tai osaajien maahanmuuttoa. Ruotsissa saatavuusharkinta siis poistettiin, mutta se ei tuonut helpotusta työvoimapulaan. Sen sijaan työvoimaa tuli aloille, joilla muutenkin oli työvoimassa ylitarjontaa. Lisäksi seurauksena oli työlupien kaupittelua, kiskontaa, väärinkäytöksiä ja suoranaista ihmiskauppaa sekä tietysti segregatiota. Kuten lehdistä olemme saaneet lukea, nämä eivät tälläkään hetkellä ole vieraita ilmiöitä Suomessakaan. On totta, että väestömme vanhenee ja tekijöitä tarvitaan. Mutta jos esittää isoja määriä työperäistä maahanmuuttoa ratkaisuksi, olisi myös esitettävä, miten vältämme Ruotsissa nähdyt ongelmat ja miten iso määrä tulijoita saadaan aidosti kotoutettua maahan.

Arvoisa puhemies! Tähän loppuun haluan nostaa tämän päivän Iltalehdestä: Eläketurvakeskusten tekemän työnantajatutkimuksen mukaan työnantajilla on nyt halukkuutta palka-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

ta yli 50-vuotiaita. Yli 50-vuotiailla on valtava työvoimapotentialiaali jo siitäkin syystä, että heillä on vuosikymmeniä kokemusta työelämästä. Suomessa on ollut sitkeä käsitys siitä, että yli 55-vuotiaat eivät olisi työmarkkinoilla haluttua kansanosaa. Heillä on vähintään 10—15 vuoden työura vielä jäljellä. Tätä potentiaalia pitäisi hyödyntää enemmänkin.

Samalla myöskin tulen tukemaan edustaja Ranteen tekemää epäluottamuslause-esitystä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

16.58 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Petteri Orpo linjasi eilen kokouksen viestiksi: ”Me haluamme pelastaa hyvinvointiyhteiskunnan. Meillä ei ole muuta tavoitetta.” Siinä on se keskeinen asia, minkä takia me haluamme, että tähän velkaantumiseen tartutaan, taloutta ja työllisyyttä hoidetaan vastuullisesti. Kyse on suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan pelastamisesta.

Haluan tässä vaiheessa keskustelua puuttua muutamiin asioihin, jotka tuossa debatissa nousivat esille, eli niistä siis muutama huomio.

Ensinnäkin Suomi on se maa maailmassa, jossa eniten verotuksella ja sosiaaliturvalla taimitetaan tuloeroja. Yksikään muu maa maailmassa ei tasoita enempää. Sinänsä se on hyvä asia, että meillä on pienet tuloerot, siitä en puhu, mutta sitten tulee se kysymys, onko tämä meidän järjestelmämme kannustava. Kannustaako tämä siihen, että ihmiset tekevät esimerkiksi ylitöitä, pyrkivät etenemään urallaan, tai kannustaako se työn vastaanottamiseen? Tässä ollaan avainasiassa, koska jotta me voimme maksaa ne kaikki tärkeät hyvinvointipalvelut, me tarvitsemme tuloja, ja ne tulot syntyvät ihmisten työllä, joten meillä pitää olla järjestelmä, jossa työn tekeminen kannattaa aina ja sen pitää kannattaa nykyistä paremmin.

Tämä ei ole kokouksen keksimä viisaus, tämän on keksinyt Adam Smith vuonna 1776, kun hän julisti näkymättömästä kädestä, joka on koko tämän meidän talousjärjestelmämme perusta.

Otetaan muutama esimerkki:

Keskituloinen suomalainen, kun häneltä kysytään, jäätkö tekemään ylitöitä viikonlopuksi, tietää, että häneltä menee 49,5 prosenttia veroa siitä työstä, jonka hän tekee. Tai kun nyt tulevat nämä kertakorvaukset palkankorotuksista, niin puolet menee keskituloisilta niistä veroa. Ja kysymys kuuluu silloin, minkä valinnan ihminen siinä tilanteessa tekee. Onko se verotus niin kireä, että se ei kannusta ottamaan sitä työtä vastaan? Tässä veronkevennyksessä, jota kokoomus on esittänyt läpi tulohaitarin, kyse ei ole siitä, että meillä olisi joku ideologinen tarve pienentää verotusta, vaan kyse on siitä, että järjestelmän pitää olla sellainen, että ihmisen kannattaa aina tehdä töitä ja pyrkiä eteenpäin.

Toinen esimerkki: Jos henkilö, joka on työttömyysturvalla, saa kokoaikaisen työn, Eva laski, että 135 000 suomalaisella — mikä on muuten melkein täsmälleen sama määrä kuin meillä on avoimia työpaikkoja, tämä lähes täsmälleen sama määrä on ihmisiä — työllistymisen parantaa heidän nettotuloaan alle 20 prosenttia, eli tosiasiassa heidän verotusasteensa on 80 prosenttia, kun he menettävät samalla asumistuen, mahdollisesti toimeentulotukea, päivähoitomaksut nousevat, jos heillä on lapsia päivähoidossa ja niin pois päin. Eli silloin kysymys kuuluu, että ei syyllistetä ketään ihmisiä, mutta onko järjestelmä kohdallaan, jos se palkitsee työstä niin huonosti, että vain alle 20 prosenttia enemmän jää käteen siitä, että on kokopäivätoissa verrattuna siihen, että ei ole töissä lainkaan. Nämä ovat sellaisia asioita, joita tässä on tehtävä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Kukaan ei halua leikata keneltäkään mitään tukia leikkaamisen vuoksi, vaan sen takia, että järjestelmä toimii niin, että meillä tulee niitä verotuloja, joilla me voimme maksaa kaikkia niitä tärkeitä palveluita, jotka ovat meille ratkaisevia.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä lopuksi ihan muutama ajatus siitä, mitkä nämä Suomen mahdollisuudet ovat. Me voimme hyödyntää omia vahvuuksiamme. Metsiä pitää hyödyntää, ei pidä alistua siihen, mitä Euroopan unionista on esitetty. Myöskin tässä tuulivoiman käytössä, vihreässä energiassa, sen teknologian kehittämisessä on mahdollisuutensa, sitäkin pitää hyödyntää. Me voimme kehittää paikallista sopimista erityisesti pienissä yrityksissä, jolloin edelleen niiden kilpailukyky vahvistuu ja työllistämisen mahdollisuudet paranevat. Meillä on monia tällaisia keinoja, joita meidän tulee käyttää, koska se iso maali on siellä, että suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus pitää turvata.

Korostan vielä: Me haluamme pelastaa hyvinvointiyhteiskunnan. Meillä ei ole muuta taivoitetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

17.04 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Talouttamme on todella katsottava lastenlastemme silmien kautta. Keskusta haluaa luoda koko Suomeen kestävää kasvua, joka perustuu osaamiselle, innovaatioille, investoinneille, korkealle työllisyydelle ja vastuulliselle omistajuudelle. Kaiken ytimessä ovat toisistaan välittävät ja yritteliäät ihmiset sekä kasvuhakuiset, vastuulliset yritykset. Vahva, kestävä kasvu varmistaa hyvinvointiyhteiskuntamme tulevaisuuden.

Entistä parempaa ja vaurastuvaa Suomea rakennetaan työllisyysastetta nostavilla ja työn määrää lisäävillä uudistuksilla, joita seuraavan hallituksen tulee myös määrätietoisesti jatkaa. Työvoimapulaa ja samanaikaista työttömyyttä poteva Suomi tarvitsee ennen kaikkea tekijäreformin. Työtä ja sen tekijöitä tarvitaan lisää. Työllisyystoimien rinnalle tarvitaan, totta kai, myös vahvaa kasvupolitiikkaa. Se tarkoittaa tutkimus- ja kehityspanostusten lisäämistä, koulutusmahdollisuuksia ja osaamisen vahvistamista, siis nykyistä houkuttelevampaa investointiympäristöä yrityksille sekä aktiivista ja myös strategista elinkeinopolitiikkaa. Kasvupolitiikan pitää ulottua koko Suomeen. Kasvua ei siis synny keskittämällä vaan varmistamalla, että yritysten toimintaympäristö on kunnossa kaikkialla maassamme. Myös omistamiseen ja myös vaurastumiseen pitää kannustaa. Maassamme on kaikkien voitava siis tavoitella parempaa, menestyä ja välillä myös epäonnistua. Uuteen alkuun pitää olla jokaisella meillä aina mahdollisuus.

Puhemies! Todella julkisen talouden kestävyyttä on vahvistettava. Se pitää tehdä, jotta selviämme myös tulevista kriiseistä ja väestön ikääntymisestä, myös seuraavasta menopaineesta. Valtiovarainministeriön esittämän virka-arvion mukaan kahden seuraavan vaalikauden aikana julkista taloutta tulee vahvistaa vähintään yhdeksällä miljardilla eurolla. Tästä kuusi miljardia euroa kohdistuisi seuraavalle vaalikaudelle ja kolme jälkimmäiselle. Valtiovarainministeriön tavoite on todella kunnianhimoinen mutta monin paikoin perusteltu. Tasapainotuksen ajoitus riippuu talouden yleisestä kehityksestä. Hyvinvointiyhteiskunnan kantokyky ja huoltosuhteen kehitys puoltavat kuitenkin tasapainotuksen etupainotteisuutta. Tavoitteen toimeenpano tulee vaatimaan taloutta ja kasvua tukevia uudistuksia, julkisen talouden menokuria ja rahankäytön tehostamista, menosäästöjä sekä maltillisia veronkorotuksia siten, ettei kokonaisveroastetta nosteta nykyiseltä tasoltaan. Se myös edellyttää, ettei vaalikaudella 19—23 koettujen kriisien kaltainen tilanne jatku. Julkisen talou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

den määrätietoisella vahvistamisella kahden seuraavan vaalikauden aikana on mahdollista tasapainottaa julkinen talous, pysäyttää velkasuhteen nousu ja kuroa kestävyysvaje umpeen lähes täysimääräisesti.

Puhemies! Mikäli tasapainotusta ei tehdä kahden vaalikauden aikana, tilanne varmasti vaikeutuu entisestään, ja silloin tarvittavat toimet voivat olla vielä rankempia. Samaan aikaan on kuitenkin huomioitava kansantalouden yleinen kehitys. Taloutta tasapainottavia säästöjä ja veronkorotuksia on jaettava ajallisesti useammalle vuodelle, jotta niillä ei liiallisesti syvennetä taantumaa, saatikka ihmisten ahdinkoa entisestään.

Puhemies! Me kyllä selviämme tästäkin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

17.09 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Suomen valtiontalous on kohdannut kulu- neen vaalikauden aikana kaksi suurta šokkia: ensin koronapandemia ja myöhemmin Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Tapahtumat ovat osaltaan kasvattaneet julkisen talouden velkaantumista niin suhdanteen kuin automaattisten vakauttajien kuin myös hallituksen kriisinhoitoon liittyvien päätösten myötä. On syytä kiittää koko eduskuntaa siitä, että tuki näihin toimiin on ollut hyvin laajaa.

Vaalikauden aikana velkaantumiseen vaikuttavista muista toimista merkittävä osa linjattiin jo hallitusohjelmassa. Nämä ovat olleet merkittäviä investointeja tulevan kasvun kivijalkaan, koulutukseen ja osaamiseen, laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja työllisyyden hoitoon sekä ihmisten toimeentuloon, kuten pienimpien eläkkeiden korotukseen. Myös panostukset terveydenhoitoon ja vanhustenhoitoon ja esimerkiksi hoitotakuun toteuttaminen ovat vaatineet taloudellisia panostuksia. Hallitusohjelman ulkopuolisista menolisäyksistä merkittävimmät kohdistuvat tki-rahoituksen nostoon, työllisyystoimenpiteisiin, ammatillisen koulutuksen rahoituspuhjan vahvistamiseen ja rahapelituottojen korvaamiseen yleishyödyllisille toimijoille, kuten eduskuntaryhmät ovat parlamentaarisesti sopineet.

Arvoisa puhemies! Velkaantuminen on ongelma, jolta ei tule sulkea silmiä. Lähivuosien talouskasvu on hidasta, eikä se riitä kompensoimaan suurten alijäämien sekä kasvavien velanhoitokustannusten vaikutusta. Ikäluokkamme pienenevät, ja se haastaa niin ikään hyvinvointivaltion rahoituspuhjan kestävyttä ja heikentää työvoiman saatavuutta. Tässä yhteydessä en voi olla kiinnittämättä huomiota siihen, että aikana, jolloin korot ovat voimakkaassa nousussa, ei ole yhdentekevää, millaisin toimin valtion velkajärjestelyjä hoidetaan. Pitkien lainojen — niin vanhojen kuin uusienkin — vaihtaminen lyhyisiin on ollut perusteltu korkoriskistrategia, mutta siihen on nyt kiinnitettävä erityistä huomiota. Valtiovarainvaliokunnan saaman selvityksen mukaan swappien käyttö johtaa tulevina vuosina korkomenojen merkittävään kasvuun.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointivaltion rahoituspuhjan turvaaminen edellyttää ensi vaalikaudella käynnistettävää useamman kauden ohjelmaa. SDP lähtee siitä, että tulevalle kaudella julkista taloutta vahvistetaan noin 3,5—6 miljardilla eurolla edistämällä kasvua ja työllisyyttä sekä tulo- ja menosopeutuksella. Sopeutus on mitoitettava suhdanteeseen sopivalla tavalla niin, ettei se vaaranna talouskehitystä.

Julkisesti käytävä keskustelu vaatii kuitenkin myös suhteellisuutta. 1990-luvun laman aikana talouden velka kasvoi noin 42 prosenttia, finanssikriisissä 23 prosenttia ja koronan, Venäjän hyökkäyssodan ja energiakriisin aikana noin 8,5 prosenttia. Tosiasia on, että jul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

kisen talouden kestävyysvaje on syntynyt pitkän aikavälin tuloksena, ja vastuu velasta on yhteinen.

Aivan oman vivahteensa viime aikoina käytyyn poliittiseen keskusteluun tuo osaltaan se tosiasia, että sekä kokoomus että perussuomalaiset ovat omissa varjobudjeteissaan päätyneet vuoden 23 osalta likipitään samoihin velkalukemiin kuin hallitus. Velkaeuroista kokoomus on hyväksynyt yhdeksän kymmenestä. Kun velka vuonna 2023, kuluvana vuonna, on 156 miljoonaa, on se perussuomalaisten esityksessä hieman vajaa 155 miljoonaa ja kokoomuksella reilu 152 miljoonaa.

Arvoisa puhemies! Talouspolitiikassakin on kyse arvovalinnoista. Kasvun edistämisen ohella sillä tulee luoda myös vakautta ja turvaa. Vaikeita päätöksiä tehtäessä meidän on vahvistettava koulutusta ja nostettava osaamistasoa sekä huolehdittava peruspalveluista. Aivan keskeisessä asemassa ovat yleisen talouden kehityksen ohella ne toimet, joilla Suomessa onnistutaan kiihdyttämään vihreän siirtymän kautta syntyvää kasvupotentiaalia, investointeja, luomaan uutta työtä ja edistämään työllisyyttä. Leikkaukset itsessään eivät voi olla itseisarvo vaan kestäväan kasvuun nojaava turvallinen yhteiskunta, jossa on turvallista syntyä, elää ja ikääntyä ja jossa jokainen voi kouluttautua ja hankkia osaamista, joka kantaa työelämässä ja jossa jokaisen ihmisarvo on jakamaton.

Annan täyden tukeni hallitukselle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

17.14 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Suomi velkaantuu tällä hetkellä kestävämmätöntä vauhtia. On selvä peli, että Suomella ei ole varaa jatkaa enää tällä polulla. On hyvä, että tämä välikysymys nostaa esille valtionvelkaan liittyviä ongelmia, esimerkiksi rajusti nousseet lainanhoitokustannukset. Muistan takavuosilta punavihreiden rummutuksen valtion velanoton rajun kasvattamisen puolesta. Onneksi kaikki puolueet eivät olleet tolkkuttoman velanoton kannalla ja muodostui poliittista jarrua velkapääoman jatkuvalle haalimiselle.

On selvää, että koronakriisi ja Ukrainan tilanne ovat lisänneet velanottoa, ja se on ymmärrettävää. Hallitus onkin käyttänyt niin sanottuista normaalioloista poikkeavaa tilannetta myös sumuverhona velanoton kohtuuttomalle kasvattamiselle. Valtionvelka on kasvanut lisäyksen ollessa vain tämän vaalikauden aikana liki 40 miljardia euroa. Pysyvät menot ovat paisuneet paisumistaan, ja vuosittainen velkaantumistahti on kohta 10 miljardin luokkaa. Jos tämä tahti jatkuu, on selvää, että valtionvelka on kohta sellaisella tasolla, ettei sellaista taakkaa kukaan suomalainen haluaisi jälkipolville sysätä. Tälle menolle on lyötävä stoppi nyt. Muuten valtionvelan vuosittaisetkin kustannukset ovat kassaan nähden liikaa — koroissa puhutaan siis miljardeista.

Hallitus on julkisesti korostanut vastuutaan tulevista sukupolvista, mutta teot eivät alkuunkaan vastaa näitä lausuntoja. Näin ollen on perusteltua haastaa hallituksen luottamusta välikysymyksen kautta. Valtionvelan kasvun pysäyttämisen keinovalikoima tosin jakaa oppositiota. Perussuomalaiset jättäytyivätkin välikysymyksestä pois, koska emme usko kokoomuksen tavoin maahanmuuton rajun kasvattamisen tuovan ratkaisua tähän ongelmaan. Tämä perustuu siihen vahvaan näyttöön maahanmuuton vaikutuksista työmarkkinoihin ja yhteiskuntaan kokonaisuudessaan. Eivät perussuomalaiset tietenkään vastusta tekoälyammattilaisten muuttamista Piilaaksosta Espooseen vaan nimenomaan sellaista maahanmuuttoa, jonka nettovaikutukset ovat Suomen kannalta miinusmerkkiset. Ainoastaan yksi poikkeus on: maatalous kyllä kaipaa varsinkin kausityövoimaa. Se on tullut kyllä jo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

toteen näytettyä, joten sinne kaivataan kyllä lisävoimia ulkomailta, mutta nämä ovat tosiaan usein kausityöläisiä. Kokoomus tietysti ideologiansa mukaan haluaa halpaa työvoimaa välittämättä siitä, mitä tämä lysti maksaa yhteiskunnalle. Rahaeliitin etu ei ole aina yhtä kuin valtion etu, esimerkiksi matalapalkkatyön kohdalla. Jotta työn takia Suomeen muuttava kykenee elättämään esimerkiksi mukana olevan perheensä ja sukunsa, pitää tienestien olla hyvällä tasolla, ettei yhteiskunta joudu maksumieheksi. Kyllä pääpainopisteen on oltava siinä, että suomalaiset saadaan joukolla töihin ja tarvittaessa päivittämään osaamistaan vastaamaan työmarkkinoiden tarpeita. Perussuomalaisia syytellään rankasti työperäisen maahanmuuton jarruttamisesta. Syytteet ovat populistisia ja yleistäviä. Vastustamme kyllä haittamaahanmuuttoa ja elintasosurffailua. Sen sijaan otamme ilomielin vastaan ulkomaalaisia huippuosaajia, jotka tuovat aitoa lisäarvoa työmarkkinoillemme. He tosin pääsevät jo tällä hetkellä varsin nopeasti niin sanottua ohituskaistaa pitkin Suomeen.

Arvoisa puhemies! Vaalit lähestyvät, ja on hyvä, että valtionvelkaan liittyvä keskustelu on nyt pinnalla. Suomen velkaantumisen pysäyttämisen tuleekin olla näkyvästi esillä vaalikeskusteluissa, ja puolueiden tulee kertoa Suomen kansalle avoimesti vaihtoehtonsa velkaantumisen pysäyttämiseksi ja niistä oikeista toimista, joilla talous tervehdytetään. Suomalaisen etu on tärkeää, sitä perussuomalaiset ajavat.

EU:lta tulee jatkuvasti vaateita, tukipaketteja, ennallistamista ja niin edelleen. Ei meidän kuulu nöyristellä näiden vaatimusten edessä. Me emme vaadi EU:sta eroa nyt vaan selkärankaisuutta vastustaa Suomen taloudelle vakavaa vahinkoa tuottavia esityksiä ja vaateita Brysselistä. Puheenjohtaja Purra, puolueemme puheenjohtaja, sanoi, että Suomi nousee työllä, uusilla yrityksillä, investoinneilla, että kannattaa tehdä työtä, että kannattaa perustaa yrityksiä. Näinhän tämä asia on.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, kannatan edustaja Ranteen tekemää epäluottamuslausetta hallitukselle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

17.19 Sanni Grahn-Laasonen kok: Arvoisa puhemies! Nyt on oikea aika — korkea aika — puhua Suomen velkaantumisesta, sillä olemme tiukan paikan edessä. Vastuuton velkapolitiikka on vaarantanut suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan palvelujen tulevaisuuden. On hoitojonoja, hoitovelkaa, sosiaali- ja terveydenhuollossa vakavia ongelmia liittyen esimerkiksi hoitajien saatavuuteen, ja samaan aikaan sote-uudistus ja hyvinvointipalvelujen rakentaminen uusien hyvinvointialueiden pohjalle on tehty tavalla, jossa ei ole tunnettu talousvastuuta. Suomen talouden suunta pitää kääntää, mutta turvallisella tavalla niin, että se ei jaa suomalaisia voittajiin ja häviäjiin.

Kohti haaksirikkoo, näin kuvasi valtion taloudellinen tutkimuslaitos Suomen talouden suuntaa eduskunnan talousvaliokunnalle joulun alla budjetin käsittelyn yhteydessä. Velkavuori kasvaa. Yksistään valtionlainojen korkomenot nousevat kahteen ja puoleen miljardiin euroon tänä vuonna ja tulevana vuosina vielä tästä korkeammiksi. Vielä hetki sitten vasemmistopoliitikot sanoivat, että lainaa kannattaa ottaa, kun se on halpaa, tarvitseeko sitä edes maksaa takaisin. Tällaisia puheenvuoroja kuultiin, ja nämä lausunnot eivät vanhentuneet hyvin. Kotitaloudet sentään ovat stressitettäneet omat asuntolainansa, mutta Suomen hallitus otti velkaa huolettomalla asenteella mistään tinkimättä, eikä budjettikirjassa korkoriskiä huomioitu millään lailla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Marinin hallitus on ratkaissut jokaisen vastaan tulleen ongelman velalla ja kasvattanut pysyviä julkisia menoja, jotka rasittavat valtiontaloutta vuosiksi eteenpäin. Mikä tahansa hallituspohja poliittisesta koostumuksesta riippumatta olisi ottanut velkaa koronarokotteisiin ja maanpuolustuksen tarpeisiin, mutta Marinin hallituksen velasta yli 10 miljardia on nostettu ihan muihin kuin kriiseistä johtuviin menoihin. Julkisten menojen lisääminen alkoi heti hallituskauden alussa silloisen pääministeri Rinteen johdolla, kun päätettiin niin kutsutuista tulevaisuusinvestoinneista. Ne osoittautuivat lopulta pääosin aivan perinteisiksi budjettimenoin, syömävelaksi.

Hallituksen velkaelvytys on jopa kiihdyttänyt inflaatiota eli hintojen nousua ja syventänyt suomalaisten ahdinkoa. Myöskään argumentit ”muillakin on paljon velkaa” eivät vakuuta. Meille tärkeimmät verrokkimaat, muut Pohjoismaat, ovat valinneet toisen tien, jolta Suomi poikkeaa. Meillä on myös kotoisia haasteita, kuten Euroopan nopeimmin ikääntyvä väestö. Se heijastuu kasvun näkyymiin: osaajista ja tekijöistä on pulaa jo joka alalla. Nyt myös syntyvyys laskee, yhä.

Uuden vaalikauden on tuotava muutos talouspolitiikkaan. Tämän päivän velka on huomisen veronkorotus. Tämä velkalinja ei voi jatkua, eikä velkaa voida kaataa velan perään kaventamalla lastemme mahdollisuuksia.

Vastuullisesti hoidettu valtiontalous on myös osa turvallisuuttamme. Vain kestävästi hoidetulla taloudella voimme pitää huolta maanpuolustuksemme tarpeista, koulutuksesta ja pohjoismaisesta hyvinvointiyhteiskunnasta, joka kannattelee elämän epävarmoina hetkinä. Nyt nimenomaan menokuri on pettänyt, asioita ei ole kyetty laittamaan tärkeysjärjestykseen, on eletty tulevien sukupolvien kustannuksella. Kokoomus on esittänyt maltillista mutta tuntuvaa säästöohjelmaa — on esittänyt jo tälle kaudelle ja esittänyt myöskin tuleville — jolla hillittäisiin menojen kasvua vähintäänkin miljardilla vuodessa.

Mistä politiikassa oikeastaan on kysymys? Siitä, että kun illalla peitellään lapset nukkumaan, niin voiko nukahtaa siihen viereen ajatellen, että teimme parhaamme, vai kävikö niin, että söimme lastemme eväät. Politiikka on vastuun kantamista. Kyse on sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta, ja vahva julkinen talous on osa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa, osa myös Suomen kriisinkestävyyttä, osa turvallisuuttamme. Politiikassa vastuunkantoa on myös se, että kun eletään kriisejä, niin siivotaan myös jälkiä. Tätähän me opetamme lapsillemmekin. Jos otetaan velkaa, se pitää maksaa pois. Pitää olla kykyä maksaa velka pois, ja tätähän me opetamme lapsillekin. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, poissa. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

17.24 Olli Immonen ps: Arvoisa herra puhemies! Vihervasemmistohallitus aloitti välittömästi tämän vaalikauden alussa menojen pysyvän lisäämisen. Suomen julkinen velka on kohonnut nykyhallituksen aikana noin 140 miljardiin euroon. Pelkästään tämä hallitus on kasvattanut velkaa 40 miljardilla eurolla. Velkaantuminen jatkuu lähes 10 miljardin euron vuosivauhtia.

Vasemmistohallitus on pääsyyllinen valtion julkisen talouden ongelmiin, velkaantumiseen ja kansalaisten kasvavaan ahdinkoon. Korona ja sota Euroopassa selittävät vain osan kasvaneesta velkasaldosta. Lisäksi, jos menoja lisätään johonkin, silloin on välttämätöntä priorisoida ja leikata menoja jostakin vähemmän tärkeästä. Tätä priorisointia hallitus ei ole

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

tehnyt. Sen sijaan hallitus on mässäillyt velkarahalla nykyisten ja ennen kaikkea tulevien sukupolvien piikkiin.

Arvoisa puhemies! Viime vuoden syyskuussa valtiovarainministeriön arvio oli, että tänä vuonna korkomenot olisivat noin 1,5 miljardia euroa. Ministeriö tiedotti kuitenkin hiljattain, että luku nouseekin vielä noin miljardilla eurolla. Kuluvana vuonna korkomenot nousevat 2,6 miljardiin euroon, se on järkyttävän suuri summa. Rahaa korkoihin menee siis enemmän kuin valtio käyttää tänä vuonna esimerkiksi poliisin, suojelupoliisin, Rajavartiolaitoksen, Maahanmuuttoviraston, tuomioistuinlaitoksen, syyttäjien, oikeusavun ja vankeiloiden menoihin yhteensä.

Hallitukselta odotettiin koko vaalikauden ajan toimenpiteitä, jotta velkavuhti olisi saatu hidastumaan, mutta mitään hallitus ei tehnyt. Sen sijaan velkaralli jatkuu yhä ja korkomenot kasvavat entisestään. Hallitus ei tunnu ymmärtävän, että valtio ei voi kasvattaa velkaansa loputtomiin. Korkomenoihin kuluva raha on pois kaikesta muusta suomalaisten kannalta tärkeästä, kuten terveydenhuollosta, varhaiskasvatuksesta, koulutuksesta ja sisäisestä turvallisuudesta. Korkomenot vaarantavat koko suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan perustan.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden sopeuttamistarve kasvaa sitä suuremmaksi, mitä pidempään budjetti on epätasapainossa. Lisäksi Suomen talous on ajautumassa taantumaa. Asiantuntijoiden — kuten valtiovarainministeriön, talouspolitiikan arviointineuvoston, Suomen Pankin, valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen, Valtiontalouden tarkastusviraston, OECD:n ja lukuisten muiden tahojen — varoituksia ja suosituksia hallitus ei ole kuunnellut missään vaiheessa. Hallitus on ohittanut ne ja jättänyt seuraavalle hallitukselle valtavan velkavuoren ja budjettivajeen.

Perussuomalaiset ovat ehdottaneet leikkauksia suomalaisille toisarvoisista ja hyödyttömistä kohteista, kuten keskushallinnosta, humanitaarisesta maahanmuutosta, kehitysyhteistyöstä, EU-tukipaketeista, Ilmastorahastosta, Ylestä ja hallituspuolueiden palkkaamasta erityisavustajalegioonasta. Kriisien ja uhkien keskellä hallituksen tulisi ymmärtää viimeinkin luopua myös ideologisesta ja muista EU-maita kunnianhimoisemmasta kansallisesta ilmastopolitiikasta. Suomen hintakilpailukykyä, omavaraisuutta ja huoltovarmuutta ei saa romuttaa.

Arvoisa puhemies! Menosäästöillä on mahdollista pienentää valtion velkaantumista ilman, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta suomalaisilta tai julkisen sektorin välttämättömistä toiminnoista leikataan. Suomalaisten elinkustannukset tulee pitää kohtuullisina. Pieni- ja keskituloisten suomalaisten ostovoimasta on huolehdittava ensisijaisesti verotuksellisin keinoin asumisen, liikkumisen ja muiden elämisen kustannusten noustessa. Talouspolitiikassa on asetettava suomalaisten etu maailmanparantamisen edelle ja huolehdittava siitä, ettei suomalaisten arki kurjistu enää yhtään enempää.

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla kannatan edustaja Ranteen tekemää epäluottamuslausesitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sankelo poissa, edustaja Antikainen poissa, edustaja Vikman poissa. — Edustaja Rydman, olkaa hyvä. [Jukka Gustafsson: Eihän täällä ole välikysymyksen allekirjoittajia ollenkaan!]

17.29 Wille Rydman ps: Arvoisa herra puhemies! Kun pääministeri Antti Rinteen hallitus aloitti tämän vaalikauden alussa, niin jo silloin hallitusohjelma laadittiin optimistisim-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

man mahdollisen kuviteltavissa olevan taloudellisen skenaarion varaan. Tämä oli luonnollisestikin vastuutonta, koska jo silloin oli tiedossa, että talouden epävarmuudet ovat suuria ja että Suomen väestölliset haasteet ikääntymisen ja monen muunkin seikan johdosta tulisivat olemaan mittavia. Silloin lupailtiin, että sitten, jos taloudelliset ennusteet näyttävätkin huonompaa, ollaan valmiita kyllä peruuttamaan ja tekemään ehkä koviakin päätöksiä. No, senhän tiesi jo silloin, että eihän se politiikassa näin käy. Jos on kerran optimististen skenaarioiden varaan ennusteet ja kaikki politiikkatoimenpiteet rakennettu, niin ei niitä sitten myöhemmin enää korjata.

Tälle hallitukselle toki on osunut kohdalle monenlaista kriisiä ja ongelmatilannetta, joita on sitten hoidettu kulloisessakin tilanteessa, olkoonkin sitten ollut kyse pandemiasta, sodasta, energiakriisistä tai muista, mutta missään vaiheessa hallitus ei ole lähtenyt — myöskään pääministeri Sanna Marinin aikana — peruuttamaan niistä jo alun pitäenkin täysin hyllyville pohjille tehdyistä taloudellisista suunnitelmista, joita hallituksen ohjelmassa oli ja joita myöhemmin myöskin sen harjoittamassa politiikassa on sitten toteutettu. On tietysti ilmeistä, että tällaisissa kriisiolosuhteissa alijäämäisiä budjetteja olisi tehty täysin riippumatta hallituksen poliittisesta väristä, mutta se ei suinkaan tarkoita sitä, että minkä tahansa värinen hallitus olisi tehnyt näin paljon velkaa ja näin alijäämäisiä budjetteja. Tässä onkin se syy, jonka johdosta tämä hallitus tulee erityisesti talouspolitiikkansa osalta jäämään kyllä historiaan varsin synkässä valossa. Ei sillä, ettei oikeitakin asioita olisi tehty, mutta missään kohdassa ei olla pysähtynyt miettimään sitä, miten menoja priorisoidaisiin, millä varmistettaisiin se, että rahat riittävät myöskin tuleville polville, että myöskin tulevilla suomalaisilla on ne palvelut ja hyvinvointivaltion takaama turva, jota niin kovasti paljon arvostamme.

Erityisen huolestuttavaa on ollut se, että hallituksessa ei ole ymmärretty sitä, että kyllä ne velatkin joskus maksaa pitää, tai jollei niitä makseta, niin vähintäänkin korkomenot juoksevat — erityisesti tilanteessa, jossa oli totuttu hyvinkin nollakorkoiseen maailmaan mutta sitten korot yhtäkkiä nousevat. Nyt suomalaiset sitten maksavat ihan jo pelkästään korkomenoista aikamoisia miljardeja pitkälle vielä tulevaisuuteenkin. Se on synkkä tarina, mutta toivottavasti seuraavalla hallituksella on toisenlainen ote taloudellisiin päätöksiin ja enemmän vastuuta myöskin tulevaisuudesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Marttinen, poissa. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.32 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Olin hieman yllättynyt, kun kokoomus jätti välikysymyksen taloudenpidosta. Elikkä sitä käsittelemme täällä, välikysymystä julkisen talouden velkaantumisesta. Vaikka aihe itsessään on tuiki tärkeä, ei perussuomalainen eduskuntaryhmä voinut missään nimessä lähteä mukaan välikysymykseen, jossa ratkaisuksi Suomen ongelmiin ehdotettiin väsyneesti mutta valitettavan yllätyksettömästi mitäpä muutakaan kuin lisää maahanmuuttoa.

Sitten tällainen asia, mikä on minun mielestäni erityisen huomionarvoinen, minkä takia minua itseäni tämä yllätti todella, että kokoomus tekee kysymyksen: Nimittäin kokoomus oli itse ajamassa eduskunnassa läpi miljardeja Suomelle maksaneen Euroopan unionin elvytyspaketin, siis miljardeja maksaneen. Että sellainen talouspuolue. Kyse oli niin merkittävstä toimivallan siirrosta, että elvytyspaketin hyväksyminen vaati eduskunnassa kahden kolmasosan enemmistön. Arvoisa kokoomus, te veitte meidät federalistiseen yhteis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

velkaan. Elvytyspaketin osalta velka on hallituksen ja kokoomuksen yhteinen, ja tässä toutui se, että vasemmistohallitus jakaa ja kokoomus takaa. Siksi ihmettelen, kuinka he kehtaavat tehdä tämän kysymyksen.

Arvoisat edustajakollegat! Kokoomuksen, kristillisdemokraattien ja Liike Nytin välisyymyksessä lukee seuraavasti: ”Suomen merkittävin kasvun este on työvoimapula. Väestö ikääntyy ja työikäisten määrä laskee, joten väestökehitys vain vaikeuttaa tilannetta. Työvoimapula ei ratkea ilman merkittävää työperäistä maahanmuuttoa ja kansainvälistä rekrytointia. Keinoja tähän ovat muun muassa työvoiman saatavuusharkinnan poistaminen sekä työperäisen maahanmuuton vastuun keskittäminen yksiin käsiin.”

Arvoisa puhemies! Kokoomus perustaa talouspolitiikkansa merkittävilta osin maahanmuuton varaan. Jo valtiovarainministeri Jyrki Katainen piti aihetta esillä ennen 2010-luvun taitetta. Tämä ”Suomi tarvitsee maahanmuuttoa” -hokema on niin vanha, kulunut ja ongelmallinen, etten tiedä, pitäisikö itkeä vai nauraa.

Vuonna 2008 Ilta-Sanomat uutisoi otsikolla ”Suomi tarvitsee kaksi miljoonaa maahanmuuttajaa”. Tämä taisi olla Kataisen sanoma. Jutussa lainattiin juuri ministeri Kataista ja keskityttiin vieläpä kritiikittömästi työikäisiin ihmisiin, eli ei edes siihen, työllistyykö tulija vai ei. Pelkkä työikäisten työttömäksi lopulta jäävien tulohan vain heikentää julkista taloutta. Pitäisi aina muistaa erottaa, kun puhutaan, että meillä on sekä taloudellinen huoltosuhde että väestöllinen huoltosuhde, että jos me tuodaan tänne työikäisiä, niin väestöllinen huoltosuhde paranee, mutta jos he eivät työllisty, silloin meidän taloudellinen huoltosuhde laskee. Samaisesta uutisesta lainaus: ”Ikäjakautuman vääristymän paikkaaminen vaatisi Suomeen peräti 1,8 miljoonaa maahanmuuttajaa vuoteen 2020 mennessä.” Tämän viestin Katainen toi tuolloin esille myös TV1:n haastattelussa.

Takaisin tähän päivään tultaessa tällaiset 15 vuotta sitten heitetyt väitteet asettuvat tulosten perusteella entistä naurettavampaan valoon. Esimerkiksi juuri tuona aiemman uutisen mainitsemana tavoitevuonna 2020 palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot olivat Suomen maahanmuuttajaväestöllä vain noin 21 960 euroa henkeä kohti. Tällä tulotasolla maksetaan veroa 6 741 euroa ja saadaan tulonsiirtoja 11 131 euroa, jolloin julkistalous jää tappiolle 4 390 euroa per henkilö. Helsingin seudulla taas, missä maahanmuuttajaväestön enemmistö asuu, oli maahanmuuttajataustaisen väestön työllisyysaste vuonna 2020 vain 54 prosenttia. Lisäksi viranomaisten keräämien tilastojen pohjalta voidaan nähdä, [Puhemies koputtaa] että EU:n ulkopuolelta matalapalkka-aloille tulleiden henkilöiden työllisyysaste laskee voimakkaasti muutaman maassaolovuoden jälkeen.

Arvoisa puhemies! Ihan pieni kappale vielä. — Kuten edellä olevista luvuista voi päätellä, tämä kokoomuksen kiima poistaa työvoiman saatavuusharkinta vain pahentaa tilannetta ja julkisen talouden tilaa. Kokoomus ei näiltä osin edusta ratkaisua vaan on pikemminkin osa ongelmaa. Unohdetaan hölmöt ehdotukset ja säilytetään työvoiman saatavuusharkinta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

17.38 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Kyllähän se niin totta on, että tämä hallitus tulee jäämään historiaan tästä kovasta velanotosta. Ja kun mietitään vielä, että näissä ve-loissa on kyllä niitä, mitä on varmasti koko oppositio ja perussuomalaisetkin kannattaneet, mutta on siellä paljon sitäkin tavaraa, mitä ei olisi välttämättä tarvinnut niin voimakkaasti rahoittaa. Ja tietenkin se, mitä on sitten tehty sopeutuksia, on vaivaiset 300 miljoonaa. Tie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

tysti nyt sitten jatko näyttää siltä, että me vain ruvetaan verottamaan ahkeria tekijöitä, ja loppupelissä se on kuitenkin aivan sama kuin laittaisi lypsävän lehmän paistinpannulle.

2,6 miljardia eli 2 600 miljoonaa ovat pelkät valtionvelan korot. Jos jollekin luku on liian iso tajuttavaksi, niin voin antaa helpomman tavan ymmärtää se. Miettikää: Jos ei meillä olisi näitä korkomenoja, niin yhden — siis yhden — hallituskauden aikana pystyttäisiin tekemään kaikki isot raideinvestoinnit, mistä täällä suurin piirtein on haaveiltu ja mihin ei tällä hetkellä tai todennäköisesti koskaan tulla löytämään rahaa, eikä niitä kyllä tietysti koskaan varmaan kannata edes rakentaakaan. Mutta jos ei tällaisia korkomenoja olisi, niin me pystyttäisiin tekemään yhden hallituskauden aikana kaikki nämä utopistiset raidehankkeetkin. Eli eiköhän tämä nyt oikeasti ole sellainen homma, että meidän olisi pakko laittaa tämä julkinen talous kuntoon, koska nämä korkomenot tulevat tekemään meille jossain vaiheessa todella kipeää. Nyt jo käytännössä katsoen miljardilla ovat pienessä ajassa nousseet korkomenot, ja ne kaikki korkomenot, mitkä meiltä menevät, ovat meidän hyvinvoinnistamme pois. Olisi paljon järkevämpää oikeasti ottaa itseämme niskasta kiinni ja tehdä vähintään parin kauden verran säästötoimenpiteitä ja päästä näistä korkomenoista huomattavasti inhimillisemmille tasoille. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sirén poissa — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

17.40 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Mietin tässä kehitystä 36 vuoden ajalta, jonka tätä olen seurannut tässä salissa, yhden kauden välillä vuorotteluvapaalla olleena. Koko ajan tänä aikana on lisätty palveluja ja sellaisia toimintoja, jotka ovat kasvattaneet julkisia menoja niin kunnille ja kuntien kautta kuin valtionhallinnon kautta ja tietysti myös Kansaneläkelaitoksen osalta. 90-luvun alussa, kun syöksyimme 80-luvun politiikan jälkeen syvään taantumaa ja lamaan, jonkin verran leikattiin ja korjattiin talouden suuntaa, mutta kun tuosta päästiin sitten — osin muun muassa Nokian ansiosta — kuiville, niin sama meno, mikä oli 80-luvulla, jatkui ja tarpeita löytyi joka puolelta. Niitähän me poliitikot varsinkin vaalien alla olemme hyvin lahjakkaita löytämään, ja ihmisiltä tulee ideoita ja esityksiä. Ne ideat, mitä meille tulee, kääntyvät puolueelle, ja puolue panee niitä ohjelmiinsa, ja sitten ne ovat vaaliohjelmissa lupauksina. Ja sitten kun vaalien jälkeen hallitusta tehdään, niin puolueesta riippumatta ne otetaan sitten sinne hallitusohjelmaan ja toteutetaan. Missään vaiheessa ei kunnolla pysähdytä ajattelemaan, miten nämä rahoitetaan.

No, tähän asti oikeastaan näitä pitkälti on rahoitettu veroja kiristämällä niin kuntatasolla kuin valtion tasollakin. Ja nyt olemme siinä tilanteessa, mikä jokaisen on kyllä myönnettävä, että meillä kokonaisveroaste on sillä tasolla, että sitä ei enää voi kiristää ilman, etteikö tulisi vahinkoja eli niin vakavia seurauksia, että koko kansantalous siitä kärsisi. Verotuksen sisällä varmasti on korjaamisen mahdollisuuksia eli mahdollisuuksia siirtää painopistettä sellaisella tavalla, mikä ei esimerkiksi yritysten ja työn tekemistä estä ja tee kannattamattomaksi — niin kuin tänä päivänä aika pitkälti on, mutta vielä kannattamattomammaksi. Mutta sitten toisaalta jos kulutuksen verotusta kovasti kiristetään, niin ongelmana on, että meillä on mittava joukko niin pienituloisia, että eivät sitten selviä niistä perustarpeista, jos ne hinnat verotuksen kautta nostetaan vielä kovemmiksi. Eli jossakin vaiheessa tulee eteen se tilanne, että meidän on pysähdyttävä miettimään, voimmeko jatkaa tällä tavalla. Ja nyt on varmaan se hetki viimeistään, kun tähän mennessä... No, Sipilän hallitus yritti sitä vuonna 15, kun teimme hallitusohjelmaa. Siinä tämä tunnustettiin ja tunnettiin, mutta uu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

distusten tekeminen ja säästöjen aikaansaaminen oli jo silloinkin vaikeaa. Niitä jonkin verran kyllä tehtiin.

Nyt tämä hallitus on lisännyt menoja, näitä välttämättömiä menoja koronasta ja sodasta johtuen mutta sen lisäksi merkittävästi muita, ja se velkataakka on kasvanut erittäin korkealle. Ja nyt kun Euroopan keskuspankki on pitänyt viimeiset kahdeksan vuotta korkotasoja keinoitekoisesti nollassa, jopa miinusmerkkisenä, niin Marinin hallitus luotti, että näin jatkuu ja ei ole mitään huolta, että otetaan velkaa, koska ei korkoja tarvitse maksaa, ja jotkut olivat sitä mieltä, ettei lainojakaan tarvitse maksaa. Mutta nyt olemme siinä tilanteessa, että korot ovat nousseet, ja lisäbudjetti kertoo karua kieltä siitä, että tämä tilanne onkin äärimmäisen vakava.

Meillä on valtavan paljon polttavia tarpeita yhteiskunnassa, köyhyyttä, ja sairaanhoidossa ja monessa muussa. Niihin on vastattava. Samanaikaisesti pitäisi korjata tämä talouden pohja niin, ettei velkaantuminen jatku. Se on kyllä erittäin kipeä ja vaikea työsaara seuravalla hallituksella mutta täysin välttämätön. [Puhemies koputtaa] Ja totean, että perussuomalaisen talousohjelma, jonka edustaja Ranne ryhmäpuheessa toi hyvin selkeästi esille, on rakennettu sille pohjalle, [Puhemies: Kiitos!] että lähdetään karsimaan toisarvoisia menoja, ensin ulos valuvista varoista, ja sen jälkeen punnitaan kaikki kotimaan menot niin, että vain tärkeitä pidetään yllä ja niitä kehitetään mutta ollaan valmiita myös luopumaan sellaisista, mitä yhteiskunta ja kansa eivät välttämättä tarvitse.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Simula, olkaa hyvä.

17.46 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Valtiontalous ja sen hyvä hoito on avain kaikille julkisille palveluille, joita Suomessa ylläpidetään. On kieltämättä jotenkin nurinkurista, että sosiaalidemokraattien johtama vasemmistohallitus on kaudellaan tuhonnut sen perustan, jolla näitä julkisia palveluita tuotetaan. Valtion velkamäärä on valtava, yhä enemmän rahaa menee pelkästään lainojen korkojen hoitoon, ja inflaatiokin on laukalla.

Kyllä, koronapandemian ja Venäjän hyökkäyssodan myötä otettiin velkaa, ja koko eduskunta oli näissä päätöksissä suurimmaksi osaksi mukana, mutta vastuullinen hallitus olisi jättänyt kaikki ei-välttämättömät, lähinnä poliittisten irtopisteiden keräämiseen tarkoitettut uudistukset myöhemmille, paremmille ajoille. Samaan hengenvetoon on lisättävä, ettei maailman tiukimpien ilmastotavoitteiden ja löysimmän maahanmuuttopolitiikan ajaminen ole helpottanut tilannetta yhtään, päinvastoin.

Muutoinkin tämä eduskuntakausi on kaiken kaikkiaan ollut varsin kummallinen. Hallitus on lähinnä tivannut oppositiolta toimenpiteitä talous- ja työllisyystilanteeseen. Niin ikään velkaantumisen hallitus on keskittynyt syyttelemään oppositiota ja aiempia hallituksia. Valta ja vastuu kulkevat käsi kädessä, ja ei ole voinut välttyä siltä ajatukselta, että valtaa on käytetty omien lempihankkeiden läpivientiin mutta vastuuta kokonaistaloudesta on yritetty vierittää milloin olosuhteiden, milloin opposition ja milloin edellisten hallitusten niskoille. Tällä kaudella oppositio on vaatinut hallitukselta talouskuria. Perussuomalaiset ovat vahvasti vaatineet asioiden asettamista tärkeysjärjestykseen.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Saarikko kertoi vastauksessaan, miten oppositio on kannattanut suurta osaa menolisäyksistä, poliisien määrän lisäystä, hoitajien koulutusta, koronatoimia, Puolustusvoimien vahvistamista. Tietenkin oppositio kannattaa tärkeisiin asioihin panostamista. Suomen puolustuksen vahvistamista ei olisi kuitenkaan tämän hallituksen toimesta tehty ilman Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainassa. Se kertoo halli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

tuksen tärkeysjärjestyksestä. Mutta hallituksella ei ole ollut minkäänlaisia sopeutustoimia menolisäysten vastapainoksi. Hallituksen tehtävä on pitää talous tasapainossa, tehdä niitä vaikeitakin leikkauspäätöksiä. Sitä te ette ole tehneet.

Hallituspuolueet puhuivat tässä aiemmin useaan otteeseen esimerkiksi koulutuspanostuksistaan, mutta mitä hallitus on tosiasiaassa saanut aikaan? Te ette ole ratkaisseet niitä keskeisiä ongelmia, joita koulutuspolitiikassamme on. Edelleen peruskoulusta valmistuu nuoria vailla kunnollista luku-, kirjoitus- tai laskutaitoa. Pisa-tulokset laskevat vuosi vuodelta kuin lehmän häntä. Samaan aikaan ammattikoulusta valmistuu edelleen nuoria, jotka eivät ole saaneet edes riittäviä valmiuksia työelämään, jos nyt ylipäänsä koskaan valmistuvat. Käytännössä hallitus on keskittynyt parantamaan tällä kaudella ulkomaalaisopiskelijoiden pääsyä maahan ja suomalaisiin kouluihin, ja on kiistatonta, että ne resurssit ovat pois muusta koulutuksesta. Eikä se ole kyllä yhteiskunnan turvallisuudenkaan kannalta samantekevää, ketä Suomessa opiskelee ja millä motiivein. Kaiken tämänkin hallitus on, totta kai, sivuuttanut.

Arvoisa puhemies! Hallitus ei ole keskittynyt ydintehtäviin eikä edes ydinongelmiin, kuten edellä esimerkiksi koulutuspolitiikan osalta kuvasin. Sen sijaan hallitus on keskittynyt luomaan lisää palveluita maahanmuuttajille, helpottamaan ulkomaalaisten maahanmuuttoa. Te olette keskittyneet kippaamaan rahaa kehitysapuna Afrikkaan. Hyvä hallitus, eivät ne ole valtion ydintehtäviä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja al-Tae, poissa. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

17.51 Johannes Yrttiaho vas: Puhemies! Valtionvelka kasvaa isolta osin myös ulkopoliitiikan käänteeseen vuoksi. Sotilasmenot on tällä hallituskaudella kaksinkertaistettu, kun on pyritty Natoon, ja kasvu tulee jatkumaan. Tämän takaa ilman perälautaa hyväksytty hävittäjähankinta sekä lisääntyvä aseapu Ukrainaan. Ulkopoliitiikan käänteestä on seurausta myös energian ja raaka-aineiden hintojen nopea nousu. Se hyydyttää talouden ja on jo johtanut energiayhtiöiden 10 miljardin valtiontakauksiin ja valtion sähkö- ja energiatukiin, jotka hyödyttävät suurituloisia ja päätyvät lopulta yhtiöiden voittoihin. Teollisuuden vaikeudet ovat johtaneet myös Finnveran kasvaviin vastuisiin. Euroopan unionin elvytyspaketti on Suomen osalta miljardeja miinuksella.

Edelleen, puhemies, yksityisten yhtiöiden tukeminen koronatuilla lisäsi valtionvelkaa miljardeilla. Tuet olivat avokätisiä, tehottomia ja valuivat yhtiöiden omistajille. Pidän tätä valtionvelkaa lisännyttä politiikkaa virheellisenä. Kasvanut velka on syönyt kansalaisten tukemisen ja palveluiden rahoitusta. Mutta: etenkin kokoomukselle juuri tämä politiikka on kyllä käynyt ja näyttää käyvän vastakin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Kinnunen on poissa. — Edustaja Mäkelä.

17.53 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Muutamia ajatelmia vielä tästä välikysymyskeskustelusta melkein täydelle salille. [Johannes Yrttiaho: Melkein täydelle salille!] On mielenkiintoista pohtia, kumpi lopulta on vähemmän uskottava, tämän kysymyksen esittäjä vai se, joka siihen vastaa. Sitä pohdin jo tuossa debattipuheenvuorossani, ja jatkan hienä tällä pohdintaa tässä kohtaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Heti alkuun kaksi kymmenen minuutin puheenvuoroa, joissa ei esitetä ensimmäistäkään konkreettista ratkaisua säästötoimiin tai valtiontalouden sopeuttamiseksi — siitä lähdettiin liikkeelle. Kokoomus, joka on Suomen puolueista hallitusaikanaan kerännyt kaikin eniten velkaa, tekee välikysymyksen velkaantumisesta juuri vaalien alla saadakseen medianäkyvyyttä. Se on lähes yhtä epäuskottavaa kuin kokoomuksen välikysymys sotesesta, jota he ansiokkaasti romuttivat viime vaalikaudella, niin ettei sitä saatu aikaiseksi, kun he tekivät sinne niitä yksityistämiskaavojaan. Kokoomus on esittänyt tahtotilanaan kehitysapuun yli miljardin enemmän kuin perussuomalaiset. Kokoomuksen enemmistö siunasi elvytyspaketin miljardit Euroopan joutomaille. Esityksenä vaihtoehtobudjetista löytyy työttömiltä pois miljoona—puolitoista tällaisten kulujen kattamiseksi. Ei kovin uskottavaa velkaantumisen taittamista.

Ja nämä hallituksen toimet. Hallituksesta esitettiin jonkinlaisena ansiona se, että Sipilän hallitus onnistui saamaan aikaan jonkinlaisia menoleikkauksia. Taisi olla edustaja Lindtman, joka sitä talouskuria hieman tuossa kehui. Tosiasia on kuitenkin se, että aivan jokaista, aivan jokaista Sipilän hallituksen tekemää säästötoimea — minä muistan sen, koska olin silloin Sipilän hallituksessa alkuvaiheessa — aivan jokaista niistä toimista SDP, oppositio ja edustaja Lindtman vastustivat kurkku suorana huutaen eduskuntasalissa. Ja nyt he sitten istuvat valmiiseen pöytään niiden sopeutusten jäljiltä miettimään uutta hallituskautta, uutta hallitusohjelmaa, tekevät sinne kaikkia mahdollisia ideologisia hankkeita, että saavat mukaan sinne vihreät sekä keskustan. Sellainenkin yhtälö on mahdollinen, että vihreät ja keskusta ovat saatavissa samaan hallitukseen, kun tarpeeksi laitetaan velkarahaa jakoon intressiryhmille. Tämä oli lähtökohta, kun lähdettiin vaalikauteen.

Ja nyt, kun vaalit ovat käsillä ja kausi on lähes mennyt, hallituksesta eri puolueet pitävät puheenvuoroja, että sitä ja sitä asiaa pitäisi korjata. Se ja se asia on rempallaan. Ikään kuin tätä kautta ei olisi ollutkaan, ei olisi ollut lähes neljää vuotta hallitusaikaa, jona aikana näitä asioita olisi pitänyt korjata. Nyt sitten jonkun, ehkä sitten seuraavan eduskunnan, seuraavan hallituksen, pitäisi niitä asioita korjata.

Kriisejä on ollut, sitä ei kukaan kiistä. Mutta erityisesti, koska niitä kriisejä on ollut, olisi pitänyt olla niitä säästötoimia. Olsi pitänyt olla valmiutta tinkiä ideologisista hankkeista. Mutta ei. Hallitus ajaa härkäpäisesti eteenpäin sitä, että Suomi olisi hiilineutraali 15 vuotta ennen muuta Euroopan unionia. Mistään ideologisista hankkeista ei ole säästetty. Kaikki oppivelvollisuuden pidentämiset on juntattu läpi. On tehty sote-uudistus, joka ei säästä mitään vaan ainoastaan lisää menoja. Mitään säästötoimia ei tällä kaudella ole saatu käytännössä aikaan.

No, tämä jatkumo tietysti toimii, tavallaan, kun katsotaan taaksepäin, samalla tavalla. Eli kyllähän Suomessa on historiallisesti ottaen eletty jo pitkän aikaa niin kuin meillä olisi Nokia, vaikkei meillä enää ole Nokiaa. 2000-luvulla valtiontalous on ollut ylijäämäinen ainoastaan it-kuplan hulluimpina vuosina ja loivasti ylijäämäinen Sipilän hallituksen viimeisenä vuonna. Noin muuten on oltu koko ajan pakkasella ja tehty lisää velkaa. Eli meidän krooninen ongelmamme on yli varojen eläminen. Se väite, että valtio keskittyisi vain ydintehtäviinsä, ei todellakaan pidä paikkaansa. Jos valtio keskittyisi ydintehtäviinsä, niin ei meillä olisi tällaisia tulonsiirtoja ulkomaille eikä meillä olisi tällaista paisunutta julkista sektoria. Kun aina sanotaan julkisesta sektorista, että haluatteko te leikata poliiseista ja hoitajista ja sen sellaisista, niin minä kysyn, että jos meillä on vaikka ministeriö, jossa on yhdessä ministeriöissä kuusi ylijohtajaa, niin pärjättäisiinköhän siellä kolmellakin ylijohtajalla. Tämä sama hallintorakenteen paisuminen toistuu kautta valtionhallinnon. Valtionhal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

linnossa toimitaan niin kuin se olisi suuryritys, joka tuottaa oikeaa voittoa. Siellä rakennetaan samanlaisia projektiorganisaatioita ja keskijohtoa kuormittamaan veronmaksajien kukkaroa. Tästä pitäisi alkaa vähitellen pääsemään eroon ja miettimään, mitä niissä rakenteissa olisi muutettavissa, että tämä täysin kestävä taloudellinen yhtälö saataisiin jollain tavalla ratkaistua ja yhteiset rahamme riittämään. Palkankorotukset, mitkä tulevat julkiselle sektorille, ovat suuria. Entisiinkään palkkoihin ei olisi ollut oikeastaan varaa. Miten tämä ihan aikuisten oikeasti saadaan toimimaan vastaisuudessa, kun ei se työperäinen maahanmuuttokaan tätä huoltosuhdeasiaa ratkaise, vaan se käytännössä sitä pahentaa?

Hallitus ei ole tähän uskottavia keinoja esittänyt, joten kannatan edustaja Ranteen tekemää epäluottamuslause-esitystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Eestilä poissa. Edustaja Talvitie poissa. — Edustaja Kiljunen, Kimmo.

17.58 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kun edustaja Mäkelä tässä juuri käytti puheenvuoron, jossa hän pohdiskeli ikään kuin ristiriitaisuuksia sekä välikysymyksen asettajissa että vastaajissa, niin jatkaisin tuosta samasta logiikasta. Kyllä tunnistan edustaja Mäkelän hyvän näkemyksen siitä, kun hän viittasi kokoomukseen välikysymyksen tekijänä, ja kun hän totesi, että kokoomus on kyllä puolue, joka on istunut niissä hallituksissa, joissa Suomea on velkaannutettu eniten, niin tässä on vähän semmoinen maku, että onko tässä ketunhantä kainalossa — tätä sanaa edustaja Mäkelä ei käyttänyt, mutta luulen hänen jottain tällaista pohdiskelevan, että miten uskottava tämä argumentaatio on.

Jäin miettimään myöskin edustaja Mäkelän omaa puheenvuoroa. Viitaten vaikkapa siihen keskusteluun, joka käytiin eilen — vai toissa päivänäkö se nyt oli — tästä lisätalousarviosta: 2,1 miljardin lisätalousarvio täällä hyväksyttiin tai ollaan hyväksymässä, hyväksyttiin, ja siinä olevat menokohdennukset, 0,5 miljardia suurin piirtein, hyvinvointialueille, keskeisesti myöskin Ukrainaan suunnattavaan apuun ja sitten tähän sähköverosubventiojärjestelmään ja niin edelleen. Näissä kaikissa oppositio, mukaan lukien perussuomalaiset, oli mukana, eli he olivat velkaannuttamassa tätä valtiota, koska se on selvä asia, että tämä 2,1 miljardia viime kädessä näkyy alijäämäisessä budjetissa. Eli nyt ollaan sitten kiinni siinä kysymyksessä, mitkä tässä nyt ovat niitä niin sanottuja valtion ydintehtäviä ja mitkä ovat ei-ydintehtäviä. Edustaja Mäkelän puheenvuoroa kun tuossa kuuntelin, niin jäi kyllä semmoinen maku, kun hän rupesi luettelemaan sitten, että kaikesta mahdollisesta pitäisi säästää sieltä sun täältä. Onhan meillä sekin strategia, arvoisa puhemies, olemassa, että me voimme säästää itsemme kuoliaaksi. Ei varmaan ole kenenkään intresseissä tähän suuntaan mennä, vaan meillä on yhteiskunnallisia ja taloudellisia voimavaroja, joita me käytämme tulevaisuusinvestointeihin ja myöskin nykyisten palvelurakenteiden ja perushyvinvointimme ylläpitämiseen kaikilla tasoilla, ja yhteisvastuu tässä suhteessahan ei myöskään tunne rajoja, koska mekin olemme yhteisriippuvaisessa, keskinäisriippuvaisessa maailmassa. Nämä täytyy nähdä kokonaisuutena. Ja se, että on joku ylijohdaja siellä ja toinen ylijohdaja täällä ja puoluetuki tuossa ja niin edelleen — näitä keskusteluja on kautta vuosien tässä salissakin käyty, ja se ei ole mikään vastaus siihen kysymykseen, mikä viime kädessä on julkisen sektorin vastuu.

Eli tämä on se iso ongelma, että kun meillä on tällä vaalikaudella todettu siitä, että on tämä holtiton velkaantuminen, josta Marinin hallitusta on syytetty — perussuomalaiset ovat nostaneet luvun 40 miljardia muun muassa — niin tätä lukua ei pysty ihan täsmälleen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

laskemaan, mutta voisin väittää, että ylivoimainen valtaosa näistä lisäyksistä, mitä tällä hallituskaudella on tehty siihen, jopa yhteiset kehykset, ovat kaikki sellaisia menoeriä, joissa oppositio on ollut mukana, on sitten kysymys poliisien määrärahoista, kuten täällä viitattiin, on sitten koronaepidemian kuluista, on sitten kysymys puolustusmenojen lisäämisestä ja on sitten kysymys vaikka siitä, mitä eilen on käyty yhdessä läpi tässä lisätalousarviossa, joka yhdessä opposition kanssa hyväksyttiin. Tämä on semmoinen vähän outo keskustelu, että kun me puhumme vastuullisesta yhteiskuntapolitiikasta, josta hallitus kantaa epäilemättä vastuun, niin oppositio vain sen vuoksi, että on oppositiossa, yrittää kehittää argumentin siitä, että tämä juuri on nyt sen ison velkaantumisongelman takana, kun itse on myöskin tekemässä samoja ratkaisuja yhdessä meidän kanssamme. Tässä suhteessa toivoisin rehellisyyttä, poliittista rehellisyyttä, kun tätä keskustelua täällä käydään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Kilpi poissa. — Edustaja Rydman.

18.02 Wille Rydman ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiljunen tuossa edellä kantoa huolta siitä, säästämmekö me nyt itsemme hengiltä. No, aikamoisia säästötalkoita varmaankin on edessä, koska tämä hallitus, jota edustaja Kiljunenkin edustaa, on niin löysäkätisesti jakanut rahaa sinne, tänne ja tuonne. Toki tietysti ajatkin ovat olleet vaikeita. Mikä tahansa hallitus olisi epäilemättä näissä olosuhteissa joutunut alijäämäisiä budjetteja tekemään, mutta tällä meidän hallituksellamme, Sanna Marinin hallituksella, ei ole ollut minäkäänlaista halua eikä oikeastaan yritystäkään priorisoida menoja siten, että velkaantumistahdissa olisi ollut edes jonkinlainen tolkkku.

Edustaja Mäkelä tuossa edellä kyllä hyvin kuvasi sitä, että hirvittävän uskottava välikysymyksen esittäjä ei kyllä valitettavasti ole kokoomuskaan. Kokoomus ehkä olisi noudattanut pikkasen kovempaa menokuria kuin mitä tämä punavihreä hallitus on tehnyt, mutta toisaalta kokoomuksen omakin track record, puhumattakaan tästä välikysymyksestä ja kokoomuksen vaihtoehtobudjeteista ja linjasta esimerkiksi kehitysavun ja maahanmuuton suhteen, ei tee kyllä myöskään kokoomuksesta erityisen uskottavaa taloudenpitäjää. Puheissa kyllä on paljon energiaa, mutta puolue on edelleenkin sitoutunut esimerkiksi nykyisenkin korruptiota ruokkivan kehitysavun kasvattamiseen entisestään ja edelleen kannattaa hyvin kalliiksi käyvän maahanmuuton nimenomaista lisäämistä, ja kun sellaisessa tilanteessa, jollainen avautui kaksi vuotta sitten, kun Suomella olisi ollut mahdollisuus, eduskunnalla tässä salissa, oppositiolla olisi ollut mahdollisuus kaataa Suomelle hyvin kalliiksi käyvä Euroopan unionin velkapaketti, kritisoi pakettia niin kauan kunnes kävi ilmeiseksi, että kokoomuksella olisi valta ja voima myöskin se paketti kaataa, siinä vaiheessa kritiikki ei enää tullutkaan lihaksi. Oli kyllä sellaisiakin kokoomusedustajia, jotka parhaansa tekivät sen paketin kaatamiseksi, mutta puolueen nykyinen johto teki sitten oman osansa sen eteen, että Sanna Marinin hallitus sai tämän kalliin velkapaketin vietyä tässä salissa läpi.

Pahoinpa pelkään, että jos vaalien jälkeen maassamme on sinipunahallitus, jossa kokoomuksen europolitiikka, eurojen jakaminen ja kovin kosmeettinen menojen säästäminen, ja kalliiksi käyvä maahanmuuttopolitiikka vielä yhdistyvät sitten sosiaalidemokraattien erityisen löysäkätiseen rahan jakamiseen, niin kyllä sellainen sinipunahallitus tulisi, jollei yhtä kalliiksi kuin tämä punavihreä hallitus, ainakin aika lailla lähelle yhtä kalliiksi. Toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

vottavasti kansalla siis on nyt tulevissa vaaleissa myöskin viisautta äänestää siten, että nykyiselle politiikalle aito vaihtoehto saadaan aikaiseksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Mäkelä.

18.05 Jani Mäkelä ps: arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Kiljunen äsken pohti, että kuinka suuri osa siitä velkaantumisesta nyt sitten liittyy näihin kriiseihin ja kuinka paljon on niiden ulkopuolista. Itse olen nähnyt sellaisen luvun, että 40 miljardia on otettu velkaa kokonaisuudessaan ja siitä noin kahdeksan miljardia olisi muuta kuin näihin kriiseihin välittömästi liittyvää. Sitten voidaan tietysti kysyä, toimittiinko näissä kriiseissä nyt niin erityisen optimaalisesti, eli aiheutettiin rajoitustoimilla — jotka eivät olleet oikeasuhtaisia — sellaista vahinkoa, jota sitten jouduttiin korvaamaan tavallaan turhaan valtion toimesta. Tietysti voidaan käydä myöskin sitä keskustelua, toimittiinko kaikilla tavoin oikein, mutta tämä olisi tämä suhde tässä velassa, että noin kahdeksan miljardia olisi muuta velkaa kuin tätä kriisiin otettua.

Lisäksi tietenkin tulevat nämä pysyvät menolisäykset, mitä on tehty, eli nyt hallitus tällä kaudella on tehnyt toimenpiteitä, jotka tuottavat vastaisuudessa jatkuvaa menoa valtiontaloudelle. Tänäpäin liikkui sellainen luku kuin 10 miljardia, mutta sitä en ole nyt tarkistanut mistään, että pitääkö se paikkansa, joten sitä en omanani esitä — puhutaan kuitenkin miljardiluokasta. Nyt sitten seuraava hallitus tämän kyseisen veron haluaisi leikata, ja olettaisin, että nykyiset hallituspuolueet oppositioon jäädessään kokisivat tämän jotenkin negatiivisena ja vastustaisivat sitä täällä eduskuntasalissakin, tätä kyseistä niin sanottua menoleikkausta.

Tämä kokoomuksen välikysymys ja tämä maine jonkinlaisena talouskurin puolueena on varsin ansaitsematonta. Eli on sinänsä hyvä, että nämä asiat nousevat keskusteluun täällä ja tavallaan kokoomus vaaditaan tilille siitä, että kun he sanovat, että ei pitäisi velkaantua, niin mikä on heidän vaihtoehtonsa. Se vaihtoehto ei ole kovin uskottava siinä mielessä, että heidän velkaantumisensa perustuu siihen, että leikataan pois muun muassa työttömien eläkekertymät ja asumistukia ja vastaavia menoja, jotka tulisivat johtamaan kurjistumiseen, kotimaisen kulutuksen vähenemiseen, sosiaalimenojen kasvamiseen. Eli ne leikkaukset, mitä he esittävät, eivät ole sinänsä edes kestäväällä pohjalla. On hyvä, että tämä heidän niin sanottu vaihtoehtonsa päättyy näin vaalien alla keskusteluun.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiljunen.

18.07 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ihan noin debatinomaisesti.

Edustaja Mäkelä laski, että 40 miljardista, jonka nyt tällä vaalikaudella alijäämä on kasvanut — tai valtion julkinen velka on kasvanut, ei alijäämä, mutta julkinen velka on kasvanut — olisi kahdeksan miljardia joitain muita menoja kuin näihin suoraan kriiseihin liittyviä. Pääosahan niistä on tulevaisuusinvestointeja, jotka sitten aikanaan poikivat sitä hyvää, mitä tässä tarvitaan, sekä yhteiskunnan rakentamisessa että myöskin taloudellisesti.

Rydman pohti sitä näinpäin sitten, että nämä säästötalkoot ovat näennäisiä. Kaiken kaikkiaan, jos jotakin on tehty ja puuttuu — eikä ainoastaan edustaja Rydman tuonut sitä esille, vaan muutkin toivat eilen — puuttuu priorisointi. Täytyisi menot pystyä priorisoimaan ja sitä kautta löytää ne kohteet, mistä leikata. Sopeuttamistoimet katsotaan pelkätään menojen näkökulmasta eli leikkausten näkökulmasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Arvoisa puhemies! Kyllä, pitkässä juoksussa on mitä järkevintä, että talous on tasapainossa, se on ihan järkevä pyrkimys. Alijäämäisyys on aina ongelma, jos se on pysyvää, jatkuva, se johtaa velkaantumiseen. Minkä takia te katsotte vain sopeuttamistoimia ikään kuin sieltä menojen kautta, leikkausten kautta, erityisesti katsotaan leikkauksia sieltä ja täältä, että leikataan sosiaaliturvasta, koulutuksesta? Miksi me emme kohdista toimenpiteitämme niihin tahoihin, joilla se raha on, ei niihin tahoihin, joilla rahaa ei ole? Miksi me leikkaamme niiltä, joilla ei ole rahaa, miksei leikata sieltä, missä rahaa on? Ja silloin tullaan tärkeimpään kysymykseen eli valtion tuloihin, joka on toinen puoli alijäämässä, johon voidaan vaikuttaa. Miksi me emme puhu vakavasti veropohjan laajennuksesta? Ei niin, että meidän tarvitsee verottaa ansiotuloja, mutta me tiedämme Ahon hallituksen jäljiltä sen, että siinä vaiheessa pääomatuloja ja ansiotuloja verotettiin samanlaisen progression piirissä, ja kun se poistettiin, meillä on tuloerot revenneet. Sen takia erityisesti meillä on pääomatulojen osuus kasvanut yhteiskunnassa. Miksi me emme aseta pääomatuloja samalle viivalle ansiotulojen kanssa, joka laajentaa heti veropohjaa siihen lohkon yhteiskuntaa, jossa rahoja on? Miksi me emme listaamattomien yritysten osinkoverotusta käynnistä kunnon, jolloin me olemme jälleen kiinni niissä raoissa, joissa rahaa leivotaan? Miksi finanssisektori on pitkälti vapautettu verotuksesta noin globaalimitassa myöskin Suomen päässä? Rahamarkkinaverosta on puhuttu.

Kokoomus ja perussuomalaiset, lähdetään yhdessä näihin talkoisiin, sopeuttamistoi-
miin. Otetaan rahaa sieltä, missä sitä on — ei sieltä, missä sitä ei ole.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Leppä.

18.10 Jari Leppä kesk: Arvoisa herra puhemies! On selvää, että päätökset talouspolitiikassa, taloudessa yleensä ja kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa olisivat olleet erilaisia ilman pandemiaa, ilman Venäjän hyökkäyssotaa, ilman energiakriisiä ja ilman valtavaa inflaatiota, jonka me olemme nyt saaneet kokea. Eihän tätä kukaan osannut suunnitella, ei tähän oltu varauduttu, että näin kävisi, ei sitä varten ollut myöskään rakennettu hallitusohjelmaa, mutta se on kuitenkin meidän edessämme ollut, ja sitä on tällä vaalikaudella jouduttu hoitamaan. Sen hoitaminen on onnistunut mielestäni kohtuullisella tavalla, ja yhdyn siihen, mitä täällä aiemmin valtiovarainministeri Saarikko totesi, että aika ohuet ovat ne muutokset, mitä oppositio on esittänyt tällä vaalikaudella niihin toimenpiteisiin, joita hallitus on tehnyt ja lävitse vienyt. Niillä on vastattu näihin neljään kriisiin, joita me olemme kohdanneet.

Suomalainen yhteiskunta on kuitenkin selvinnyt jollakin tavalla kuivin jaloin meille erittäin ongelmallisista kohdista, jotka jatkuvat yhä edelleenkin. Näihin on pakko sopeutua, niihin on löydettävä keinot niin, että yritykset eivät lamaannu, eivät lomauta, eivät irtisano, eivät lopeta toimintaansa ja että ihmisillä on töitä, työpaikkoja tarjotaan edelleenkin, ja näin on pystytty kuitenkin tekemään. Työllisyys on mallikkaalla tavalla kasvanut, ja me olemme työvoimapulatilanteessa, joka osittain on tällä hetkellä meidän kasvun esteemme. Siihen pitää löytyä ratkaisu, samoin kuin siihen talouden tasapainottamiseen. Me tarvitsemme kaikkia keinoja, mitään keinoa ei saa poissulkea.

Mutta sitä, että me viemme yritykset sellaiseen malliin, että ne eivät pysty investoimaan ja luomaan työpaikkoja, en halua, en usko, että kukaan haluaa, ei ainakaan keskusta halua sellaista ilmapiiriä tähän maahan. Me olemme yritysten osalta paljon paremmin varautu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

neet, kun meillä on ollut puskureita taloudessa, yritysten taloudessa kohtaamaan sokkeja, jotka ulkopuolelta tulevat ja joihin ei itse pysty vaikuttamaan. Jos me tähän puutumme niin, että niitä puskureita ei ole, investointikyky menee, uusiutumiskyky menee, työllistämisen kyky menee, ja siitä kärsii koko yhteiskunta, ja sitä me emme halua.

Kun katsotaan nyt tätä investointien määrää, niin sitä on eri puolilla Suomea, massiivisia investointihankkeita on toteutettu ja edelleenkin on suunnitelmassa, ja tämä on hyvä asia. Tässä tullaan myöskin siihen tasapainoiseen aluekehitykseen, jota me haluamme myös vaalia. Koko Suomi voi hyvin koko voimallaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rydman.

18.13 Wille Rydman ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiljunen tuossa edellä totesi näin, että on hyvä ainakin pyrkiä tasapainoisiin budjetteihin. No hyvä, sitten jaamme ainakin yhden peruslähdekohdan. Toki tietysti valitettavampaa on, että tämä pyrkimys sosiaalidemokraattisessa politiikassa kovin harvoin tulee lihaksi. Se on ehkä teoreettinen pyrkimys, mutta käytännössä eletään kuitenkin velaksi ja tehdään niitä alijäämisiä budjetteja. Mutta sitten edustaja Kiljunen alkoi tuossa pohtia nimenomaisesti sitä, että paitsi että budjetissa on tämä menopuoli — johon täällä oppositio on paljon kiinnittänyt huomiota, että pitää kyetä priorisoimaan ja pyrkiä budjettien tasapainoisuuteen, mahdollisuuksien mukaan myöskin kriisiolosuhteissa priorisoida menoja — totta kai on sitten tulopuolikin, ja hän tarjosi siihen sitä perussosiaalidemokraattista lääkettä, tai ainakin sellaiseksi luultua, eli verojen korotusta, veropohjan laajentamista, sitä, että kansaa verotettaisiin yhä enemmän. [Kimmo Kiljunen: Ei kansaa vaan finanssisektoria!] — Niin, edustaja Kiljunen sieltä huutaa väliin, että finanssisektoria vain, mutta nyt on kuitenkin ymmärrettävä, että talous on kokonaisuus eikä se finanssisektorikaan ole mikään ihmisistä riippumaton tekijä.

Minä olen kovasti vakuuttunut siitä, että yritykset tietävät parhaiten, mihin heidän kannattaa investoida, ja yksilöt ja kuluttajat tietävät parhaiten, mikä heidän elämässään on hyvää ja tarpeellista, mihin raha kannattaa laittaa. Ja silloin jos me luomme verotuksellisesti nimenomaisesti kannustavan ympäristön investoida, kannustavan ympäristön tehdä työtä, niin se on nimenomaisesti se lääke, jolla lopulta synnytetään enemmän hyvinvointia, enemmän verotulojakin, mutta nimenomaisesti siten, että pikemminkin annetaan mahdollisuuksia yksilöllisiin kulutusvalintoihin ja fiksuihin investointeihin nimenomaisesti sinne yksityiselle puolelle — kun sen sijaan tässä salissa yritetään keksiä yhä uusia veroja ja kerätä rahaa yhteiseen kassaan ja sitten me poliitikot täällä päätämme verorahojen, siis ihmisten, ihmisiltä väkisellä otettujen rahojen, käytöstä. Täällä on varmastikin monia taitavia kansanedustajia, jotka osaisivat hyvin sijoittaa verorahoja yhteen sun toiseenkin paikkaan, mutta silti olen kovasti skeptinen sen suhteen, että tämä sali kollektiivina osaisi tehdä yksilöiden puolesta parempia rahallisia ratkaisuja kuin mitä yksilöt tekevät. Pikemminkin tulisi pyrkiä siihen, että verotus on mahdollisimman yksinkertaista, kohtalaisen kevyttä, siten että Suomi on innostava ja kannustava investointiympäristö ja työskentely-ympäristö ja sellainen, jossa nimenomaisesti syntyy uusia innovaatioita, uutta työtä, uutta yrittäjyyttä ja sitä kautta lopulta myöskin enemmän verotuloja ja sitä kautta toki tietysti myöskin niitä parempia julkisia palveluita.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Vestman.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

18.16 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Suomi on tienrysteyksessä: jatketaanko pikavippipolitiikalla kohti rotkoa vai käännytäänkö talousvastuun suuntaan, oikeaan suuntaan? Marinin velkahallitus on tehnyt Suomen historian holtittominta talouspolitiikkaa: velkaa, lisää velkaa ja vielä monta kertaa kiellon päälle. [Kimmo Kiljunen: Kokoomuksen tuella!] Rahan jakaminen on helppoa, lapsikin osaa sen tehdä. Vastuullinen aikuinen taas kykenee sovittamaan menot tuloihin ja pistämään asiat tärkeysjärjestykseen. Jos perheessä menee yllättäen pesukone rikki ja rahat eivät muutoin riitä, suunnitellusta lomamatkasta on luovuttava. Suomalaisissa perheissä tämä osataan: ei törsätä enempää kuin tienataan. Hallitus unohti perisuomalaisen viisauden vippausvimmassaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen velkarallin hinta on paljastunut suomalaisille. Valtion budjetti on 10 000 miljoonaa euroa miinuksella. Uutta velkaa hallitus on kahminut 4 vuoden aikana yli 40 miljardia euroa. Vertailun vuoksi: koko Suomen historian ajalta velkaa on periytynyt meille 100 miljardia euroa. Velan hinta on tänään valtiolle jo noin kaksi ja puoli miljardia euroa vuodessa. Velanotto alkoi jo ennen korona-aikaa. Vasemmistohallituksen suunnitelma oli alun perinkin, että valtiontalous on sen kauden lopussa alijäämäinen. Pikavippipolitiikka on siis paalutettu tämän hallituksen ohjelmaan ennen kuin kriiseistä oli tietoaakaan. Hallitus on alusta saakka hussannut rahaa ilman tietoa lisätuloista. Kaikkea, aivan kaikkea on yritetty ratkaista lisämenoilla. Aikuiset poliitikot ovat syöneet oikeudetta tulevien sukupolvien pöydästä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen suurin virhe on ollut kyvyttömyys priorisoida. Veronmaksajat maksavat tästä virheestä kovaa hintaa. [Kimmo Kiljunen: Priorisoikaa!] Priorisointi on vaikeaa. Se tarkoittaa, että jostain hyvästä ja tärkeästä on luovuttava, jos halutaan tai jos on välttämätöntä laittaa rahaa vielä tärkeämpään. Marinin hallitus ei ole kyennyt kriisien tullen luopumaan yhdestäkään, ei yhdestäkään aiemmin päättämästään merkittävästä lisämenosta. Se ei ole kyennyt luopumaan edes ei-tärkeästä. Jopa pandoille on hattu kaataa miljoonia euroja veronmaksajien rahaa — jopa pandoille.

Suomen liikkumavaraa kohdata tulevia kriisejä on kavennettu oleellisesti. Me kokoomuksessa olemme vaatineet hallitukselta vastuullista taloudenpitoa sen ensimmäisestä päivästä alkaen. Olemme varoittaneet velkaantumisen vaaroista ja miljardisokeudesta koko kauden. Kun tuuleen olisi huutanut. Kokoomuksen linjan ja demarilinjan ero on siinä, että kokoomus sitoutuu menokuriin ja kehyksiin. Se on vastuullisuutta. Kun olemme tukeneet täällä väistämättömiä lisäpanoksia esimerkiksi Suomen turvallisuuteen, olemme vaihtoehtobudjeteissamme osoittaneet säästökohteita sekä aitoja lisätuloja, jotka perustuvat työnteeseen ja yrittämiseen. Lisäksi teemme valinnan vapauden suuntaan: suomalaisten tulee saada pitää entistä suurempi osuus omista palkoistaan ja eläkkeistään, omista rahoistaan. Kyllä suomalaiset itse tietävät parhaiten, mihin heidän omat rahansa kannattaa laittaa.

Arvoisa puhemies! Tasavallan presidentti Niinistö totesi taannoin, että liiallinen rahan painaminen on kasvattanut monet väärään talousajatteluun, jossa raha on ilmaista ja velka vaaratonta. Aivan viime kuukausiin kuulumme vasemmistolaista puhetta, jonka mukaan velka on ilmaista eikä sitä itse asiassa tarvitsekaan maksaa koskaan takaisin. Mutta velalla on hinta. Korot nousevat, korkomenot kasvavat. Ennusteiden mukaan lähivuosina valtion korkomenot nousevat neljään miljardiin euroon. Me asunovelalliset olemme syystäkin joutuneet stressitestaamaan asunovelkamme. Hallitus sen sijaan ei ole korkoriskistä stressannut. Sen talouspolitiikassa ei ole arvioitu minkäänlaista korkoriskiä. Inflaatio, jonka johdosta Euroopan keskuspankki on joutunut korkoa nostamaan, johtuu osin energiakriisistä mutta osin ylimitoitetusta elvyttämisestä. Hallituksen harjoittama rahan hussaaminen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

on johtanut siten myös yksityisen talouden kurjistumiseen. Inflaatio ja nousseet korot iskevät rajusti nyt kotitalouksiin ja yrityksiin.

Suunta on käännettävä. On oikea aika antaa perisuomalaiselle vastuulliselle talouspolitiikalle kunnianpalautus. Lopetetaan vastuuton velaksi eläminen [Puhemies koputtaa] ja käytetään rahaa vain siihen, mihin on varaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Marttinen.

18.21 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Totisesti tämä päivä on osoittanut suomalaisille sen, mikä ero on maan vasemmistohallituksen ja kokoomuksen talouslinjoissa. Ensimmäisen osalta voidaan todeta muutamia perusfaktoja pohjalle: Ensinnäkin 40 000 miljoonaa uutta velkaa tämän kauden aikana. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Rikottu budjettikehys — siis ensimmäisenä hallituksena tämä hallitus on rikkonut menokuria ylläpitäneen budjettikehysten. Talouslinja, jolla velanotto jatkuu tällä vuosikymmenellä vielä vuosiksi eteenpäin lähes kymmenen miljardin euron tasolla. Talouslinja, jolla velkasuhde jatkaa kasvuaan tätä menoa tästä eteenpäin aina 2040-luvulle saakka. Herra puhemies, eivätköhän nämä kerro suomalaisille varsin hyvin siitä, että tämän maan hallituksen politiikka, talouspolitiikka, on ollut täysin epäonnistunutta. [Heikki Vestman: Näin on!]

Herra puhemies! Jotta tästä päästään eteenpäin, niin olemme esittäneet kokoomuksessa meidän oman talousohjelmamme, jossa on kolme kivijalkaa. Ensinnäkin me tarvitsemme vahvempaa talouskasvua, toiseksi tarvitsemme vahvempaa työllisyyttä, ja kolmanneksi me tarvitsemme tiukkaa menokuria ja säästöjä. Tavoittelemme yhteensä kuuden miljardin euron säästöjen toteuttamista ja tämän lisäksi vielä päätöksiä, joilla julkinen talous vahvistuu kahdella miljardilla eurolla tulevan hallituskauden aikana.

Kun, herra puhemies, luin tässä taannoin SDP:n julkaiseman talousohjelman, niin täytyy sanoa, että sen paperin lukemiseen ei järin kauaa mennyt, sillä asiaa oli kovin vähän. Ensinnäkin tästä SDP:n paperista näkee hyvin selvästi sen, että teidän politiikkanne perustuu tällaiseen velkavetoiseen kasvuun. Todetaan hienoja tavoitteita työllisyydestä, vahvasta talouskasvusta, mutta keinot puuttuvat, ja taas vastaavasti mitään konkreettisia ratkaisuita siihen, miten nämä kaikki menot voidaan rahoittaa, ei siis ole.

Toiseksi säästöjä SDP:n ohjelmassa ei ole kyetty ilmaisemaan ollenkaan. Puhutaan muutamien satojen miljoonien eurojen kokonaisuudesta, jotka pääosin liittyvät vaikka vain julkisen hallinnon hankintoihin tai tilasäästöihin. Tietysti voisi kysyä, minkä takia te ette ole sitten toteuttaneet näitä säästöjä jo lisäbudjetin yhteydessä. Minkä takia nämäkin jäivät nyt taas vastaavasti sinne historiaan? Mittaluokka on siis täysin väärä, jos kuitenkin nyt puhutaan siitä, että tänä vuonna pelkästään valtionvelka on yli kymmenen miljardia euroa.

Ja vielä viimeiseksi: Tässä ajassa, kun me tarvitsisimme vahvaa politiikkaa, joka tukee suomalaisten yritysten menestymistä, vahvempaa talouskasvua ja työllisyyttä, niin SDP esittää yli kahden miljardin euron veronkorotuksia. Itse asiassa nämä kohdistuvat hyvin pitkälti — täällä on tullut esillekin jo — hyvin laajasti meidän yhteiskuntaan. Se, että suomalaista pankkisektoria verotettaisiin, edustaja Kiljunen, raskaammin, tarkoittaisi sitä, että tavalliset, ahkerat suomalaiset asunovelalliset, jotka haluavat, käyvät töissä, maksavat lainaansa, he tulevat lopulta maksamaan kaikki tällaiset verot korkeampina marginaaleina, korkeampina maksuina. Tämä on totta, ja uskon, että jos tällainen vero Suomeen säädettäisiin, niin sen vaikutukset olisivat erittäin haitalliset. [Kimmo Kiljusen välihuuto]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Taas vastaavasti yritystukien puolella te demarit puhutte yritystuista, mutta tosiasiaa nekin ovat veronkorotuksia. Siellä on listaamattomien yritysten verotusten kiristämistä ja yritysvähennykseen puuttumista, eli toisin sanoen siis te esitätte mittavia veronkorotuksia juuri heille, joiden pitäisi tämä maa omalla työllään, yrittämisellään, riskinotollaan tästä suosta nostaa. Ja voin oikeastaan kysyä SDP:n kansanedustajilta ja pääministeri Marinilta: miten nämä raskaat veronkorotukset heille, jotka kuitenkin työllistävät satojatuhansia suomalaisia — ja kun pk-yritykset nimenomaan kantavat koko ajan isompaa vastuuta Suomen menestyksestä tulevaisuudessa — miten heidän lyöminen, heidän verottaminen tässä tilanteessa auttaa nostamaan Suomen tästä suosta ylös? Miten tämä vahvistaa Suomen talouskasvua tulevaisuudessa? Eihän se vahvista.

Herra puhemies! Tämä oikeastaan osoittaa sen, että SDP:n vaihtoehto perustuu rajuun velanottoon, katteettomiin lupauksiin, höttöön. Siitä ei kyllä toivottavasti seuraavan hallituksen talouspolitiikan ohjelmaksi ole, vaan tarvitaan realismia, konkreettisia päätöksiä ja näiden kolmen tukijalan varaan rakentamista, joista teille jo aikaisemmin mainitsin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiljunen.

18.27 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minä kuuntelin nyt huolella tässä edustaja Marttisen ja edustaja Vestmanin puheenvuorot. Minun täytyy onnitella kansanedustajakollegoja retorisesti vahvoista puheenvuoroista, mutta jäin vain miettimään ihan edelleen ja hyvin vakavasti tämän argumentaation sisäistä logiikkaa ja sen retoriikan takana olevaa perusargumentointia. Te kysyitte, miten finanssisektorin verottaminen hyödyttäisi talouskasvua, investointeja ja niin edelleen. Kertokaa minulle se, miten ne teidän esityksienne työttömien työttömyysturvan heikennykset, sosiaaliturvan heikennykset, eläkeindeksien jäädytykset, hyödyttävät. Keitä ne heikentävät? Kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia suomalaisia. Te ette siitä piittaa mitään, mutta kyllä te piittaatte välittömästi, kun me rupeamme pääomaverosta puhumaan, että sitä pitäisi verottaa samalla tavalla kuin palkansaajia tai eläkkeensaajia verotetaan tässä yhteiskunnassa. Tässä on ihan oikeudenmukaisuuskysymys ilmassa. Te puhuitte hyvin pitkään ja perusteellisesti siitä, että tämä Marinin hallitus on ollut — käytitte todella tätä termiä — ”holtittomasti velkaantunut”. [Matias Marttinen: Kyllä!] Tämä on fakta: Tässä salissa kokoomus on ollut mukana suurimmassa osassa niistä päätöksistä, joissa tätä velkataakkaa on lisätty, mukaan lukien se lisätalousarvio, johon juuri viittasin, jonka me juuri hiljattain hyväksyimme täällä. Te olitte täysimääräisesti tukemassa 2,1 miljardin lisätalousarviota. Te olette mukana tässä samassa, mutta tässä te syyllistätte hallitusta koko ajan siitä, että tämä vain holtittomasti velkaantuu, velkaantuu, velkaantuu. Priorisointia pyydetään. Listatkaa niitä leikkauslistoja, niin me kysytään. Ei riitä, että kerrotte tässä meille retorisesti vahvasti, että pandoihinkin riittävät rahat. Tätäkö ovat teidän pohdiskelut leikkauksista vakavalla tasolla? Kun te puhutte miljardi-leikkauksista, niin kyllä me vaadittaisiin ja haluttaisiin konkreettisesti tietää, mikä on se — non-essential englanniksi — ei-olennainen menoerä, mihin mennään.

Arvoisa puhemies! Kyllä täällä on löytynyt se menoerä. Te olette kertoneet — erityisesti kuuluu perussuomalaisilta, edustaja Rydmankin käytti sitä vertausta — että kehitysapuun syydetään se 1,1 miljardia, sinne me syydetään rahaa, kun nyt lisätalousarvioon menee 2,1 miljardia, eli 1,1 miljardia riittää sinne kehitysapuun ja maahanmuuttoon. Nämä ovat muuten vastakkaisia kuoria. Sillä, että me kansainvälisesti avitamme heikosti menestyvää Afrikkaa, erityisesti köyhiä maita, me nimenomaan pyrimme menemään juurisyyhiin,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

niin että sitä hallitsematonta maahanmuuttoa ei olisi vaan ihmiset tulisivat toimeen siellä Afrikassa eikä heidän tarvitse tulla tänne Eurooppaan. Että jompikumpi tässä täytyy nyt sitten valita. Te moittitte maahanmuutto-ongelmista ja siihen liittyvistä kuluista ja samaan aikaan ette halua niihin juurisyihin tarttua, luomaan edellytyksiä sille, että niissä omissa yhteiskunnissa kasvettaisiin. Valitkaa nyt joku linja johdonmukaisesti. Avitatte samalla meitä muita, että me näkisimme, miten tässä toimia. Kyllä, hallitsematon maahanmuutto on ongelma, joka täytyy hallita, ja sen takia me muun muassa kansallista kehitysyhteistyötä [Puhemies koputtaa] harjoitamme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Rydman.

18.30 Wille Rydman ps: Arvoisa herra puhemies! Jos todellakin olisi niin, että valittavana olisi joko massiivinen kehitysapu tai sitten hallitsematon maahanmuutto, niin sittenhän tämä edustaja Kiljusen kysymyksenasettelu voisi olla relevantti — mutta vähän epäilen, ainakin tulosten valossa.

Koskaan historiassa, ihmiskunnan historiassa, ei olla nähty niin massiivista maahanmuuttoaaltoa kuin mitä on nähty nimenomaisesti ajalla, jolloin on maksettu massiivista kehitysapua. [Kimmo Kiljunen: 1800-luvun lopulla, mennään sinne!] Jos ajattelee tätä tilannetta, voisi jopa ajatella sitenkin, että ehkäpä kehitysavulla — jolla on itse asiassa todistustusti ylläpidetty nimenomaisesti erinäköisiä korruptoituneita hallintoja, synnytetty sotia ja viety rahaa aivan väärin taskuihin kuin minne olisi kuulunut — sellaisena aikana ollaan itse asiassa nimenomaisesti synnytetty niitä ilmiöitä, jotka ruokkivat tätä nykyistä, kovin hallitsematonta maahanmuuttoa kehittyviltä alueilta kohti länsimaita.

Kyllä nimenomaisesti pitäisi ajaa alas sen kaltaista kehitysapua, joka tällaista kehitystä ruokkii, ja sen sijaan siirtyä kestäviin ratkaisuihin — nimenomaisesti siihen, että ruokitaan markkinataloutta, ruokitaan kauppaa, madalletaan tulliesteitä ja siten luodaan edellytyksiä kehittyville ja fiksusti toimiville talouksille myöskin niillä alueilla, joilta sitä maahanmuuttoa tällä hetkellä tulee. Ei sillä, että kehitysapua on maksettu, olla saatu millään tavalla maahanmuuton määrää alaspäin. Itse asiassa näyttäisi pikemminkin siltä, että lopputulos on ollut päinvastainen. On erittäin johdonmukaista pyrkiä sekä rajoittamaan humanitääristä maahanmuuttoa että ajaa samalla alas tehottomaksi ja jopa haitalliseksi osoittautunutta kehitysapua.

No, sitten itse tähän taloudellisten kannusteiden asiaan. Kyllä tulevalla vaalikaudella hallitus varmasti joutuu, toivottavasti ainakin, tekemään myöskin monia kipeitä sopeutus päätöksiä, ja ne eivät tietystikään ole useinkaan kovin mukavia, koska joudutaan leikkaamaan myös sellaisista kohteista, joista ei haluttaisi leikata. Mutta juuri tällaiseen pakkora-koon tulevan hallituksen on ajanut pääministeri Sanna Marinin hallitus, joka on väistänyt tämän vastuun itse, hussannut rahaa kohteeseen jos toiseen vailla huolta huomisesta ja siten pakottanut tulevan hallituksen sellaiseen tilanteeseen, jossa menoja on pakko leikata. Ja jos ollaan huolissaan sitten siitä puolesta, että entäs kuinka paljon niitä tuloja sinne valtion kassaan kertyy, niin erityisesti tällaisessa tilanteessa, jos siitä kantaa huolta, luulisi fokuksen olevan siinä, että pyritään luomaan työnteolle ja yrittäjyydelle kannusteita, pyritään tekemään sellainen verotuksellinen ympäristö, jossa yritykset, työntekijät ja uutterat ihmiset mielellään pysyvät ja tekevät investointeja, ja silloin vastaus ei ole kireämpi verotus vaan kepeämpi verotus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Marttinen.

18.33 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä edustaja Kiljunen esitti omia näkemyksiään kokoomuksen linjasta, mutta lienee tarpeen niitä nyt hieman oikaista, että katsojille ja pöytäkirjaan ei jää väärää käsitystä. Ensinnäkään kokoomuksen esittämää indeksijarrua, jolla pyritään siis hidastamaan menojen kasvua — hidastamaan menojen kasvua, ei jäädyttämään, vaan hidastamaan menojen kasvua — ei sovelleta eläkkeisiin. Tämän jälkeen meidän on turha jatkaa tätä juupas—eipäs-keskustelua, koska tämä on nyt täällä sanottu. Uskon, että kunnioittamani edustaja Kiljunen, joka tuntee näitä kysymyksiä myös hyvin laajasti, hyväksyy tämän näkökulman ja voimme jatkaa sitten debatointia muissa asioissa.

Herra puhemies! Kokoomuksen linja on työn linja. Meillä on Suomessa kymmeniätuhansia ihmisiä, jotka ovat pudonneet kannustinloukkujen väliin. Heidän ei ole kannattavaa ottaa työtä vastaan missään tilanteessa. Eikö meidän pitäisi tehdä sellaista politiikkaa eduskunnassa, joka kaikissa tilanteissa kannustaa, tukee, auttaa ihmisiä työllistymään, nousemaan parempien tulojen myötä kiinni parempaan elämään? Tämä on meidän linjamme, ja sen takia olemme esittäneet myös muutoksia ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan, sillä tekemällä sinne muutoksia, sitä lyhentämällä, porrastamalla, voidaan myös tukea sitä, että ihmiset hakeutuvat sitten nopeammin työmarkkinoiden käyttöön ja ottavat töitä vastaan. Samaan aikaan tulee käyttää myös kaikkia muita elementtejä: koulutusta, TE-palveluita, veronkevennyksiä.

Herra puhemies! Hämmästelän kovasti sitä, miten aikoinaan vielä maan johtavana työväenliikkeenä esiintynyt SDP sortuu tällaiseen retoriikkaan puhumalla vuorineuvosverosta. Se, minkä takia me haluamme keventää ahkerien suomalaisten verotusta, on se, että nämä tavalliset suomalaiset palkansaajat ja yrittäjät pitävät tätä maata pystyssä. Se on fakta. Nyt oikeastaan kysymys kuuluukin, että kun kokoomus on esittänyt näitä veronkevennyksiä kaikille — sairaanhoitajille, insinööreille, poliiseille, sotilaille, paperitehtaan työntekijöille, muille tehdastyöntekijöille, bussikuskeille, taksikuskeille, aivan kaikille — niin onko siis niin, että SDP ei tätä linjaa jotenkin hyväksy? Onko tosissaan niin, että te ette ikään kuin tätä meidän linjausta hyväksy? On ihan hyvä tietää, että kun menen Rauman torille seuraavan kerran ja keskustelen siellä vaikka paperimiesten ja paperinaisten kanssa, niin mitä heille vastaan. Minun vastaukseni on täysin selvä siitä, mikä on kokoomuksen linja. Mutta mikä on SDP:n linja tässä asiassa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vestman.

18.37 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Tuossa kollega, edustaja Marttinen, kertoi kokoomuksen vaihtoehdosta, joka on siis se, että entistä useampi suomalainen saadaan nostettua työttömyysturvalta työhön. Tämä on suomalaisten oikeus. Meidän pitää luoda enemmän mahdollisuuksia siihen, että jokainen suomalainen voisi oman elantonsa omalla työllään ansaita.

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti jo esitti keinot siihen, miten Suomeen saadaan yli 100 000 uutta työllistä, yli 100 000 uutta suomalaista työnsyrjään kiinni. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastaminen on yksi semmoinen esimerkki näistä tärkeistä työllisyysreformista ja entistä kannustavampaa yhteiskuntaa luovista keinoista, joihin tämä hallitus on ollut kyvytön tarttumaan. Itse asiassa tämä ansiosidonnaisen työttömyysturvan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

porrastaminenhan ei ole varsinaisesti edes mikään heikennys. Siinä on kysymys siitä, että se työttömyysturva jaksetaan eri tavalla. Tiedämme tilastoista, että ansiosidonnaisen loppupäässä tapahtuu tällainen piikki, työllistymispiikki, ja on kaikkien etu, että ihmiset mahdollisimman nopeasti työttömyyden alettua työllistyisivät. Tällaisia kannustavia reformeja kokoomus haluaa tehdä.

Sitten, edustaja Kiljunen, otitte esille nämä pandat, ja kuulin puheestanne sellaista sävyä, että olisitte vähätellyt näiden pandoilta esitettyjen miljoonien merkitystä. Itse ajattelen, että jokainen julkinen meno tulisi kyetä joka hetki perustelemaan. Miksi? Koska ne julkiset menot rahoitetaan veronmaksajien, suomalaisten, rahoilla. Ei millään julkisilla tuloilla tai rahoilla vaan suomalaisten rahoilla, veronmaksajien rahoilla, ja jokainen menokohde, oli se sitten tuhansissa tai miljoonissa euroissa, pitää kyetä perustelemaan. Julkisen talouden kuntoon laittamiseen kuuluu myös se, että koko valtion budjetti pitää käydä täikkammalla läpi, jokainen rivi pitää katsoa — onko siellä jotain ei niin tärkeää, josta voidaan säästää? Sitä on priorisointi. Myös niistä pienemmistä puroista — ja minun maailmassani miljoonat eivät ole pieniä, vaan ne ovat valtavan suuria rahoja — kertyy isompi potti.

Jäin vain pohtimaan, onko juuri tällainen asenne, jossa miljoonillakaan ei ole mitään väliä, yksi syy, minkä takia tämä hallitus on kerryttänyt tulevien sukupolvien maksettavaksi tällaisen velkataakan. Mielestäni se kuvaa holtitonta asennetta rahankäyttöön, veronmaksajien rahan käyttöön.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen.

18.40 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Vestmanin viimeisin puheenvuoro, otan siitä nyt ihan ensimmäiseksi kiinni. Kysymys siitä, että olisin vähätellyt sitä, että käytetään joitakin miljoonia pandoihin: Minä en vähätellyt niitä miljoonia, joita siinä käytetään. Miljoona on valtava raha meille kaikille, jos sikseen tulee, jos puhutaan vain miljoonasta eurosta. Minä vähättelin sitä, ja olen edelleen niiden sanojen takana, kun minä kysyin priorisointeja siihen, kun te puhutte kymmenen miljardin velkataakasta, joka tässäkin nyt on lisätty viime hetkinä, oliko se viime vuoden aikana, tai viittasitte, mikä se luku teillä olikaan, puhuitte 10 miljardista eurosta, ja ainoa konkreettinen ehdotus, jonka olen tänä iltana tässä keskustelussa kuullut teiltä, missä kokoomus näkee rahan tuhlausta, on pandat. Suhteessa tähän 10 miljardiin euroon minä totesin, että ei täällä kovin vakavalla argumentaatiotasolla liiku tämä keskustelu, kun siinä on konkreettinen leikkauskohde, nämä pandat. Tähän liittyy tämä vähättely, ei niihin miljooniin, mistä tässä on kysymys.

Edustaja Marttinen sanoi, että Kiljunen täällä puhuu omissa nimissään. Kyllä, omia näkemyksiäni. Kyllä pitää, edustaja Marttinen, paikkansa, että puhun omia näkemyksiäni, niin kuin odotan teidänkin puhuvan omilla näkemyksillänne. Ja nyt haluaisin nostaa esille sen seikan, että te toitte omassa puheenvuorossanne sen kritiikin minua kohtaan, kun viittasin kokoomuksen mahdollisiin eläkeindeksileikkauskeskusteluihin. Arvostan todella suuresti, jos vielä mahdollisesti käy sellainen tilanne vaalien jälkeen, että kokoomus ja sosiaalidemokraatit joutuvat keskustelemaan hallitusyhteistyöstä, että teiltä ei tule esitystä, jossa koskettaisiin eläkeindekseihin, lähdettäisiin niitä vielä heikentämään. Haluan vain muistuttaa, että Kataisen hallitus leikkasi työeläkeindeksiä, puolitti sen 2015, ja Sipilän hallitus koski kansaneläkeindeksiin ja jäädytti ne. Teillä on takananne erittäin hankala taakka, jossa te olette iskeneet eläkkeensaajiin, jotka muutenkin ovat Suomessa se tulonsaajaryhmä, jonka tulotasoa lakisääteisesti lasketaan tämän taitetun indeksin vuoksi. Eli äl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

kää nyt ihmeessä enää heikentäkö eläkkeensaajien tilannetta näissä asioissa, ja jos te ette sitä esitä, niin se parantaa ainakin keskusteluyhteyttä keskenämme, jos me joudumme siihen tilanteeseen, että jouduttaisiin miettimään, miten Suomea rakennetaan vaalien jälkeen. On näissä paljon muitakin vaihtoehtoja tuomaan esille sen seikan, että hienoa, jos te ette sitä esitä.

Edustaja Rydman pohdiskeli, että historian kuluessa ei ole Euroopassa koettu tällaista massiivista maahanmuuttoaaltoa kuin nyt, jolloin myöskin on annettu kehitysapua. Arvoisa edustaja Rydman, arvostan teidän historianantuntemustanne, mutta kyllä kannattaa katsoa maailmanhistoriaa kansainvaelluksista alkaen ja katsoa vaikka 1800-lukua, Yhdysvaltoihin suuntautunutta siirtolaisuutta Euroopassa, tai vaikka katsoa 1960-lukua Suomessa. Meillä oli vuonna 1960 bruttosiirtolaisuuden määrä Ruotsiin 400 000 ihmistä, eli se oli 10 prosenttia silloisesta Suomen väestä, nettosiirtolaisuus lähes 250 000, melkein 300 000. Kyllä me näimme valtavia siirtolaisliikkeitä, maahanmuuttoliikkeitä [Puhemies koputtaa] aikaisemminkin historiassa ilman, että siellä oli kehitysapua takana, ja siinä suhteessa tämä historianantuntemus tässä asiassa ehkä avittaisi, aukaisisi hieman enemmän.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Rydman.

18.43 Wille Rydman ps: Arvoisa herra puhemies! On aina ilo puhua hieman historiasta tässä salissa, koska se antaa perspektiiviä myöskin tämän päivän päätöksenteolle. Muuttoliikettä on totisesti historian mittaan ollut monenlaista. On lähdetty työn perässä Yhdysvaltoihin tai Ruotsiin, on lähdetty joskus ryöstöretkille, on lähdetty valloittamaan, ja sitten on ollut erilaisia totalitaarisia hallintoja, jotka ovat siirrelleet väestöä paikasta toiseen. Mutta tämä nykyinen muuttoliike totisesti on hyvin poikkeuksellista ihmiskunnan historiassa. Se on sitä ensinnäkin volyymin puolesta, se on myös poikkeuksellista sen suhteen, kuinka lyhyessä ajassa se on tapahtunut, ja aivan erityisen poikkeuksellista se on sen kautta, kuinka kaukaisilta ja kulttuurisesti etäisiltä alueilta siirrytään nopeassa ajassa aivan toiselle puolen maapalloa. Se on poikkeuksellista myöskin motiivien osalta, koska selvästikin eräät sosiaaliset etuudet toisella puolen maapalloa monia lähtijöitä kovasti houkuttelevat.

Se, mihin edellisessä puheenvuorossani kiinnitin huomiota, oli edustaja Kiljusen käsitys siitä, että nimenomaisesti kehitysavulla pystyttäisiin jollakin tavalla jarruttamaan epätoivottua maahanmuuttoa. Tätä on syytä epäillä, koska jos maksetut runsaat kehitysavut todellakin olisivat jonkinlainen lääke maahanmuuton jarruttamiselle, niin varmaankin sen tuloksia oltaisiin jossakin vaiheessa kehitysavun historian aikana jo nähty — siis kun vuosikymmeniä kehitysapua on maksettu, niin jossakin vaiheessa nähtäisiin sitten muuttoliikkeen hidastumista. Mutta kun onkin käynyt nimenomaisesti päinvastoin, niin riippumatta siitä, oliko kehitysapu itse asiassa jopa suorastaan osaltaan ruokkimassa tätä muuttoliikettä, niin ainakaan se ei näyttäisi olevan lääke sen vähentämiseksi.

Toivottavasti tässä suhteessa on myöskin tulevalla hallituksella rohkeutta pohtia, olisiko kuitenkin paikallaan ehkä pikemminkin — siltä osin kuin kehittyviä maita tuetaan — tukea sellaisten tekijöiden kuin vaikkapa oikeusvaltion, oikeuslaitoksen, vaalien, demokration yms. tukemista. Mutta mitä tulee taloudellisiin asioihin, tuki olisi nimenomaisesti markkinatalouden, vapaan kaupan, tulliesteiden purkamisen ynnä muiden edistämistä sen sijaan, että ruokitaan kädestä suuhun, mikä valitettavasti tutkimustenkin valossa on johtanut pikemminkin väärinkäytöksiin, korruptoituneiden hallitusten tukemiseen ja itse asiassa nimenomaisesti tiettyjen alueiden entistä suurempaan konfliktiherkkyyteen. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Zyskowicz.

18.46 **Ben Zyskowicz kok:** Kiitos, herra puhemies! Demareitten ryhmäpuheenvuorossa kansanedustaja Filatov sanoi sanatarkasti seuraavaa: ”sosiaalidemokraatit haluavat taittaa velan kasvun ja tasapainottaa taloutta”. Minäkin kannattaisin tällaisia sosiaalidemokraatteja, mutta nykyhallituksessa heitä ei ole ollut, eikä heitä ole ollut tekemässä SDP:n vaaliohjelmaa seuraavalle vaalikaudelle. Nimittäin SDP:n vaaliohjelma ei ole taittamassa velan kasvua eikä tasapainottamassa taloutta. SDP:n vaaliohjelmassa on, sanoisinko nyt sitten, molemmat jalat ilmassa, koska se hyvin pitkälle rakentuu sen varaan, että talous kasvaa nopeammin kuin on arvioitu ja työllisyys kehittyy paremmin kuin on arvioitu. Kuitenkaan vaaliohjelma ei tosiasiaassa tarjoa mitään keinoja tämän talouskasvun vauhdittamiseksi, eikä se tarjoa myöskään keinoja työllisyyden parantamiseksi. Puhun sellaisista realistisista keinoista, jotka saattaisivat vaikuttaa jo alkavalla vaalikaudella. Sen lisäksi SDP:n vaaliohjelma tuntuu luottavan siihen, että kiristämällä, sanoisinko lainausmerkeissä, ”vuorineuvosten verotusta” saadaan taloutta tasapainotettua. On siellä myös säästöjä, niitä on ääretömän vaatimattomasti ajatellen tarvetta. Siellä on säästöjä ehdotettu noin 400 miljoonan euron edestä, ja ne kohdistuvat tila- ja matkakustannuksiin ja sitten hankintojen tehostamiseen, lähinnä näihin. Eli tässä on sellainen bluffi demareilla meneillään kohti vaaleja mentäessä, että kokoomus tekee säästöjä, jotka kohdistuvat ihmisiin, tavallisiin ihmisiin, [Kimmo Kiljunen: Kyllä!] mutta me demarit, me taas tasapainotamme julkista taloutta ja me taitamme velkaantumisvauhdin sellaisilla säästöillä ja veronkorotuksilla ja talouspolitiittisilla toimilla, jotka eivät millään tavoin koske tavallisia ihmisiä. Tämä on demareitten bluffi, jolla ollaan menossa vaaleihin. Jos näin toimittaisiin, niin nämä kansanedustaja Filatovin puheet siitä, että sosiaalidemokraatit haluavat taittaa velan kasvun ja tasapainottaa taloutta, eivät kyllä voi toteutua.

Herra puhemies! Ihan lyhyesti jatkan vielä pöntöstäkin. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Joo, olkaa hyvä vaan.

Herra puhemies! Kun kävimme debattia tästä samasta välikysymyksestä iltapäivällä, niin kokoomusta yhtäältä moitittiin siitä, että se ei kerro, mistä se aikoo valtion menoja vähentää. [Kimmo Kiljunen: Kertokaa!] Esimerkiksi valtiovarainministeri Saarikko oli tätä mieltä. Toisaalta sitten pääministeri Marin ja esimerkiksi sosiaalidemokraattien Pia Viitanen ja vasemmistoliiton kansanedustaja Honkasalo taas moittivat kokoomusta siitä, että se aikoo säästää esimerkiksi ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta ja esimerkiksi asumistuesta. Sanoinkin jo silloin, saatuni lyhyen, minuutin puheenvuoron, että molemmat näkemykset eivät voi samanaikaisesti pitää paikkaansa. Ei voi samanaikaisesti sanoa, että kokoomus ei kerro, mistä se säästää, ja sitten samanaikaisesti toinen edustaja sanoo, että kokoomuksen säästökohteet ovat väärä. Kun vastasimme tähän, että näin on, niin täällä Iiris Suomela vihreistä keksi, että joo, kyllä ne siellä teidän vaihtoehtobudjetissa ovat, nämä väärät säästökohteet, mutta te piilottelette niitä eikä puheenjohtaja Orpo tämän päivän välikysymyspuheenvuorossaan tuonut niitä esiin.

Herra puhemies! Haluan vakuuttaa edustaja Suomelalle ja muille vihreille, joista kuukaan ei tietystikään ole paikalla, että emme me tätä vaihtoehtobudjettia, jonka teimme syksyllä, ole todellakaan salassa tehneet. Teimme kaikkemme, jotta meidän vaihtoehtomme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

saisi riittävästi, mahdollisimman paljon huomiota julkisessa keskustelussa, mediassa, ja tällainen ajattelu, että me jotenkin yrittäisimme piilotella sitä, mitä olemme julkisesti täällä eduskunnassa ehdottaneet ja tiedotteilla laittaneet maailmalle, on aivan harhaista ajattelua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Leppä.

18.51 Jari Leppä kesk: Herra puhemies! Valtionvelan kasvu huolettaa meitä jokaista, tai ainakin sen pitäisi huolettaa meitä jokaista, ja sen eteen pitää meidän tehdä töitä, jotta talous tasapainoon saadaan. Se on ihan selvä asia. Mutta ihan oikeutettua oli täällä kyllä valtiovarainministeri Saarikon pohdiskelu siitä, että oppositio on kuitenkin lähes kaikkien niiden esitysten, joita hallitus on tuonut poikkeuksellisten tilanteiden vuoksi, joilla on jouduttu velkaa ottamaan, kannalla ollut, lähes poikkeuksetta — lähes poikkeuksetta. Tämä tietenkin tietää sitä, että meillä on ollut kohtuullisen yhtenäinen linja tähän asiaan, mutta siinä on eroja, tietenkin olen huomannut sen myös hallituksen sisällä, miten velkaan suhtaudutaan. Keskusta suhtautuu siihen erittäin vakavasti, [Ben Zyskowitz: Ainakin puheissa!] ja siihen on pakko löytää ratkaisut tulevalle vaalikaudella, se on ihan selvä.

Ja tietysti toivotaan sitä, että tällaisia sokkeja, mitä me olemme nyt kohdanneet, ei tule ensi vaalikaudella. Sitähän me varmasti kaikki toivomme, että niitä ei tule, mutta kun me emme voi olla varmoja siitä, mitä tapahtuu, siksi meidän pitää olla iskussa valtiontalouden osalta mutta myös yritysten talouden osalta. Toistan sen asian: yritysten taseita ei kannata tyhjentää verotuksellisin keinoin vaan vahvistaa, jotta ne pystyvät investoimaan ja kehittämään toimintaansa. Se erottaa meitä aika montaa puoluetta toisistamme, koska yritysten kannustaminen vahvistamaan talouttaan, vahvistamaan taseitaan myös mahdollistaa sen tulevaisuuden kehittämistyön ja tulevaisuuden työllistämisen, ja tämä on oleellinen asia. Tämä ei koske yritysten välisiä, niin että jollakin toimialalla tämä toimisi näin. Se koskee kaikkea ja kaikenkokoisia, kaikkensisältöisiä yrityksiä, ja se on oleellisen tärkeä asia. Sillä myös vahvistetaan suomalaista kansantaloutta, suomalaista hyvinvointia ja meidän jokaisen suomalaisen hyvinvointia, se on ihan selvä asia. Sillä myös vahvistetaan sitä, että meidän alijäämämme, myöskin kun ajatellaan meidän vaihtotasettamme, ei saa kasvaa, vaan meidän pitää pystyä paremmin myöskin tuolla vientipuolella edistämään ja byrokratiaa purkamaan, hallinnollista taakkaa keventämään ja niin edelleen. Monia sellaisia asioita, jotka eivät myöskään maksa juuri mitään, meidän pitää tehdä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Marttinen.

18.54 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Vielä lyhyesti jatkoa tuohon edelliseen puheenvuoroon, missä kävimme läpi näitä kokoomuksen ja SDP:n vaihtoehtojen eroja ja oikeastaan sitä, miten — verrattuna meidän vaihtoehtoomme — tämä demareitten talousohjelma on rakennettu käytännössä hiekan päälle. On oikein, ja jaamme sen saman näkemyksen, että meidän täytyy tavoitella 80 prosentin työllisyysastetta, käytännössä täys-työllisyyttä. Meidän tavoitteenamme on nyt seuraavan kauden aikana päästä sinne 78 prosenttiin ja saavuttaa se noin 100 000 työllisen lisäys, johon meillä on myös olemassa toimenpiteet, esitykset, rakenneuudistukset, laajasti toimenpiteitä meidän ohjelmassa.

No, nyt sitten mielenkiintoista on se, että kun SDP:n kansanedustajat puhuvat tästä tavoitteesta, niin täältäähän puuttuvat keinot täysin. Ja samaan aikaan siis, kun te nostitte esille tarvetta vahvistaa meidän talouskasvuamme muun muassa sillä, että panostetaan t&k&i-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

menoihin, olemme siitäkin täysin samaa mieltä, mutta kun luetaan, mitä valtiovarainministeriö on omassa taustavirkamuistiossaan todennut tästä t&k&i-panostusten aikajänteestä, niin siellä todetaan, että nämä t&k&i-menot vaikuttavat tuottavuuden kasvuun ja talouskasvuun 10—20 vuoden aikajänteellä. Miten voi olla mahdollista, että te siis ensinnäkin otatte mittavasti uutta velkaa ja rahoitatte sillä sitten näitä t&k&i-menoja ja jotenkin ajattelette, että tämä ikään kuin vauhdittaa sitten jo joidenkin vuosien aikajänteellä talouskasvua, kun taas vastaavasti VM on omassa muistiossaan todennut, että näin ei siis tule käymään. [Antti Lindtmanin välihuuto]

Herra puhemies! Elikkä sekä talouskasvuun liittyvät toimenpiteet että työllisyyspolitiikkaan liittyvät toimenpiteet ovat hötöillä, ja sen päälle vielä nämä mittavat veronkorotukset. Tälläkö tämä Suomi tästä sitten, hyvät kollegat, lähtee nousemaan — sillä, että suomalaisten yrittäjien, suomalaisten yritysten, verotusta kiristetään laajasti, suomalaisten työllistävien pk-yritysten verotusta kiristetään? En usko ollenkaan siihen, että tämä on se linja, jolla Suomi tästä lähtee nousuun.

Mutta, herra puhemies, me tiedämme sen, että vaihtoehtoja on erilaisia. Kokoomuksen vaihtoehto ja meidän veropolitiikan linja tukee suomalaista yrittäjyyttä, suomalaista työntekoa hyvin vahvasti. Meillä on nyt valmiit toimenpiteet olemassa siitä, miten työllisyyttä voidaan kestävästi lisätä, ja olemme niitä valmiita viemään eteenpäin, mutta käytännössä on kuitenkin niin, että tämä teidän vaihtoehtonne on rakennettu niin vahvasti hiekan päälle, että se kyllä vaatisi, voiko sanoa näin, vielä aika lailla lisätoimia kollegoilta, että päästäisiin jatkamaan tätä keskustelua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen.

18.57 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minä käytän viimeisen puheenvuoroni. Kun on seurannut tätä keskustelua nyt pikkusen aikaa, niin edelleen joudun toteamaan sen saman, jonka olen todennut jo moneen kertaan, että tässä on hyvin paljon retoriikkaa ja hyvin vähän itse asiassa vakavaa argumentointia puolin ja toisin, eli kuinka tarkasti me toisiamme kuuntelemme ja kuinka tarkasti tätä argumentoidaan.

Edustaja Zyskowicz tuli tänne käyttämään omasta mielestään painavan puheenvuoron, ja se oli omalla tavallaan painava puheenvuoro, jossa hän näki ristiriitaisuuksia hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroissa. Täällä jotkut syyttävät siitä, että kokoomus ei esitä — niin kuin te ette esitä täällä — mitkä ovat ne prioriteettikohteet ja mistä pitää leikata, kun te leikkauksista puhutte. Te ette sitä sano. Pandat on täällä tänään mainittu, ja sen takia joudun vaan ihmettelemään, että siinäkö se kaikki on silloin, kun puhutaan todella siitä, että lähdetään miljardeja... Miljardit ovat ikään kuin silmissä, kun puhumme näistä alijäämistä. Tätä puolta ei saa leikata, kun siitä kysytään.

Ja sitten hän totesi, että jotkut täällä kuitenkin ovat tietävinään siitä — niin minäkin argumentoin — että kokoomus on leikkaamassa sitten työttömien työttömyysturvasta, te olette leikkaamassa sosiaaliturvasta, sosiaalimenoista ja niin edelleen. Ja silloin ollaan ristiriitaisesti todettu, että ei, emme ole leikkaamassa.

Ei edustaja Zyskowicz meille kertonut edelleenkään sitä isointa kysymystä, mikä meillä on: mikä on se teidän leikkauslistanne? Kun te puhutte priorisoinnista, niin kertokaa nyt meille, jotta me osataan reagoida sitten asiaan, että mikä on se leikkauslista, missä mennään, ja silloin me voitaisiin sanoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

Me olemme esittämässä veropohjan laajennusta. Siihenkin tuhahtaen sanoitte, että pääomatulojen verotukseen ei saa koskea, sitä ei voida asettaa samalle tasolle kuin ansiotulojen verotusta, ei voida osinkotuloihin mennä, listaamattomien yritysten osinkotuloihin puuttua, listaamattomiin ei voida puuttua, ei voida puhua vakavasti rahamarkkinaverosta ja niin edelleen. Kertokaa meille, koska meillä finanssisektori on tietäntyyppisen verosuojelun piirissä, jos me vertaamme sitä siihen, miten me ansiotuloja tässä valtakunnassa verotamme. Ja tämä on iso kysymys meille, miten me jaetaan tämä verokuorma oikeudenmukaisesti. Miksi ei otettaisi sieltä, missä raha on — toistan vielä — eikä sieltä, missä sitä ei ole? Tämä on iso kysymys.

Edustaja Rydman myöskin täällä pohdiskeli siirtolaisuutta. Sen voin vain muutamaaan faktaan sanoa, kun hän totesi, että tämä mittakaava on kokonaan toinen tässä maahanmuuttoallossa, mitä Eurooppa on nyt kokenut, kuin koko historiassa. Ei ole — ei ole. Sanoetaan, että mennään maanosista toiseen. Niin mentiin siirtolaisina Yhdysvaltoihin, maanosista toiseen. Syyt ovat kuulemma toiset. Nyt tullaan ei-samoista syistä, tänne tullaan... Jos katsotaan tarkasti, mikä on sen siirtolaisaallon tausta, siellä on kaksi isointa syytä: Ykkössyy on luonnollisesti se, että on sotatila monilla alueilla, ihmiset tulevat hakemaan suojaa. Ja kakkossyy, vielä suurempi syy oikeastaan, siihen, miksi Eurooppaan tullaan Afrikasta erityisesti: tullaan hakemaan työpaikkoja, ne nuoret ihmiset tulevat. Käykää niillä leireillä. Itse olen käynyt, olen haastatellut heitä, tunnen sen tilanteen. He tulevat hakemaan parempaa elämää, ei niin, että he tulisivat sosiaaliturvan varaan elämään täällä, niin kuin täällä sanotaan, vaan tekemään työtä — tekemään työtä. Valitettavasti liian usein, kun he tulevat suojaamattomina tänne, he joutuvat todellakin halpatyötä tekemään jopa sellaisissa olosuhteissa, että se on suorastaan rikollista, harmaan talouden piirissä. [Puhemies koputtaa] Ja tämä on se iso ongelma, mitä tässä täytyy sanoa. Hehän tulevat ihan samoista syistä kuin miksi mentiin siirtolaisiksi Yhdysvaltoihin: mentiin työn perässä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Lindtman.

19.01 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz täällä ihmetteli, miten on mahdollista, että samaan aikaan kokoomusta täällä arvosteltiin epäoikeudenmukaisista ja tylyistä leikkauksista, jotka kohdistuvat pienituloisiin, ja samaan aikaan sitten arvosteltiin siitä, että kokoomus ei tosiasiassa kerro tai vähintäänkin jättää kertomatta suomalaisille, mitkä sen leikkausesitysten vaikutukset ovat ja miten tämä on yhtä aikaa mahdollista. Edustaja Zyskowiczilla oli ikään kuin looginen päättelyketju, että nämä kaksi eivät voi olla yhtä aikaa mahdollisia, ja tulin tätä varten tänne puhumaan. Sikäli ne ovat mahdollisia, että tämä kokoomuksen vaihtoehtobudjetti sisältää noin miljardin verran leikkauksia kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten turvasta, ja se on tiedossa. Ja kun samaan aikaan he ovat keventämässä tuloverotusta niin, että kaikkein eniten siitä hyötyvät kaikkein suurituloisimmat, niin tämä on ollut se meidän keskeinen kritiikki, että näinä aikoina, kun hinnat nousevat korkealle, ei ole oikein leikata eniten heiltä, joilla kaikista vähiten on, eikä ole oikein samaan aikaan antaa niitä samoja rahoja heille, joilla kaikista eniten on, ja tämä on tiedossa.

No, mikä on sitten se osio, mistä me emme tiedä? Kun tässä kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa olette kertoneet, että pystytte samalla tekemään tämän tempun, että velkaa vähennetään ja veroja alennetaan, niin tässä teidän vaihtoehtobudjetissanne se alijäämä taitaa olla noin miljardin verran pienempi kuin hallituksella. No, nyt kysymys tulee tästä seu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

raavan vaalikauden ohjelmasta, tästä talousohjelmasta, josta olette ilmoittaneet, että säästöjä pitäisi tehdä kuusi miljardia ja sen lisäksi vielä lisäsäästöt niin sanotusti lisämenoja vastaavasti eli uudelleenkehennuksia. Kun olemme ihmetelleet, miten on mahdollista samaan aikaan tehdä miljardiluokan veronkevennyksiä ja tehdä kuuden miljardin arvosta säästöjä, jotka eivät ikään kuin tunnu missään meidän hyvinvointipalveluissa, niin tämä on se osio, jossa itse asiassa ihan samaan aikaan, kun tiedämme, että tämä teidän linja vaihtoehtobudjetissa on kylmä ja epäoikeudenmukainen, niin samalla te olette tekemässä kuusinkertaisen vaikutuksen julkiseen talouteen näillä säästöillä, ja kieltämättä nämä jäävät hämäräksi. [Kimmo Kiljunen: Ja niihin ei saada vastausta!] ”Hyvinvointialueelta miljardi euroa tuottavuutta parantamalla” — kaikki me kannatamme tuottavuuden parantamista, kaikki me kannatamme fiksua yksityissektorin käyttämistä. — Arvoisa puhemies, jatkan pöytästä. [Puhemies: Olkaa hyvä! — Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle] — Mutta kaikki ne, jotka ovat olleet tekemässä säästö- tai leikkauslistoja, tietävät, että silloin kun sinne VM:n kehystaulukoihin pitää lukuja viedä säästöinä, niin siinä eivät pelkät ikään kuin tuottavuuden parantamistavoitteet sellaisenaan riitä. Miten on mahdollista säästää viisi prosenttia suoraan meidän terveys- ja hyvinvointipalveluista ilman, että se missään näkyy? Veikkaanpa, että jos tämän esityksen olisivat tehneet sosiaalidemokraatit, niin edustaja Zyskoviczin piiska täällä soisi niin, että se kuuluisi tuonne Mannerheimintien toiselle puolelle.

”Hallintoa tehostamalla miljardi euroa”, mainittu digitaalinen postilaatikko. Mitenköhän on mahdollista säästää hallinnosta miljardi euroa ilman, että se näkyy ja tuntuu missään? Kaikki me kannatamme hallinnon tehostamista. Tehostetaan, ja jos ei se näy missään, niin otetaan vaikka sieltä tuleva säästö mukaan. Mutta jälleen kerran sanon, että mitäs jos tämän olisi esittänyt joku toinen puolue konkretisoimatta, mistä se miljardi löytyy — kyllä veikkaan, että siellä edustaja Marttinen antaisi aika tiukkaa palautetta.

Indeksijarru, hieno termi ”jarru”, joka käytännössä tarkoittaa sitä, että mikäli ei esimerkiksi etuuksia nosteta vastaavasti kuin hinnat nousee, tarkoittaa leikkausta. Ei ole kuultu, mitä se tarkoittaa. Mihin se kohdistetaan? Kohdistuuko se hyvinvointialueille? Kohdistuuko se valtionosuuksiin, niin kuin puheenjohtaja Orpo viittasi Demokraatin haastattelussa? Muut säästöt noin 0,5 miljardia euroa, ja sitten sanotaan, että uudelleenkehennuksena pitää löytää lisämenot eli yli kuusi miljardia, ja niistäkään ei puhuta mitään. Eli kun sitä teidän kuuden miljardin ohjelmaa katsoo, niin siitä on itse asiassa vain hyvin pieni osa — ja pääosa löytyy siitä teidän vaihtoehtobudjetistanne — kerrottu, miten se tosiasiasa tapahtuu. Ja fakta nyt vain on, edustaja Marttinen, se, että jos tästä kuuden miljardin menoleikkaustavoitteesta pidetään kiinni ja siihen päälle laitetaan ne uudelleenkehennuksen kautta tulevat menoleikkaukset, [Puhemies koputtaa] niin kuulkaa, sellaista ei pysty tekemään ilman, että se osuu myös koulutukseen.

Sanon vielä loppuun, että täälläkin on esimerkiksi sosiaalidemokraatteja moitittu, että hankinnoista säästetään 200 miljoonaa, että tähän on täysin epärealistista. Mikäs se teidän lukema on sinne hankintojen säästämiseen? Se on puoli miljardia. Puoli miljardia, 2,5-kertaisesti verrattuna siihen, mitä me olemme maltillisesti tässä omassa ehdotuksessamme ehdottaneet, ja silti te kritisoitte sitä. Perään realismia ja perään kokoomukselta rehellisyyttä kertoa, mitä tämä kuuden miljardin leikkauslinja suomalaisten arjessa, sosiaaliturvassa ja palveluissa tosiasiasa tarkoittaa. Ei sellaista hoideta hallintoa tehostamalla, ja olen kyllä varma, että edustaja Zyskoviczkin sen kyllä taatusti tietää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Marttinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

19.07 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Jos palataan nyt siihen lähtöpiisteeseen, mistä keskustelua aloitimme, niin on kuitenkin, edustaja Lindtman, niin, että kokoomus on ainut puolue, joka on kyennyt esittämään pitkälle menevän ohjelman, jossa on lukuisia toimenpiteitä paitsi talouskasvun vauhdittamiseksi myös työllisyysasteen nostamiseksi. Missä teidän keinonne ovat? Ne puuttuvat täysin teidän paperistanne. Siellä ei ole mitään muuta kuin koulutustason nosto, joka on tärkeää — ymmärrämme sen — mutta yhden ikäluokan kouluttamiseen menee kuitenkin korkeakoulutuksessa se 6—7 vuotta, eli puhutaan 10 vuoden, 15:n, ehkä 20 vuoden aikajänteestä. Pitää tunnustaa se, että kyse ei ole lyhyen aikavälin toimenpiteistä. [Antti Lindtmanin välihuuto]

Edustaja Lindtman, siitä ei ole teille apua siinä, jos te tavoittelette 80 prosentin työllisyysastetta. Sinne ei päästä ilman rakenteellisia toimia, sitä, että puututaan esimerkiksi ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan, sen tasoon tai keston. Sinne ei päästä ilman sitä, että aidosti joustavoitetaan meidän työmarkkinoiden palkanmuodostusta tai työmarkkinoiden ehtoja. Viittaa nyt erityisesti omaan lakialoitteeseeni, joka koskee paikallisen sopimisen kieltojen purkamista, jonka minusta pitäisi olla asia, josta salin pitäisi olla toivottavasti mahdollisimman laajasti yhtä mieltä, eli ei voi olla niin, että sen työnantajayrityksen, joka ei ole järjestäytynyt työnantajaliittoon, mahdollisuuksia sopia paikallisesti on lainsäädännöllä rajattu kapeammaksi kuin taas vastaavasti niissä yrityksissä, joissa tämä yritys kuuluu työnantajaliittoon. Haetaan vain sitä, että yrityksiä kohdeltaisiin lain edessä samaan tapaan.

Tämä myös nimenomaan kohdistuu juuri sellaisiin pienempiin pk-yrityksiin, jotka nähdäkseni hyötyisivät enemmän ja jopa eniten näiden paikallisen sopimisen kieltojen purkamisesta. [Antti Lindtmanin välihuuto] Tämä, edustaja Lindtman, vain yhtenä esimerkkinä kaikkienensa. [Antti Lindtman: Mikä on työllisyysvaikutus?] — Siitä on Suomen Yrittäjät laatinut omat arvionsa, mutta uskon kyllä siihen, että kun tiedämme sen, että ensinnäkin Suomessa nämä työmarkkinaehdot ovat tutkimustenkin mukaan maailman jäykimmät, meillä on erittäin korkea rakenteellinen työttömyys, niin kyllä se tarkoittaa sitä, että me tarvitaan laajasti toimenpiteitä, millä me pääsemme sinne kiinni, pääsemme auttamaan työelämään, ja ennen kaikkea voimme tukea sitä, että myös yrittäjät ja yritykset pystyvät työllistämään enemmän suomalaisia. Tämä on semmoinen asia, mistä kokoomuksen ja demareiden pitäisi lyödä vain kättä päälle ja todeta, että yhteinen tavoite. Tarvitaan yhteisiä toimenpiteitä, joilla tätä tavoitetta tuetaan, ja uskon kyllä, että tällä päästään jo vahvasti eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt edustaja Kinnunen.

19.10 Jari Kinnunen kok: Arvoisa puhemies! Korviini sattui, kun valtiovarainministeri täällä tänään kehui isoon ääneen, että poliisitkin ovat saaneet lisärahaa. No, tosiasia on kuitenkin se, että se teidän lisärahanne on tarkoittanut muun muassa Sisä-Suomen poliisissa sitä, että 33 virkaa on pitänyt pitää auki viime vuonna, että rahat ovat riittäneet palkkoihin. Eli te olette kyllä laittaneet lisää rahaa, sitä ei kukaan kiistä, mutta te jätätte aina mainitsematta, miksi. Koskaan te ette mainitse sitä, että se johtuu siitä, että kulut ovat nousseet. Ette te ole mitään ylimääristä laittaneet. Te olette laittaneet jopa liian vähän, koska ihmisiä ei voida työllistää. Eli alkää täällä nyt ihmisille puhuko ihan mitä sattuu. [Kimmo Kiljunen: Entäs velkaantuminen?] Se on semmoinen juttu, että sitäkin asiaa on tähän turha laittaa, että se on nyt sitä priorisointia — ”se on sitä priorisointia”. Jostakin kun otatte, niin sitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

jonnekin laitetaan, mutta te ette pysty sitä... Te ratsastatte sillä, että te olette sisäiseen turvallisuuteen satsanneet. Älkää nyt harhaanjohtako ihmisiä, kun te ette ole. Se on ihan fakta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Lindtman.

19.12 Antti Lindtman sd: Osaatko, edustaja Kinnunen, sanoa, kuinka monta lisäeuroa kokoomuksen talousohjelmassa on poliiseille? [Jari Kinnunen: Kyllä se nyt tulee hoidettua!] — Ei taida olla yhtään. Ei taida olla yhtään. — Ja on varmasti niin, että vaihtoehtobudjetissa on, mutta fakta vain on se, että tämän hallituksen aikana poliisien määrää on saatu kasvatettua niistä leikkauksista, joita edellinen hallitus erityisesti siinä alkutaipaleella teki. [Kimmo Kiljunen: Kokoomus oli siinä hallituksessa!]

Arvoisa puhemies! Koulutustason kasvattaminen on tärkeä tavoite. Me olemme pysähtyneet tässä, on jääty jälkeen, ja siinä ovat pitkälti taustalla kahden edellisen kauden säästöt. Itsekin olen ollut niitä tekemässä ja hyväksymässä, ja nyt tässä suunta täytyy kääntää. Meidän ohjelmassamme on tavoitteena saada koulutusaste 60 prosenttiin vuoden 30 aikana. Tämä on todella tärkeä tavoite pitkän aikavälin kestävyuden osalta. Ei ole niin, että kokonaan meidän talous tai talouspolitiikka olisi ikään kuin vain ja ainoastaan tämän varaan rakennettu.

Ellen väärin muista, niin teidänkin vaaliohjelmassanne, talousohjelmassanne todetaan, että pyritte 0,5 prosenttia ennustettua vahvempaan talouskasvuun kasvua vauhdittamalla, tekemällä Suomesta puhtaan energian suurvallan, panostamalla tutkimukseen ja tuotekehitykseen, koska niillä panoksilla on inputia nyt jo, jos me pystymme näkemään niihin pitkän aikavälin vakaan rahoituksen. Näillä keinoilla siihen päästään. Meillä on myös näitä keinoja omassa ohjelmassamme.

Olemme valmiita myös jatkamaan työllisyystoimia. Samalla tavalla kuin tätä työllisyystavoitetta tällä vaalikaudella epäilitte, niin itse asiassa vielä vuosi sitten teidän ryhmäpuheenjohtajanne totesi, että tämä hallitus ei tule pääsemään työllisyystavoitteeseen, ja samalla tavalla te nytkin sitä epäilette. Mutta, arvoisa puhemies, se on kunnianhimoinen tavoite ja meidän ohjelmassamme nähdään, että minimitalvoitteen pitäisi olla, että siinä tavoitteessa kohti 80:aa prosenttia päästäisiin puoleenväliin ensi vaalikauden loppuun mennessä. Siinä tulevat nämä tämän vaalikauden pohjoismainen työvoimamalli, ikääntyneiden työllisyyden parantaminen, eläkeputken poistaminen, oppivelvollisuuden laajentaminen — ne ovat kolme keskeistä, jotka VM:n laskelmien mukaan tulevat auttamaan myös ensi vaalikaudella. Paikallisesta sopimisesta samat oikeudet, samat velvollisuudet. Ei voi ajatella niin, että toisilla on vain oikeudet ilman velvollisuuksia.

Mutta siitä on pakko sanoa, että kun te olette mainostaneet, että nämä teidän työllisyyskeinonne ovat VM:n laskelmiin perustuvia, niin tämä on esimerkki siitä, että eivät muuten ole. Olen tietoinen tästä Suomen Yrittäjien kyselystä, tiedän miten se on tehty, ja olisikin hyvä, että lähettäisitte sen vaikka VM:lle arvioitavaksi, niin saataisiin joku lukema, että mikä sen todellinen vaikutus on. Kannatan fiksua, vastuullista paikallista sopimista, mutta jään mielenkiinnolla odottamaan, kestäkö tällainen maalailu, [Puhemies koputtaa] että tällä nyt sitten 15 000 työpaikkaa tulee, virkavastuulla tehtyä vaikutusarviointia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Marttinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

19.15 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Ei ole tarkoitus pitkittää istuntoa, mutta vielä lyhyesti on pakko vastata edustaja Lindtmanille muutama asia.

Ensinnäkin työllisyyspolitiikasta. Pitää paikkansa, että työllisyysaste on noussut nyt erittäin korkealle tasolle, mutta se, minkä te jätätte sanomatta, on se, että paljon tämän työllisyyskehityksen taustalla vaikuttavat Juha Sipilän hallituksen politiikka ja ne rakenteelliset uudistukset, mitä silloin on siis tehty. Tämä on myös todettu, muistaakseni Vesa Vihriälä ainakin on asian tuonut blogissaan esille. Joten silloin kun te keuhutte tätä hallituksen työllisyystavoitteen saavuttamista, niin teidän pitäisi samalla muistaa kehua sitä vastuullisen keskustaoikeistolaisen hallituksen politiikkaa, jolla tähän tavoitteeseen on päästy. Ja tämä on fakta.

Herra puhemies! Vielä tähän talouden kokonaisuuteen. Totta kai on niin, että talousohjelmassa on valtava määrä yksityiskohtia, jotka täytyy valtiovarainministeriön budjettiosaston — mikäli hallitusohjelmaneuvoittelussa olemme — siellä valmistelussa käydä läpi, lasketuttaa vielä tarkemmin, pohtia jaksotukset ja muuta. Niitä me emme tietenkään pysty arvioimaan omalla työllä. On täysin selvä asia, että sen takia lentokorkeutta on sitten muutama tuuma enemmän. Mutta puolustan kuitenkin näitä toimenpiteitä ja kokonaisuuksia, mitä olemme tänne valinneet. Jos otan nyt esimerkkejä: Työllisyysreformit, 0,5 miljardia, käytännössä sisältävät siis ne toimenpiteet, jotka tulevat näiden rakenteellisten päätösten kautta suoraan valtion budjettiin. Vastaavasti taas sitten muita menosäästöjä olemme esittäneet hyvin laajasti. Meillä on kuitenkin momenttitasolle saakka meneviä toimenpiteitä, mitä sieltä taas vastaavasti löytyy, ynnä muuta, ynnä muuta.

Julkisen hallinnon osalta tavoite on, totta kai, siis kunnianhimoinen, mutta vastaavasti tiedämme sen, että valtionhallinnosta on eläköitymässä kymmeniätuhansia ihmisiä tämän vuosikymmenen aikana, ja se tarkoittaa sitä, että käyttämällä uusia toimintatapoja — pohdimalla sitä, voidaanko palveluita digitalisoida ja muuta — väitän, että on monia työtehtäviä, joita järjestellään uudelleen, on monia työtehtäviä, joihin ei palkata enää vastaavasti sitten uutta henkilöä tilalle. Toimeenpano vaatii paljon aikaa ja työtä, mutta olen varma, että tässä päästään vastaavasti myös sitten eteenpäin.

Herra puhemies! Kyllä tässä nyt vielä vähän jäi asioita läpikäymättä, mutta ehkä tässä meillä on vielä aikaa ja mahdollisuuksia pohtia näitä meidän puolueiden välisiä eroja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kyllä täällä aikaa on kello kymmeneen saakka. — Edustaja Lindtman.

19.18 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Kiinnitän tähän lopuksi huomiota vielä yhteen kysymykseen, jos edustaja Marttinen, joka on kokoomuksen uusista edustajista aktiivisimpia talouskeskustelijoita, osaisi vastata tähän kysymykseen.

Olen hyvin tietoinen tästä Vesa Vihriälän arviosta, joka kaiketi perustuu hyvin pitkälti tähän työmarkkinasopimiseen, kustannuskilpailukyvyyn paranemiseen. Mutta jos on niin, niin kuin te olette sanoneet, että tämän hallituksen aikainen työllisyyskehitys johtuu edellisen hallituksen päätöksistä, jotka siis on tehty huhtikuuhun 2019 mennessä, ja niiden päätösten avulla työllisyysaste on nyt saatu 75 prosenttiin — ja nämä päätöksethän ovat olleet tiedossa huhtikuusta 2019 lähtien — niin miten on mahdollista, että te sitten kesäkuussa 2019 ensimmäisen kerran sanoitte, että tämä hallituksen asettama työllisyystavoite, 75 prosenttia tällä vaalikaudella, ei tule toteutumaan, vaikka ne päätökset, joiden ansiosta teidän mielestänne näin on tapahtunut, ovat olleet jo tiedossa? Niin sanoitte myös vuonna 2019

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

joulukuussa, 2020 tammikuussa, sanoitte vuonna 2021, ja vielä vuonna 2022 sanoitte niin, että hallituksen työllisyystavoite ei tule toteutumaan. Ja sitten kun se hallituksen työllisyystavoite toteutui, niin te totesittekin, että tämä olikin näiden aikaisempien päätösten ansiota, jotka ovat itse asiassa olleet tiedossa jo kolme vuotta, mutta emme vain kertoneet, että näiden ansiosta tämä työllisyysaste tulee nousemaan 75 prosenttiin, että itse asiassa pidimme vähän kynttilää tässä vakan alla, hiukan. Sitten vasta kun se toteutui, niin nämä olivatkin aikaisempien hallituksen päätöksiä. Eli jos näin oli, niin miten on mahdollista, että te ette tähän työllisyystavoitteeseen uskonut vuonna 2019, vuonna 2020, vuonna 2021, vuonna 2022? Vasta tähän vuoteen tullessa, itse asiassa viime vuoden aikana, kun työllisyystavoite toteutui ja te ette voineet enää sanoa, että se ei toteudu, niin simsalabim, [Puhemies koputtaa] se onkin kolme vuotta sitten tehtyjen päätösten ansiota, jotka ovat olleet kolme vuotta tiedossa. Selittäkää minulle tämä, olen kiinnostunut.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, ja nyt, edustaja Marttinen, pääsette selittämään.

19.21 Matias Marttinen kok: Arvoisa puhemies! Täällä jo edustaja Lindtman selkeästi näkyi innostuneen tästä omasta puheenvuorostaan. Se on tietysti aina hieno nähdä, että ammattipoliitikko oikein herää henkiin ja toteaa, miten loistavan puheenvuoron pääsi käyttämään. Se on tietysti totta, että tässä oli hyvää haastetta meidän suuntaan.

Palataan nyt sen verran taaksepäin, että eihän Vesa Vihriälä ole tietenkään sanonut niin, [Antti Lindtman: Mutta te olette!] että vain yksiselitteisesti ainoastaan Sipilän hallituksen politiikka olisi vaikuttanut siihen työllisyyskehitykseen, mutta on tietysti täysin päivänselvää, ja niin kuin täällä olemme todenneet, että se on keskeinen asia, joka on vaikuttanut siellä taustalla. Totta kai myös hyvällä suhdannekehityksellä, jota on tapahtunut, on oma vaikutuksensa tähän kaiken kaikkiaan.

Mutta oikeastaan tämän asian voisi kääntää myös nyt toisinpäin, että onko tämä hallitus tehnyt sellaisia rakenteellisia päätöksiä työllisyyteen, jotka ovat... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, nyt lähti Marttisella kello uudestaan käyntiin.

Ei mitään, herra puhemies. — Niin, onko hallitus tehnyt siis sellaisia rakenteellisia päätöksiä työllisyyteen, jotka ovat nyt olleet voimassa ja jotka tällä hetkellä jo vaikuttavat tähän työllisyyskehitykseen?

Mitä tulee tähän hallituksen työllisyyspolitiikkaan, herra puhemies, niin olen lukuisia, varmaan kymmeniä kertoja salissa todennut sen, että kun te aloititte 2019 kesällä hallituskautenne, niin kaikki pysyvät menot lisättiin valtion budjettiin, talousarvioon, JTS-suunnitelmaan, mutta kun ne toimenpiteet, siis kahden miljardin toimenpiteet, piti saavuttaa tällä työllisyyden vahvistamisella, niin ne toimenpiteethän jäivät sitten kaikki sinne jatkovalmisteluun vietäväksi. Ja monta vuotta meni siinä, että näitä erilaisia työryhmiä pyöritettiin, niitä asioita jappaisteltiin siellä työryhmissä, ja päätöksiä ei vastaavasti sitten kyetty teemmään.

Tämähän on se kritiikki, mitä me olemme esittäneet teille, että olisi ollut järkevää ja fiksumaa — eikö vain, edustaja Lindtman, nyt kun katsotte taaksepäin — sopia nämä kaikki pää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

tökset jo siellä hallitusohjelmaneuvotteluissa ja toimeenpanna ne samaan aikaan heti alusta alkaen, kun näitä pysyviä menolisäyksiä on taas vastaavasti laitettu sitten toimeen, koska nyt nähdään se, että tässä on aika pitkään myös teillä mennyt kaikinensa. Tietysti toivomme, että seuraava hallitus tarttuu hyvin voimakkaasti tähän työllisyyskehitykseen, päättää jo neuvotteluissa näistä kaikista konkreettisista päätöksistä ja ne toimeenpannaan nopeasti, jotta ne myös lähtevät sitten vaikuttamaan, koska tiedetään hyvin, että siinä menee vuosikausia ennen kuin nämä rakenteelliset päätökset sitten siellä taustalla vaikuttavat.

Muistaakseni kuitenkin myös VTV on arvioinut, että VM:n arvion mukaan tämä hallituksen työllisyyspolitiikka on vahvistanut julkista taloutta noin 500 miljoonaa, mutta VTV:n arvio oli jopa niin, että on mahdollista, että ei ole käytännössä vahvistanut ollenkaan tai on ollut jopa negatiivinen julkisen talouden kannalta, mikä kertoo siitä, että siis valtaosahan tämän maan vasemmistohallituksen työllisyyspoliittisista päätöksistä on ollut sellaisia, jotka lisäävät julkisen talouden menoja, eivät pienennä niitä. Eläkeputken poisto on varmasti yksi sellainen, joka vahvistaa pitkässä juoksussa. Se on perusteltu, hyvä päätös. Uskon, että se myös parantaa, tukee ikääntyneiden työelämässä olevien henkilöiden asemaa työmarkkinoilla, ja ymmärrän myös sen, että vastaavasti siihen on katsottu sitten näitä erilaisia tukielementtejä heidän tuekseen. Mutta pystyttekö te, edustaja Lindtman, mainitsemaan vaikka kaksi muuta päätöstä, siis työllisyyspäätöstä, mitä hallitus on tehnyt, jotka vähentävät julkisia menoja, eivät lisää niitä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Lindtman.

19.25 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Ehkä parasta on todella tarkastella niitä päätöksiä ja niitä vaikutusarvioita, joita on totuttu käyttämään ja joiden nimeen kokoomuskin on vannonut, ja ne ovat valtiovarainministeriön vaikutusarviot. Niiden mukaan, arvoisa edustaja Marttinen, tämä hallitus on tehnyt enemmän julkista taloutta vahvistavia työllisyyspäätöksiä kuin edeltäjänsä. Ja ellen nyt väärin muista, niin kokoomus on aina vannonut VM:n nimeen.

On totta, että tässä on päätöksiä, joiden vaikutus suurimmillaan on tulevilla vaalikausilla — aivan samalla tavalla kuin eläkeuudistuksella, joka tehtiin aikanaan, sovittiin 2014, pantiin viime hallituskauden aikana toimeen, on sitä suurempi vaikutus, mitä pitemmälle se on nyt mennyt ja edennyt. Ja juuri nämä kolme, pohjoismainen työvoimamalli, ikääntyneiden työllisyyden vahvistaminen ja oppivelvollisuuden laajentaminen, jota muistaakseni vastustitte, ovat toimia, jotka tulevat itse asiassa vahvistamaan rakenteellisesti ja vahvistamaan myöskin julkista taloutta, mitä pitemmälle mennään. Sen lisäksi olemme purkaneet kannustinloukkuja. Esimerkiksi kun Helsingissä vuokra-asunnossa asuvan kaksilapsisen perheen toinen vanhempi siirtyy kotihoidon tuelta vaikkapa kaupanmyyjäksi, niin tällaisissa tapauksissa hyvin usein käteenjäävä tulo on jopa yli kaksinkertaistunut. Se on muuten vielä neljä kertaa tehokkaampaa kuin se tasainen veronkevennys kaikille, josta kaikkein suurituloisimmat eniten hyötyvät. Tässä näitä esimerkkejä, löytyy paljon muitakin, muun muassa työperäisen maahanmuuton lupaprosessien vauhdittamisesta, itse asiassa niiden puolittamisesta ja niin edelleen. Ja tästä päästäänkin siihen, että jos me ajattelemme, että 80 prosenttia meillä on yhteinen työllisyysastetavoite — siihen pitää pyrkiä, kohti täystyöllisyyttä — niin varmasti on niin, että realismia on, että osa pystytään saavuttamaan ensi vaalikauden aikana, ja jos todella hyvä suhdanne tulee, niin voi olla, että isokin osa, mutta lähdetään nyt siitä, että se noin puolet olisi hyvä asettaa tavoitteeksi. Ja kyllä, nimen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

omaan mitä pitemmälle vaalikautta mennään, niin tällä vaalikaudella tehdyt päätökset auttavat myös seuraavalla vaalikaudella, ja niistä on VM:n tutkittua tietoa. Mitä tulee sitten tämän vaalikauden työllisyyspolitiikkaan, niin totta kai näin on, että eri vaalikausina tehtyjen päätösten vaikutukset jäävät perinnöksi tuleville.

Näiden oikeudenmukaisten uudistusten ohella kyllä varmasti yksi tärkein tekijä oli oikea-aikainen ja fiksua suhdannepolitiikkaa koronakriisissä. Terveystukien tukeminen, työllisyyden tukeminen, panostaminen osaamiseen antamalla samaan aikaan panostuksia tukiin ja niin edelleen osaltaan loivat sen, että Suomen työllisyys palautui ennätystasua Euroopassa, Suomen talous palautui ennätystasua Euroopassa koronan jälkeen. Tämä on oikeastaan hyvä muistutus siitä, että tarvitsemme näitä rakenteellisia toimia, jotka pysyvät yli suhdanteiden, mutta ei pidä väheksyä sitä fiksua suhdannepolitiikkaa, jota tällä vaalikaudella on tehty ja jota välillä olette kritisoineet liian maltilliseksi, esimerkiksi vuonna 2020, jolloin olisitte halunneet miljardin lisää, ja sitten taas välillä liian kovaksi, milloin nyt mistäkin tuuli on sattunut käymään.

Mutta, arvoisa puhemies, keskustelu varmasti jatkuu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Joo, kyllä, keskustelu jatkuu. — Edustaja Marttinen.

19.29 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Tämä on nyt sitten viimeinen, mutta todetakoon nyt pöytäkirjoihin vielä muutamia huomioita tästä SDP:n linjasta.

Ensinnäkin nyt vielä tähän teidän työllisyystavoitteeseen, mistä te, edustaja Lindtman, puhuitte. Kun olette asettaneet tämän 80 prosentin tavoitteen, niin oliko niin, että se tavoite on siis koko tälle vuosikymmenelle? Onko se tavoitetaso 2030, vai onko se seuraavan vaalikauden loppuun? Sillä, jos on niin — koska sanoitte nyt äsken täällä salissa, että tähän 80 prosenttiin ei päästä seuraavan vaalikauden aikana — niin silloinhan te myös luovutte nyt tästä teidän omasta sopeutustavoitteesta. On hyvä, jos te selvennätte tämän asian. Onko kyse siis tämän 80 prosentin osalta nyt siitä seuraavan vaalikauden lopusta, vai sitten vuoden 2030 tasosta? Miten tämä kokonaisuus menee sitten vastaavasti tässä yhteen?

Mutta, herra puhemies, luulenpa niin, että yksityiskohtia, erilaisia näkökulmia, muuta olisi aika monta, mihin tässä voisi vielä tarttua, mutta ehkä tehdään niin, että jos edustaja Lindtman haluaa vastata vielä, niin olisi tämä tieto mukava kuulla, ja sitten voitaneen jatkaa toisella kertaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Lindtman.

19.31 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Hyvä kun kysyitte. Tämä tosiaan löytyy sieltä netistä meidän sivuilta, eli meidän arviomme mukaan 80 prosentin työllisyysaste tarkoittaisi julkisen talouden vahvistumista noin kolmella miljardilla eurolla, ja tässä meidän ohjelmassamme todetaan ensi vaalikauden osalta haarukaksi 1,5—3 miljardia. Eli suomeksi sanottuna tarkoittaa sitä, että minimitalvotite, joka pitäisi asettaa tämän työllisyystavoitteen osalta ensi vaalikaudelle, olisi päästä puoleenväliin. Sen pohjalta on tämä arvio tehty, mutta jos oikein hyvä suhdanne nähdään, niin totta kai silloin on mahdollista päästä edelleenkin lähemmäksi sitä tavoitetta.

Eli faktisesti ei, se 80 prosentin työllisyystavoite ei ole ainoastaan ensi vaalikauden osalta, koska se vaatisi aivan äärimmäisen hyvää onnistumista työllisyys-, suhdanne- ja talouspolitiikassa ja vähän myötätuulta maailmalta ja varmasti sitten osaamispulan hellittä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 164/2022 vp

mistä ja niin edelleen, mutta tavoitteethan pitää asettaa korkealle. Kuten totesin, tämänkin vaalikauden työllisyystavoitetta pidettiin monta vuotta täysin epärealistisena, mutta niin vain se toteutui, ja itse asiassa tämän vaalikauden aikana vielä Ruotsiin ero on kutistunut. Jatketaan tällä tiellä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.